

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra anglistiky a amerikanistiky

**Charakteristika jazyka dokumentů závazkového práva a
problematika jejich překladu z češtiny do angličtiny**

**Characteristic features of the language of contracts
and their translation from Czech to English**

Magisterská diplomová práce

Bc. Martin Pawera

Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Klabal

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci s názvem *Charakteristika jazyka dokumentů závazkového práva a problematika jejich překladu z češtiny do angličtiny* vypracoval samostatně a uvedl úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 10. dubna 2017

.....

vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce Mgr. Ondřeji Klabalovi za cenné rady a připomínky a také odborné vedení diplomové práce.

ANOTACE

Autor: **Bc. Martin Pawera**

Název česky: Charakteristika jazyka dokumentů závazkového práva a problematika jejich překladu z češtiny do angličtiny

Název anglicky: Characteristic features of the language of contracts and their translation from Czech to English

Vedoucí práce: **Mgr. Ondřej Klabal**

Studijní obor: Angličtina se zaměřením na tlumočení a překlad

Počet stran: 165 (včetně příloh)

Počet znaků: 340 224 (včetně příloh)

Počet příloh: 8

Olomouc 2017

ANOTACE V ČJ

Tématem diplomové práce je analýza jazyka dokumentů závazkového práva včetně problematiky jejich jazykového převodu z češtiny do angličtiny. Teoretický základ práce tvoří obecná definice právního jazyka a jeho stylistických aspektů. Dále jsou zkoumány projevy v dokumentech závazkového práva z pohledu jednotlivých řečových aktů v angličtině. Práce se zaměřuje zejména na kvalitativní analýzu tradičních lingvistických trendů na všech relevantních jazykových rovinách právní angličtiny v kontextu smluvních dokumentů. Finální analýza pak staví tradiční trendy do kontrastu s moderními přístupy vyjadřování v právní angličtině v rámci kampaně *Plain English Movement*, upozorňuje na problematická místa při překladu vyplývající z rozdílů mezi těmito dvěma přístupy a představuje možná řešení.

Klíčová slova: smlouva, právní jazyk, právní angličtina, řečový akt, nájemní smlouva, kupní smlouva

ANOTACE V AJ

The aim of the diploma thesis is to analyze the language of contracts including the specifics of their translation from Czech to English. Legal language, its general definition and stylistic aspects constitute the theoretical basis of this thesis. Furthermore, the thesis scrutinizes respective utterances in the language of contracts from the perspective of speech acts theory in English. The thesis focuses mainly on a qualitative analysis of traditional linguistic trends at all particular levels of language in the context of contracts. Subsequently, the analysis puts the traditional trends in contrast with modern approaches in legal English promoted by *Plain English Movement*, points out translation issues resulting from differences between the two approaches and presents possible solutions.

Key words: contract/agreement, legal language, legal English, speech act, lease agreement, purchase agreement

SEZNAM ZKRATEK A VYSVĚTLIVKY

BLD Black's Law Dictionary (1990)

NOZ Nový občanský zákoník

PEM Plain English Movement

OBSAH

ANOTACE.....	4
SEZNAM ZKRATEK A VYSVĚTLIVKY	6
ÚVOD.....	10
1 JAZYK PRÁVA A JEHO VYMEZENÍ	12
1.1 Definice právního jazyka.....	12
1.2 Právní vs. právnícký jazyk.....	17
1.3 Stylistické vlastnosti právního jazyka	20
1.3.1 Jednoznačnost a přesnost.....	21
1.3.2 Konstantnost a ustálenost v právním jazyce	23
1.3.3 Srozumitelnost	25
1.3.4 Paradox právního jazyka.....	27
1.4 Funkce právního jazyka.....	28
1.5 Právní diskurz	30
1.5.1 Právní registr.....	32
1.5.2 Žánr.....	32
2 TEORIE ŘEČOVÝCH AKTŮ V PRÁVNÍM JAZYCE.....	34
2.1 Obecný úvod do teorie řečových aktů	34
2.2 Řečové akty v dokumentech závazkového práva	36
2.2.1 Direktiva v dokumentech závazkového práva.....	37
2.2.1.1 Přímá direktiva	38
2.2.1.2 Nepřímá direktiva.....	40
2.2.2 Komisiva v dokumentech závazkového práva	42
3 PRÁVNÍ ANGLIČTINA A JEJÍ TRADIČNÍ TENDENCE	44
3.1 Lingvistický popis jazyka právní angličtiny.....	45
3.1.1 Lexikální úroveň	45
3.1.1.1 Odborné termíny.....	45
3.1.1.2 Poloodborné termíny	45
3.1.1.3 Běžné termíny se zvláštním významem	46
3.1.1.4 Archaické výrazy.....	46
3.1.1.5 Cizí slova.....	46
3.1.1.6 Dublety a triplety	48

3.1.2	Textová úroveň.....	50
3.1.2.1	Frekvence <i>any</i>	50
3.1.2.2	Repetice a vynechání anaforických zájmen	50
3.1.3	Pragmatická úroveň	51
3.1.3.1	Problematika modálního slovesa <i>shall</i>	51
3.1.4	Syntaktická úroveň.....	58
3.1.4.1	Nominalizace.....	58
3.1.4.2	Pasivní konstrukce.....	60
3.1.4.3	Podmínkové věty a hypotetické formulace	61
3.1.4.4	Negace	63
3.1.4.5	Využití sekundárních předložek.....	64
3.1.4.6	Kondenzace pomocí příčestí	64
4	DOKUMENTY ZÁVAZKOVÉHO PRÁVA.....	66
4.1	Definice smluv.....	66
4.2	Společné části smluv.....	67
4.3	Vznik kontraktačního procesu	69
4.3.1	Nabídka.....	70
4.3.2	Přijetí.....	70
4.3.3	Consideration.....	71
4.4	Vztah smluvních stran	72
5	KOMENTOVANÝ PŘEKLAD PROBLEMATICKÝCH MÍST VYBRANÝCH DOKUMENTŮ ZÁVAZKOVÉHO PRÁVA.....	73
5.1	Nájemní smlouva.....	73
5.1.1	Komisivní akty.....	74
5.1.2	Consideration.....	74
5.1.3	Term vs. Condition	75
5.1.4	Shall	75
5.1.5	Sekundární předložky	76
5.1.6	Jistota	77
5.1.7	Must	77
5.1.8	Zájmena	78
5.1.9	Podmínkové věty s inverzí.....	79
5.1.10	Prodlení.....	81

5.1.11 Vztah nájem-podnájem	82
5.1.12 Třetí strana	82
5.1.13 Závěrečná ustanovení	83
5.2 Kupní smlouva.....	84
5.2.1 Název zákona	84
5.2.2 Řádně a včas	86
5.2.3 Budoucí čas.....	86
5.2.4 Výhrada.....	88
5.2.5 Deem.....	90
5.2.6 Nepřesný větný modifikátor	92
5.2.7 Nominalizace	93
5.2.8 Vzdálenost podmětu a přísudku.....	94
5.2.9 Mutual/mutually	96
5.2.10 Dublety a triplety	98
ZÁVĚR.....	100
PŘÍLOHY	102
Příloha 1A	102
Příloha 1B	107
Příloha 2A	112
Příloha 2B	119
Příloha 3A	126
Příloha 3B	128
Příloha 4	130
Příloha 5	142
SUMMARY	151
SEZNAM SCHÉMAT	155
BIBLIOGRAFIE	156

ÚVOD

Smlouvy jsou neoddělitelnou součástí našeho života. Aniž bychom si to uvědomovali, do variant formálních i neformálních smluvních vztahů vstupujeme prakticky neustále. Smlouva totiž nemusí být nutně formální v psané podobě s podpisem a pověstným podáním ruky, jak je tomu v případě, kdy si pronajímáme byt a uzavíráme tudíž nájemní smlouvu. Přestože se nejedná o psanou formu, při nástupu do MHD uzavíráme smlouvu o přepravě s přepravní společností a při nákupu v supermarketu uzavíráme smlouvu kupní.

Při náhledu na rozsáhlost výčtu psaných variant smluv (smlouva o dílo, darovací smlouva, pojistná smlouva, smlouva o úschově...) si můžeme udělat představu o tom, jak moc je současná společnost prostřednictvím dokumentů závazkového práva provázána a jak velkou důležitost jim přikládá. Ačkoliv se smluvní dokumenty v jednotlivých právních systémech mnohdy významně liší, všechny druhy formálních i neformálních smluv napříč jazyky jsou společné ve vyjádření konsensu smluvních stran. Smluvní strany vstupující do závazkového vztahu dobrovolně souhlasí s výměnou práv a povinností vůči druhé smluvní straně, aby ve výsledku dosáhly konkrétního účelu v dané situaci (Gubbyová 2007, str. 171).¹ Uzavřením nájemní smlouvy tak na sebe nájemce bere povinnost platit nájem a pronajímatel přenechat nájemci byt. V případě neformální přepravní smlouvy v MHD má cestující povinnost zaplatit přepravné a přepravce přepravit cestujícího.

Právo jako společenský systém dodává těmto právním dokumentům prvek formálnosti, vymahatelnosti (bez prvku právní vymahatelnosti se ujednání smluvních stran nedá nazývat smlouvou) a přidává možnost úpravy. Z důvodu jeho normativní a regulativní funkce je nezbytné právo komunikovat všem zamýšleným příjemcům (Knapp 1995, str. 126). K tomu nám slouží jazyk. Skutečnost, že právní jazyk je jazykem odborným a vyznačuje se vysokou mírou exaktnosti, automaticky klade zvýšené nároky na jeho překlad (Holländer 2006, str. 214).

Tato diplomová práce si klade za cíl právní jazyk podrobně zkoumat, přičemž se soustřeďuje na jeho podobu v českých a anglických dokumentech závazkového práva. První kapitola obecně definuje právní jazyk z pohledu lingvistů a právních filozofů a charakterizuje jeho jednotlivé stylistické rysy. Kapitola je rovněž doplněna o seznam

---

¹Není-li uvedeno jinak, všechny citace z angličtiny jsou přeloženy autorem této diplomové práce.

jednotlivých funkcí, které právní jazyk plní. Druhá kapitola věnuje pozornost jednotlivým druhům projevů v ustanoveních dokumentů závazkového práva z pohledu teorie řečových aktů v angličtině. Třetí kapitola analyzuje tradiční lingvistické trendy právní angličtiny na všech příslušných jazykových rovinách v kontextu smluvních dokumentů. Zvláštní důraz je kladen na pragmatickou stránku modálního slovesa *shall* v právní angličtině, jeho kritiku a možné alternativy. Poslední kapitola teoretické části představuje dokument smlouvy jakožto samostatný typ textu a poukazuje na základní podobnosti a odlišnosti smluv v českém a anglickém právním systému. Součástí čtvrté kapitoly je dále shrnutí jednotlivých kroků kontraktačního procesu pro úspěšný vznik smlouvy.

Praktická část této diplomové práce porovnává analyzované tradiční lingvistické trendy v právní angličtině s moderními jazykovými principy, které propagují zastánci kampaně *Plain English Movement*. Prostřednictvím jednotlivých komentářů poslední kapitola této diplomové práce následně upozorňuje na překladové potíže vzniklé z kontrastu mezi těmito dvěma přístupy a navrhuje možná překladová řešení.

Pro demonstraci tradičních lingvistických trendů jazyka dokumentů závazkového práva užívá teoretická část této diplomové práce příkladů z autentických nájemních smluv v angličtině, které jsou uvedeny v přílohách č. 4 a 5. Praktická část je oproti tomu postavena na vlastních překladech vybraných dokumentů závazkového práva z češtiny do angličtiny, jež jsou zahrnuty v přílohách č. 1 – 3. Uvedené překlady byly vyhotoveny autorem diplomové práce, aby bylo možné v poslední kapitole názorně a prakticky aplikovat lingvistické principy kampaně *Plain English Movement* na jazykový převod smluvních dokumentů.

1 JAZYK PRÁVA A JEHO VYMEZENÍ

1.1 Definice právního jazyka

Právo je systém, který je vázán na konkrétní stát nebo organizaci. Jazyk práva, jeho slovní zásoba, syntaktické struktury a principy souvisejí s tímto právním systémem. Základním znakem právního jazyka je věcně vymezená oblast, jíž je právo. Právní jazyk je platformou, na níž je právo komunikováno, tedy vytvářeno i aplikováno (Hlouch 2011, str. 72). Vztah mezi jazykem a právem se dá popsat jako vzájemný: právní systém ovlivňuje povahu právního jazyka a právní jazyk (jazyk právního diskursu) ovlivňuje právní systém. Jazyk je stejně jako právo společenským systémem a jako takový reaguje na změny ve společnosti. Knapp (1995, str. 32) dodává, že právo je systém dynamický, vyvíjí se v závislosti na společnosti a zároveň má na tento vývoj značný vliv. I Chromá (2014, str. 10) označuje právo jako „systém norem, který je determinován historií, kulturou, společenským vývojem a jazykem území, kde systém vznikl a platí“. Největší společenské změny v historii, které se promítly do jazyka přirozeného a následně i do jazyka právního lze zaznamenat s nástupem nových technologií, vědeckých poznatků a zejména s rozrůstajícími se mezinárodními vztahy po druhé světové válce. S řízeným procesem rozšiřování Evropské unie šla v ruku i narůstající integrace společnosti a právních systémů. To mělo za následek, že nové pojmy byly do jazykových a právních systémů členských zemí přijímány například jako neologismy. Českým příkladem přímé výpůjčky, ze které se posléze stal neologismus, je pojem *subsidiarita*. Jedná se o zásadu, podle které má rozhodování ve veřejných věcech členských států EU probíhat vždy na nejnižší úrovni veřejné správy. Zmíněný neologismus je ekvivalentem anglického pojmu *subsidiarity*, pro který, stejně jako v případě pojmu *acquis*, v češtině neexistuje jiná opora. Správné vymezení a porozumění právního systému je v rámci překladatelské praxe klíčovým předpokladem, protože jednotlivé právní termíny dávají smysl jen v kontextu samotného právního systému. Vzájemný vztah se pak projevuje tím, že právní jazyk díky své normativní povaze a regulativní funkci usměřňuje každodenní chod společnosti².

Z pohledu sémiotiky je právo duální systém, který kombinuje kódy lingvistického (obecně lingvistický standard) a právního systému (oborové zvláštnosti) – mluvíme tak o duálním charakteru právního jazyka (Chromá 2014). Sémiotiku

---

²Viz kapitola 1.4 Funkce právního jazyka.

právního jazyka blíže rozebírá Jackson (1997). „Právo je duální sémiotický systém skládající se z jazyka, ve kterém je právo komunikováno a systému právního diskurzu, který je tímto jazykem vyjádřen“ (Jackson 1997, str. 3). Logicky pak nezbyvá než souhlasit s tvrzením Tomáška (1991, str. 147), že mezi jazykový překlad právních textů je překladem intersémiotickým. Jedná se totiž o proces, při kterém je jeden (v našem případě duální) sémiotický systém nahrazen systémem jiným a zahrnuje to, co Deborah Cao (2012, str. 2) nazývá jako *language for special purposes* (LSP). V kontextu práva je to pak přesněji *language for legal purposes* (LLP).

Podle českého právního filozofa a teoretika Pavla Holländera (2006, str. 214) je právní jazyk jedním z odborných spisovných jazyků. Od jazyka přirozeného se odlišuje zejména svým lexikem a stylistikou.

Tomášek (2003, str. 25) se shoduje s Holländerem v tvrzení, že právní jazyk je jazykem odborným. K tomu však dodává, že je prostředkem sloužícím ke kódování a přenášení právní informace v právních textech. Na druhou stranu ovšem upozorňuje, že se nejedná o prostředek komunikace v pravém slova smyslu, protože právní jazyk vystupuje prostřednictvím právních projevů, jakožto konkrétní realizace právního jazyka. Samotný právní projev je realizací právního jazyka a rozumíme jím jakýkoliv mluvený nebo psaný projev, který kóduje a přenáší informace právních normativních aktů (pramenů práva) a aktů aplikace práva. Pro lepší konkretizaci člení Tomášek (2003, str. 30) právní projevy primárně podle mluvčího a příjemce, sekundárně pak podle jednotlivých stylových vrstev národního jazyka:

Právní projevy podle mluvčího

- Stylová vrstva právní normy (ústavní zákony a běžné zákony)
- Stylová vrstva aplikační (soudní precedenty, rozhodnutí soudů ve věci a rozhodnutí státních orgánů)
- Stylová vrstva popularizační (publicistický přístup k problematice – právní projevy prostředkem tisku, rozhlasu, televize, filmu)
- Stylová vrstva právní rétoriky (formální, mluvené, zpravidla předem připravené projevy často za účelem shrnout poznatky získané v průběhu řízení před soudem apod. a přesvědčit rozhodující orgán ve prospěch nebo neprospěch jedné ze stran)

Právní projevy podle příjemce

- Odborná stylová vrstva (komentáře k zákonům, komentářová literatura, odborné právní studie, odborné články, referáty apod.)
- Pedagogická stylová vrstva (texty psané učebním stylem, mluvené projevy např. výklad přednášejícího)
- Stylová vrstva nespisovných projevů (projevy nepřipravené, spontánní a téměř vždy mluvené v rámci neoficiální komunikace)

Do své definice právního jazyka bere Tomášek také v úvahu kontrast dvou hledisek – systémového a obsahového. „Ze systémového hlediska je součástí každého spisovného jazyka. Z obsahového hlediska je právní jazyk znakový systém, kde za znaky pokládáme jednotlivá slova (právní termíny), slovní spojení (ustálené obraty) nebo celé věty“ (Tomášek 2003, str. 25).

O obsahovém hledisku detailněji pojednává i Vystrčilová (2001, str. 1). V kontextu tohoto hlediska právní jazyk rozčleňuje **vertikálně** a **horizontálně**. Podle vertikálního členění rozlišuje jazyk práva jako vědní obor (právní vědu) a obor vysokoškolského studia od jazyka právní informatiky, jazyka praktické metaprávní komunikace (judikatura, komentářové texty k zákonům), jednotlivých textů právních předpisů až po mluvenou právní komunikaci. Horizontální členění se oproti tomu zakládá na věcné diferenciaci jednotlivých právních oborů (obchodní, trestní, finanční právo apod.)

Deborah Cao (2007, str. 9) ve své publikaci popisuje jazyk, který souvisí s právem a právním procesem. Patří sem jazyk práva, jazyk mluvící o právu a jazyk používaný v jiných situacích právní komunikace. Zásadní rozdělení mezi právním subsystémem a právním stylem rozpracovává Tomášek (2003, str. 26). Konkrétněji k tomuto rozdělení argumentuje, že „právní subsystém každého jazyka je historicky vzniklý a společností uznávaný útvar uvnitř systému národního jazyka“. Jako podmnožinu národního jazyka charakterizuje právní jazyk i Kořenský (1997, str. 84). Z toho lze vyvodit, že pod pojmem právní jazyk nerozumíme univerzálně používaný jazyk v právním prostředí. Chápeme ho spíše jako množství různých právních jazyků, které reflektují právní a kulturní odlišnosti mezi jednotlivými zeměmi a jejich jazyky.

Tento právní subsystém je na označování právních skutečností vázán funkčně. Právě historický, kulturní a společenský vývoj v oblasti, v níž právní systém platí,

charakterizuje **věcnou autonomii**, kterou je právní subsystém determinován. Geografické vymezení pak určuje **formální autonomii**, ze které právní subsystém vychází. Asi nejrozšířenější právním jazykem je angličtina, která je spojena s angloamerickým právním systémem také nazývaným jako *common law*. Nutno však podotknout, že označení *common law* je relativně nepřesné, protože je jen částí angloamerického systému. Velkou roli v šíření právní angličtiny hrála britská kolonizace, kdy se tento právní systém rozšířil do všech částí tehdejšího britského impéria. Nejvýznamnější britskou kolonií byly Spojené státy americké. Zde se však časem právní systém od toho anglického odlišil, což mělo za následek, že se angloamerické právo rozčlenilo na anglické právo a právo USA. *Common law* tedy označuje anglické zvykové a precedenční právo, které platí v celém Spojeném království s výjimkou Skotska a některými odchylkami v Severním Irsku a v bývalých britských koloniích (Hongkong, Kypr atd.). Charakteristickým rysem tohoto systému je, že se vyvinul ze soudcovského práva (*judge-made law*). Jeho prameny jsou soudní precedenty (precedenční právo), psané zákony, obyčeje a okrajově i historická právní literatura.

„Právní styl je odborný styl národního jazyka, který je založen na výběru jazykových prostředků a na jejich uspořádání“ (Holländer 2006, str. 217). Na základě výběru lexikálních prostředků charakterizuje Holländer právní jazyk jako strohý, neemocionální jazykový styl. „Odborný styl se vyznačuje užíváním odborných názvů – **odborných termínů**. Realizace právního subsystému dává vzniknout právnímu stylu, což se děje na základě volby jazykových prostředků obsažených v právním subsystému“ (Tomášek 2003, str. 27). Z funkčního hlediska je pro právní styl typický všeobecně daný gramatický základ, čímž se myslí spisovná slovní zásoba a gramatický systém v kombinaci s odborným názvoslovím (termíny, jazykové šablony). Selektce a uspořádání všech jazykových prostředků ovlivňují podle Tomáška (2003 str. 26) následující faktory:

- systémově dané objektivní faktory (slovotvorné faktory)
- subjektivní (individuální) faktory

Působení slovotvorných objektivních faktorů (např. právní terminologie) přispívá k ustálení vyjadřování v odborném kontextu – v našem případě kontextu právním. Subjektivní faktory jsou specifické osobností autora projevu. Volba

jazykových prostředků zde závisí na úrovni vzdělání mluvčího, na hloubce jeho jazykového cítění stejně jako na sociální příslušnosti mluvčího a z ní vyplývající jazykové připravenosti. S tím se ve své definici právního jazyka shoduje i Knapp (1995, str. 120), který říká, že „specifické znaky právního jazyka jsou determinovány jeho mluvčím a jeho předmětem“. Jednotný soubor a uspořádání lexikálních výrazů spolu s gramatickými prostředky činí právní styl charakteristický v každém jazyce.

I podle Vystrčilové (2001, str. 1) právní subsystém operuje s určitým množstvím specifických výrazových prostředků a systémových rysů. Pro Hladiše (2000, str. 83) je specifickým rysem jazyka právních dokumentů dlouhodobá stabilita užívání těchto výrazových prvků. Svě specifické výrazové prostředky a struktury však právní subsystém sdílí i s jinými odbornými subsystémy daného přirozeného jazyka. Z toho lze vyvodit, že právní subsystém nelze srovnávat s národním jazykem, jako celkem, ale pouze s jiným odborným subsystémem.

V tomto ohledu má nejbližší k subsystému **administrativnímu**, protože velké množství stylových rysů administrativního stylu můžeme nalézt i v právních textech a také plní podobnou funkci. To potvrzují i autoři zkoumající současnou českou stylistiku, když preferují definování jazyka právních textů v rámci administrativního stylu. Čechová (2008, str. 231) řadí všechny okruhy týkající se řízení veřejné správy, tj. projevy administrativně-právní a hospodářsko-administrativní (kromě odborných projevů zákonodárců a ekonomů), pod styl administrativní. Také Jelínek (1996, str. 241) spojuje oba tyto styly do jednoho a píše o administrativně-právním stylu. Zdůvodňuje to tvrzením, že administrativní texty plní obvykle i komunikační funkci praktickoprávní a že k dosažení komunikačních cílů užívají typických prostředků právního vyjadřování.

Hlouch (2011, str. 51) se terminologicky shoduje s Tomáškem (2003) a Vystrčilovou (2001), když právní jazyk označuje za **subsystém**, který je historicky vzniklý v rámci přirozeného (národního) jazyka, který společnost využívá ke svému dorozumění. Důležité je však podotknout, že vytvoření tohoto subsystému bylo následkem nutnosti komunikovat normy jako produkty výsledku činnosti normativní regulace lidského chování. Normy jsou podle Hloucha (2011) druhem regulativních idejí, které aby mohly ve společnosti fungovat, musí být komunikovány. Podobným termínem „sublanguage“ charakterizují právní jazyk Peter Tiersma (1999) a Susan Šarčevićová (1997, str. 8). Užití tohoto termínu shodně obhajují tím, že každý

„sublanguage“ podléhá zvláštním pragmatickým pravidlům a vyznačuje se specifickou gramatikou, předmětem zájmu, syntaktickými, lexikálními a sémantickými omezeními, které mají za následek možnost užití „deviantních“ gramatických pravidel, která jsou v obecném jazyce vnímána jako archaická, neobratná nebo výjimečná (např. přechodníky – *potvrzujícíe, vyjadřujícíe*). I Hlouchova definice právního jazyka je podobná definicím Tomáška (2003) a Holländera (2006). Shodně s nimi uvádí, že zde mluvíme o odborném jazyce (tzv. technolektu), který těží z gramatických pravidel národního jazyka spisovného a jeho největší odlišnost spočívá především v rovině lexikální a stylistické. S tímto souhlasí i Knapp (1995, str. 118), který říká, že „hlavní zvláštnosti právního jazyka se týkají jeho *slovníku* (jsou tedy především lexikálního charakteru) a jeho stylu“. Také Vystrčilová (2001, str. 1) souhlasí s výše uvedenou definicí právního jazyka, ale jeho vnitřní diferenciaci od přirozeného jazyka vidí zejména v systému práva. Právo jako systém má podle ní svou vlastní jazykovou „kulturu“.

Gerloch (2009, str. 99) se ve své definici nikterak neliší od jiných teoretiků a mluví o právním jazyce jako o „druhu spisovného jazyka, který se uplatňuje v oboru práva“. Právní jazyk nicméně člení na:

- právní jazyk zákonodárce
- právní jazyk používaný v rozhodovací soudní, správní a další právní činnosti
- jazyk advokátů
- jazyk právní vědy

Lze dodat, že největší význam pro používanou právní terminologii v kontinentálním typu právní kultury má jazyk zákonodárce. Jazyk zákonodárce (občas také nazývaný jako jazyk legislativní) se totiž promítá do jazyka právní regulace, kterou zákonodárce sestavuje. Tento jazyk, včetně zákonodárcem zvolené terminologie, pak přejímají soudy, správní orgány atd., které ho následně komunikují dále.

1.2 Právní vs. právnícký jazyk

V odborné literatuře můžeme narazit na dichotomii pojmů **právní** a **právnícký jazyk**. Pro objasnění rozdílu mezi dvojicí těchto pojmů užívá Tomášek (2003, str. 24) pojmovou analýzu. V této souvislosti říká, že „*právní jazyk*“ vychází ze slova „*právo*“

zatímco „*právnícký jazyk*“ je motivován slovem „*právník*“. Právní jazyk, který je součástí každého spisovného jazyka, tak nahlíží na právo jako na označovanou skutečnost, kdežto právnícký jazyk se váže k jeho uživatelům, mezi které řadíme nejen právníky. Jazyk právnícký chápeme jako jistou „profesní mluvu“ sloužící k předávání právníckých informací, kterou mezi sebou vytvářejí právníci. To může být například hodnocení a výklad právních předpisů a formulací. Z toho vyplývá, že jak autorem, tak adresátem textu bývá odborník – právník. Tomu odpovídá i výběr lexikálních prostředků. I v právním jazyce je nejpravděpodobnějším autorem právník, text však bývá primárně určen veřejnosti, tedy laikům „neprávníkům“.

Právnícký jazyk se dá také definovat jako nespisovný jazyk právní, který může zahrnovat i různé právní slangy, mezi které patří i slang studentů práva. Právní jazyk je proti tomu jazykem spisovným.

Knapp (1995, str. 120) tuto dichotomii nerozpracovává, právnícký jazyk vůbec nezmiňuje a mluví pouze o právním jazyce. Ten chápe jako speciální jazyk odborný, resp. profesionální, který je, kromě obecného základu, obsažen v jazyce spisovném. K tomu nicméně dodává, že byť zhruba vyjádřeno, je to jazyk, jímž právníci mluví o právu. Zde lze tedy spatřovat mírný rozpor v definici s jinými autory. K výše uvedeným definicím Knapp (1995, str. 120) uvádí, že právní jazyk může mít několik variant, mezi které řadí:

- jazyk právních předpisů (jazyk zákonný, legislativní)
- jazyk soudního (popř. jiného) rozhodování
- jazyk právního zastupování

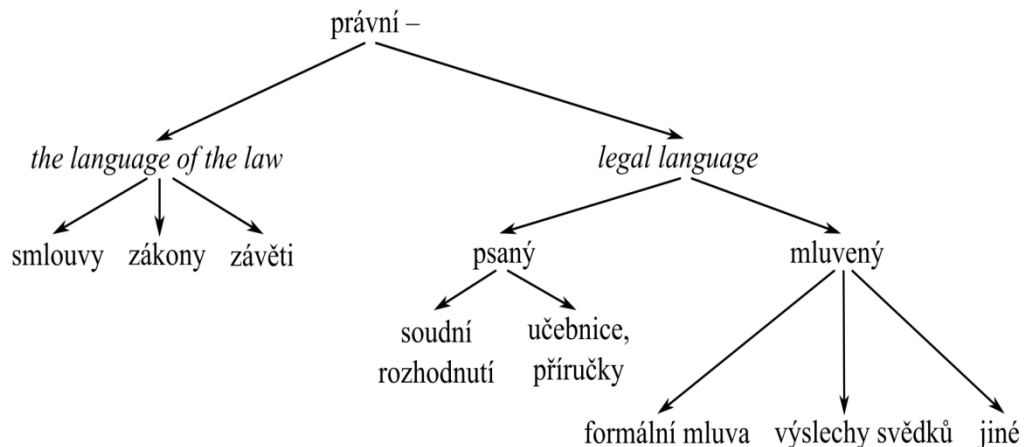
Z hierarchického pohledu k jazyku právnímu je právnícký jazyk metajazykem. Metajazyková funkce zde spočívá v tom, že jeden jazyk definuje jazyk jiný. Takto od sebe rozlišuje oba jazyky Holländer (2006, str. 214), který doslovně říká, že „jazyk právnícký je ve vztahu k právnímu jazyku metajazykem, je jazykem právníků, jehož předmětem je svět práva.“ Zjednodušeně se dá říct, že právnícký jazyk je nástrojem jazyka právního, protože jeho prostřednictvím právník objasňuje význam právních formulací. I přes tuto hierarchickou „podřízenost“ jsou oba jazyky pevně spojeny. To potvrzuje i Hladiš (2000, str. 84), když uvádí, „že běžná slovní zásoba je výrazně podmíněna spisovnou slovní zásobou a v podstatě ji kopíruje: neexistuje výraz v právnícké mluvě, který by neměl svůj protějšek ve spisovné slovní zásobě (obráceně

to však neplatí“). Typickým příkladem toho je již výše zmíněný slang. Pro vytvoření nového slangového nebo profesionálního výrazu jsou podle Hladiše (2000, str. 84) uplatněny dva postupy. Nejrozšířenějším je univerbizace, kdy dojde k vyjádření dvouslovných nebo víceslovných spojení jedním výrazem (*nehodovák – vyšetřovatel dopravních nehod, úmrťák – úmrtní list*). Přenesení nebo změna významu, nebo mluvnické podoby je druhým nejběžnějším typem vytvoření slangového výrazu (*apelačka – apelace, odvolání*).

Na podobné rozdělení můžeme narazit i u zahraničních autorů, kteří soustřeďují pozornost na rozdíl mezi termíny *the language of the law* a *legal language*. Pro Trosborgovou (2015, str. 4) je označení *legal language* zastřešujícím termínem zahrnující všechna užití právního jazyka. *The language of the law* je součástí *legal language* (Trosborgová zde užívá termínu *sublanguage* – podjazyk, dílčí jazyk) a označuje jazyk, který se užívá např. v soudních síních, právních učebnicích a příručkách. Mluví se jím o právu ve formálním nebo neformálním prostředí. Tím však Trosborgová zaujímá jiné stanovisko než Kurzon. Největším rozdílem v definicích zmíněných dvou autorů je, že podle Kurzona (1997, str. 120) je *legal language* metajazykem (stylem), který je použit, když „lidé mluví o právu“³. *The language of the law* je pak jazykem, kterým je právo psáno. Kurzon se dále odlišuje od Trosborgové v tom, že vzájemný vztah dvou jazyků nedefinuje jako *language* → *sublanguage*. Jedná se pouze o dvojí rozdělení. Jejich spojení však Kurzon dokazuje na vlivu, jaký měl *the language of the law* na *legal language*. Mnoho slov, výrazů a syntaktických konstrukcí, které se používají v *legal language*, tedy v mluvě o právu, má svůj původ v právních dokumentech, tedy *language of the law*. Pro lepší přehlednost je níže uvedeno schéma rozdělení obou jazyků, jak jej předkládá Kurzon (1997, str. 120). Výchozí bod Kurzon záměrně nechává nedokončený, aby předešel užití ještě nedefinovaného termínu.

---

³Kurzon zde uvádí totožné příklady jako Trosborgová tj. právní učebnice a příručky, proslovy právníků u soudu atd.

Schéma 1: Pozice *the language of law* a *legal language* podle Kurzona (1997)

1.3 Stylistické vlastnosti právního jazyka

Právní jazyk se liší také svou stylovou stránkou. Stylistika, nauka o odborných jazykových subsystémech, je tedy další oblastí, dle které lze právní jazyk zkoumat⁴.

Ve srovnání s např. uměleckým jazykem je právní jazyk jazykem účelovým. Funkcí právního jazyka je zprostředkovávat právní projevy a právní normy. Právní jazyk je typický díky souboru kritérií, které musí z funkčního hlediska splňovat. Tyto požadavky jsou na tento druh odborného textu kladeny jak při psaní, tak i při následném překladu.

Z funkční vázanosti právního jazyka podle Tomáška (2003, str. 28) vyplývají základní požadavky na právní jazyk, konkrétně se jedná o: *významovou přesnost, jednoznačnost, stručnost, srozumitelnost, ustálenost, ústrojnost, úkonnost a neexpresivnost*.

I v Hlouchově charakteristice se promítá funkční vázanost. Hlouch (2011, str. 53) vidí hlavní poslání právního jazyka být „srozumitelným, určitým a jednoznačným vyjadřovacím prostředkem práva“. Toho dosahuje adekvátním způsobem výběru právních termínů a nakládáním s nimi. Právní termíny zde musí být použity přesně. Také Jelínek (1996, str. 240 - 250) se zabývá touto oblastí teorie právního jazyka. Jelínek rozebírá konkrétní textotvorné tendence administrativně-právního stylu, které se však také kryjí s požadavky na právní texty. Tyto tendence jsou postupně zmíněny v následujících podkapitolách.

⁴Právní styl viz kapitola 1.1 Definice právního jazyka.

Knapp (1995, str. 122) se o právním jazyce ve věci jeho stylu vyjadřuje jako „o účelovém, nikoli ušlechtilém jazyce, což ovšem přirozeně neznamená, že by neměl být jazykem kultivovaným. Je to jazyk, který je prost slohových ozdob, emocionálnosti a dbá především na přesnost designace.“

Trojici nejdůležitějších stylistických požadavků na právní jazyk jsou autory shodně uváděny následující kritéria, která budou nadále podrobněji rozpracována: *jednoznačnost (přesnost), konstantnost a srozumitelnost.*

Před dalším pokračováním je nutné ujasnit rozdíl mezi právním pojmem a termínem. Internetová jazyková příručka definuje pojem jako obecnou představu o osobě, předmětu, ději atd., jejíž obsah je určen souhrnem podstatných vlastností (osoby, předmětu, děje atd.)⁵. Pojem je základní významovou jednotkou právního jazyka (základní myšlenkový objekt právní interpretace). Dle způsobu jejich užití můžeme právní pojmy dělit do tří skupin. **Popisné pojmy** („*dítě*“, „*domácnost*“ apod.) se používají k popisu skutkových podstat a náleží k nim tzv. zkušenostní pojmy (např. nepřiměřená rychlost). K **hodnotícím pojmům** („*nemravný*“, „*správný*“, „*nepřezkoumatelný*“ apod.) mohou také patřit pojmy vyjadřující kvalitu (např. značná škoda, množství větší než malé atd.). Posledními jsou **připisující pojmy** („*vina*“). Právní termín je jednoslovný či víceslovný výraz právního jazyka, který je natolik ustálený a vnitřně významově konzistentní, že je považován za součást ustálené právní terminologie. Právní termín je výrazovou složkou (designátorem) právního pojmu. V právní komunikaci se „právní pojem“ a „termín“ často používají ve shodném významu.

1.3.1 Jednoznačnost a přesnost

Jednoznačnost právních pojmů znamená, že každý výraz má jen jeden význam. S přesností a jednoznačností vyjadřování souvisí výrazová a obsahová explicitnost (Jelínek 1996, str. 244), která napomáhá přesnosti a úplnosti informací. Explikaci (zvyšování explicitnosti) chápeme jako vysvětlení pojmů (jejich obsahu), které nemá všechny náležitosti a tudíž neslouží jako definice, jejichž důležitost zdůrazňuje Knapp (1995). Přispívá však ke snížení, nebo úplnému odstranění neostrosti explikovaného výrazu (Knapp 1995, str. 124). V rámci přesnosti a jednoznačnosti právních pojmů lze

---

⁵ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. Pojem. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2017-10-23]. <Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=pojem>>.

zmínit explikaci výrazovou, která se projevuje dvěma způsoby. Jednak jako dosazení lexikálního prostředku za slovotvorné přípony, které mají proti lexikálnímu vyjádření mnohem obecnější význam (*investor* → *investující objekt, příjemce/přijímatel* → *přijímající osoba*). Druhým způsobem je nahrazování syntaktických schémat, která označují obecnější vztahy, syntaktickými schémata mnohem ostřejšími. Postupné zvyšování explicitnosti pomocí změny syntaktického schématu si můžeme ukázat na následujícím slovním spojení: *podnik velké výrobní kapacity* → *podnik s velkou výrobní kapacitou* → *podnik mající velkou výrobní kapacitu*. Tendence k explicitnímu vyjádření se dále podle Jelínka (1996, str. 245) projevuje i v syntaxi souvětí. To znamená, že vztahy mezi větami v souvětí jsou obvykle řešeny spojovacími výrazy, jako jsou spojovací dvojice nebo řady (*jak - tak, buď - (a)nebo, nejen - ale i*) a dalšími výrazy předložkové povahy se spojovací funkcí. Pro v závazkových dokumentech častý podmínkový vztah Jelínek vybírá následující spojovací výrazy: *v případě, že; v případech; za předpokladu, že*.

Podle Hloucha (2011, str. 68) spočívá přesnost právního jazyka zejména v jeho lexiku. Přesnost termínu může být popsána jako adekvátně zvolený vztah „**designátor** → **designát**“ (právní termín → to co právní termín označuje). Pokud je tento vztah zvolen správně, je termín srozumitelný a nevzniká tudíž nebezpečí záměny nebo nepochopení. Pro zvýšení přesnosti právního termínu vyzdvihuje Holländer (2006, str. 218) použití legálních definic, i když celkově zastává opačný názor, když tvrdí, že právní jazyk nedosahuje celkové přesnosti a jednoznačnosti ani tak prostřednictvím právního pojmosloví (právní terminologie), nýbrž souladným úsilím o přesnost v oblasti stylistiky, gramatiky⁶ i terminologie (Holländer 2006, str. 216). To má za následek skutečnost, že útvary právního jazyka mají vesměs velmi komplikovanou vnitřní výstavbu (Hlouch 2011, str. 53), protože složitá souvětí demonstrují snahu postihnout veškeré možné nuance dané právní situace či regulovaného lidského jednání.

Na druhou stranu Hlouch (2011, str. 70) zpochybňuje myšlenku, že je vůbec možné dosáhnout významové jednoznačnosti právních formulací. Brání tomu zejména fakt, že normativní právní regulace využívá struktur přirozeného jazyka jako svou komunikační platformu. Jako hlavní překážku zde Gerloch (2009, str. 99) vidí nutnost

---

⁶Z hlediska gramatiky se tato snaha projevuje nejvíce v rovině syntaktické.

právního jazyka vyrovnávat se s existencí velkého množství synonym, homonym a také vágností (neurčitostí, resp. neostrotí) významového pole určitých výrazů.

Lze tedy říct, že i přes svou tendenci k maximální přesnosti si právní jazyk ponechává vlastnosti přirozeného jazyka a jeho výpovědi mohou být ve své podstatě mnohoznačné a neurčité. Velký podíl na **neurčitosti právního jazyka** mají již dříve zmíněné právní pojmy. Pro mnohé právní pojmy totiž neexistují explicitní legální definice (*dobrá víra, poctivý obchodní styk, veřejný zájem*). Právní pojmy jsou také často velmi obecné, protože se vztahují na neurčitý počet skutečností (jevů) téhož druhu (*vlastník je oprávněn věc držet, užívat, nakládat s ní... → každá osoba, která má vlastnické právo k věci*). Některé právní pojmy také nemají reálně existující denotáty, protože jejich designáty jsou instituty (např. *promlčení*)⁷.

1.3.2 Konstantnost a ustálenost v právním jazyce

Výše zmíněná účelovost právního jazyka s sebou nese nutnost používání ustálených vyjadřovacích prostředků, následkem čehož dochází k omezení volnosti vyjadřování. To vede k tomu, že se ustálená a obecně vžitá terminologie stává nedílnou součástí kultury národa, obecného právního povědomí a tím zároveň i jedním z předpokladů účinnosti právních textů. I přes tento charakteristický znak právní terminologie to neznamená, že by právní pojmy a jejich terminologická označení neměnily svůj význam. K dalšímu doplnění nebo rozšíření dochází v průběhu historicko-společenského vývoje samotného jazyka, který naplňuje dosavadní právní pojmy novým obsahem nebo dává vzniknout i novým pojmům, popř. zaniknout pojmům dosavadním (Knapp 1995, str. 120). Holländer (2006, str. 214) vidí ustálenost právních termínů zejména v jejich zastarávání a ve vzniku právních archaismů, k čemuž vede vývoj právního jazyka v konfrontaci s předmětem právní regulace a vývoj přirozeného jazyka. Hlouch (2011, str. 66) však upozorňuje, že „ustálenost neznamená, že by právní termín byl absolutně přesný, tj. označoval nejlépe právě jen jeden designát.“ U mnohých výrazů bývá zvykem, že jejich významové pole je široké. Příklad lze demonstrovat na anglickém výrazu *term*, který se často objevuje v dokumentech závazkového práva. Může se jednat o podmínku (ve smyslu „ustanovení“ – téměř vždy však bude v plurálním tvaru, *terms and conditions*) nebo o dobu trvání. Dále se však

---

⁷Právní pojem viz kapitola 1.3 Stylistické vlastnosti právního jazyka.

může také jednat o technický termín s přesným významem v rámci konkrétního oboru, jako je věda nebo umění (*term of art*).

Pro Hloucha (2011, str. 66) představuje konstantnost situaci, „kdy při užití určitého výrazu interpret na základě svého předporozumění rozumí významu takového výrazu ve smyslu významu, který byl interpretem zamýšlen, a to bez nutnosti další konkretizace prostřednictvím uvedení dalších pojmových znaků či rozsáhlejšího kontextu.“ V právní terminologii se odráží „**praktická neodtrhnutelnost**“ právních pojmů (či pojmových obsahů) jako čistě myšlenkových konstrukcí s jejich jazykovým vyjádřením. Ve zkratce řečeno, právní termín pak vyjadřuje význam nejčastěji spojovaný s použitím tohoto výrazu. Důležitou roli však hraje i **kontext užití daného termínu**, protože ten dotváří klíčovým způsobem jeho smysl v daném útvaru právního jazyka.

„Konstantnost používané terminologie znamená používat v rámci zákona a právního odvětví stejné pojmy a nepoužívat pojmy synonymní“ (Gerloch 2009, str. 99). Synonymní varianty je třeba omezit, nebo úplně vyloučit. V návaznosti na předchozí kapitolu lze tedy říct, že **týž designát musí být vždy označen týž designátorem**, a že **týž výraz musí vždy označovat týž designát** (Knapp 1995, str. 125). V právním jazyce tedy platí požadavek, aby vždy když je v textu použit týž výraz, bylo tím míněno totéž, a byl-li použit jiný výraz, bylo tím míněno něco jiného.

Pokud pro označení něčeho existují synonyma, je pravidlem, že si právní jazyk vybere jedno a vylučuje ze sebe ostatní (ze synonym *zletilost – plnoletost* je pouze první možnost skutečným právním termínem; v případě dvojice *svéprávnost – způsobilost k právním úkonům* si právní jazyk vybírá opět pouze první variantu, ke změně zde došlo s novelou občanského zákoníku z 1. 1. 2014). Může se však stát, že právní jazyk synonyma (nebo některá z nich) zachová, ale pro zvýšení přesnosti vyjádření od sebe odlišuje designáty a tím tak zbavuje pojmy synonymie (např. konkurence synonym *plat – mzda*). Typickým schématem bývá prvotní definice právního termínu v daném právním textu. Následně je termín užíván v pojmovém vymezení, jak je uvedeno v definici. Hlouch (2011, str. 68), na rozdíl od Gerlocha (2009), použití synonymních variant připouští. Jedná se ovšem pouze o případy, kdy nebude docházet k zakládání mnohoznačnosti interpretace významu daného výrazu, nebo k jeho úplnému posunu do jiné roviny.

Synonymie je sice tradičně záležitostí pouze lexikálních jednotek (lexikální synonymie), ale to neznamená, že bychom nemohli mluvit i o synonymii na úrovni syntaktických jednotek. V takovém případě mluvíme o **propoziční synonymii**, která se hojně vyskytuje i v dokumentech závazkového práva. Chromá (2011, str. 9) uvádí příklady:

- (1) „...*unless the contract provides otherwise*“
- (2) „...*in the absence of a provision to the contrary*“
- (3) „...*except when otherwise provided by the contract*“

Všechny tři výše uvedené části textu denotují stejný význam. Vše co bylo smluvními stranami výslovně odsouhlaseno, bude platit, pokud smlouva neobsahuje prohlášení, které stanoví jinak.

Polysémii se však právní jazyk úplně vyhnout nemůže. Při odlišení jednotlivých významů si právní jazyk často pomáhá kontextem. V případě závazkových vztahů mohou být polysémií některá slovesa jako *předat* a *přenechat* (*předává* prodávající kupujícímu, *půjčitel* vypůjčitel; *přenechává* dárce obdarovanému). Bez specifikace typu smluvního závazku by mohla být oba slovesa naprosto synonymní – mění se vlastník konkrétní věci. V angličtině se můžeme v závazkovém právu setkat s polysémií slovesem *to execute*. Za prvé může být toto sloveso ve významu *vykonat, splnit povinnosti/závazky*, které stanovuje smlouva (...*in the course of the execution of the contract*). Za druhé může výše uvedené sloveso označovat např. podepsání dokumentu včetně dalších kroků nezbytných k jeho vyhotovení tak, aby byl dokument ve výsledku platný (*The contract shall take effect upon its execution.*).

1.3.3 Srozumitelnost

„Srozumitelnost je pragmatickou vlastností práva, resp. pragmatickým požadavkem na právo“ (Knapp 1995, str. 126). Jako požadavek na srozumitelnost práva je ho třeba chápat jako požadavek týkající se jazykové komunikace mezi tvůrcem právního textu a jeho recipientem. Cíle srozumitelnosti dosahuje právo nikoliv „zlidověním“ svého jazyka, ale právě naopak maximální snahou o naplnění výše popsaných požadavků sémantických.

Podle Holländera (2006, str. 216) porozumění právnímu jazyku nespočívá pouze v jeho srozumitelnosti, nýbrž i v jeho **předporozumění**. K tomu je zásadní nejen znalost přirozeného jazyka, ale i znalost pojmů jednotlivých oblastí práva, pramenů

práva, pravidel formulování právních norem, postupů právní interpretace a navíc i obecné znalosti, zkušenosti a hodnotovou orientaci a povahu interpreta.

Jelínek (1996, str. 244) dodává, že pro zvýšení srozumitelnosti právního textu by měl autor, je-li to možné, upřednostnit termín odvozený z domácích základů (který je opřený o domácí výrazivo) před výrazem internacionálními, tzn. je vhodnější zvolit termín *slučitelnost* místo *kompatibilita*. Co ovšem podle Jelínka ulehčuje interpretaci sdělných informací nejvíce, je jedna z jeho typických tendencí pro administrativně-právní styl, kterou popisuje jako „nahromadění stereotypních a modelových výrazových formulí“ (Jelínek 1996, str. 244).

V rámci tendence k úspornému a stereotypnímu vyjadřování se v právním jazyce ustálily víceslovné útvary známé jako **jazykové šablony**. Podle Tomáška (2003, str. 52) jsou jazykové šablony polovětné až větné konstrukce, které se mohou svou strukturou značně lišit. Jejich největší výhodou je, že urychlují celkovou tvorbu textů, protože jsou to již konstrukčně hotové celky a do textu se vkládají celé a nezměněné. I v případě vytržení z kontextu tudíž fungují samostatně jako smysluplná jednotka. Jsou běžnou součástí právního projevu, nicméně jejich sdělná hodnota nestojí na prvním místě. Šablony spíše přispívají ke stylu právních projevů. Většina jazykových šablon se skládá z terminologické slovní zásoby, slovních spojení a jednotek běžné slovní zásoby. Formulace typu „*zákon vstupuje v účinnost dnem vyhlášení*“ může sloužit jako příklad takové šablony. Tomášek (2003, str. 52 - 54) dělí jazykové šablony do dvou skupin podle **strukturálního a funkčního hlediska** (pro potřeby této práce uvádíme příklady jazykových šablon z dokumentů závazkového práva namísto těch, které předkládá Tomášek).

Rozdělení jazykových šablon dle strukturálního hlediska:

- **lexikální šablony** jsou standardizovaná spojení slov, která jsou součástí věty („*bez zbytečného odkladu*“ přeloženo jako „*without undue delay*“)
- **větné šablony** jsou standardní útvary v podobě vět, i když někdy nedokončených („*předmětem této smlouvy je závazek...*“ přeloženo jako „*the agreement stipulates the obligation...*“)
- **konstrukční šablony** jsou větné útvary, které vytvářejí určitou rámcovou strukturu věty („*podle zákona číslo...o...*“ přeloženo jako „*according to the Act No. ... on...*“)

Rozdělení jazykových šablon dle funkčního hlediska (podle jejich funkce):

- **uvozovací šablony** stojí v čele projevu nebo jeho úseku („*Pronajímatel prohlašuje, že...*“ přeloženo jako „*The Lessor represents that...*“)
- **závěrečné šablony** uzavírají určitá sdělení nebo části projevů („*..., pokud smlouva nestanoví jinak*“ přeloženo jako „*..., unless the contract stipulates otherwise*“)
- **vnitřní šablony** zajišťují pokračování a návaznost na předchozí projev („*..., v souladu s ustanovením...*“ přeloženo jako „*..., in compliance with provisions of...*“)

V neposlední řadě hraje pro zvýšení srozumitelnosti právního textu důležitou roli také celková průhlednost větné stavby (tzn. celková délka vět, uspořádání vět vedlejších), koherence a koheze. K celkovému tematickému sepětí celých úseků textu, koherenci, napomáhá již zmíněné explicitní vyjadřování⁸.

K celkové srozumitelnosti právních textů přispívá i jejich přehlednost. Ta je zvýšena řazením tematických prvků podle zřetelného řadícího principu za podpory užití orientátorů, ať už slovních, číselných nebo symbolických. Jedná se zde zejména o grafické orientátory tj. paragrafy, písmena, čísla, značky. Přehlednost zaručuje i paralelní syntaktická stavba výčtových složek textu. Pro sepětí vzdálenějších částí textu často slouží odkazové prostředky, které jsou buď včleněné přímo do výpovědi, nebo jsou řešeny jako výpovědi (vsuvky) bez syntaktického členění (Jelínek 1996, str. 248).

1.3.4 Paradox právního jazyka

Z předešlého je zřejmé, že přesnost je úzce spjatá s požadavkem srozumitelnosti. V tomto vztahu ovšem vzniká závažné protiřečení. Zvyšování přesnosti a jednoznačnosti právního jazyka (celkového stupně jeho exaktnosti) má za následek snižování jeho srozumitelnosti, a naopak zvyšování srozumitelnosti vede ke snižování přesnosti. Jinými slovy se dá říct, že snaha autorů textu zpřesnit výpověď uvedením dalších podrobných údajů (např. v závorkách) paradoxně činí text téměř nesrozumitelným. Tato nepřímá úměra zakládá **paradox právního jazyka**.

Hlouch (2011, str. 55) tuto myšlenku chápe spíše jako úměru přímou. Budeme-li kvantitativně zvyšovat počet výrazů v právním textu za účelem přesnějšího vyjádření

---

⁸Explicitnost viz kapitola 1.3.1 Jednoznačnost a Přesnost.

právní ideje, dojde k nárůstu vnitřní otevřenosti takového textu a tím pádem i množiny možných výkladů právního textu. Určitý rozměr neurčitosti právního jazyka při realizaci právních jazykových projevů je tedy do jisté míry nezbytný a mnohdy dokonce žádoucí.

Řešení této kontradikce předkládá Holländer (2006, str. 217) a nalézá ho „ve vzájemné proporcionalitě, vyváženosti obou funkcí⁹ právního jazyka a z nich plynoucích vlastností. Tato vyváženost se přitom promítá jak v oblasti lexika, tak v oblasti stylistiky právního jazyka.“

Otázkou zůstává, jaká je tedy optimální míra vyváženosti ostrosti a srozumitelnost. Knapp (1995, str. 125) tvrdí, že pravidlo pro stanovení takové míry stanovit nelze. Záleží na tom, aby „míra ostrosti byla vždy výsledkem uvážení a cílevědomého rozhodnutí“, které by nevyústilo v nezáměrnou (nedomyšlenou) neostrost (nesrozumitelnost). Taková neostrost by mohla způsobovat recipientovi interpretační potíže a ve výsledku vést k neplatnosti právního textu.

1.4 Funkce právního jazyka

Právo je jedním ze společenských **normativních** systémů, jejichž účelem je regulovat lidské chování a stanovovat sankce za porušení pravidel. Zde lze spatřovat funkci **regulativní**, která se projevuje státní a mocenskou regulací v právních textech (Knapp 1995, str. 126). Aby došlo k jejich komunikaci, vyvinul se v rámci přirozeného jazyka, který společnost používá ke svému dorozumění, dříve zmíněný právní subsystém. Jeho funkcí je, ve vztahu k právu jako k společenskému jevu, podle Hloucha (2011, str. 71) „být informačním kanálem mezi komunikujícími subjekty v právním společenství“. Zde se tedy projevuje funkce **popisná**¹⁰, která spočívá v informování pomocí právních textů o tom, co se po adresátovi požaduje, co může a nemůže konat. Shodnou dvojicí funkcí právního jazyka na pozadí řečových aktů zmiňuje i Trosborgová (2015, str 5), přičemž dodává, že opomíjena nesmí být ani funkce **argumentační**. Další funkcí, kterou jazyk ve vztahu k právu plní, je funkce **konstitutivní**¹¹, protože „je to právě jazyk, který konstituuje výrazovou rovinu práva. Právo je vyjádřeno prostřednictvím útvarů právního jazyka“ (Hlouch 2011, str. 71).

---

⁹Tyto funkce jsou podrobněji popsány v následující kapitole 1.4 Funkce právního jazyka.

¹⁰Často autory také popisována jako funkce „informační“.

¹¹Holländer (2006, str. 215) se shoduje v rozdělení těchto funkcí s Hlouchem (2011), avšak uvádí dvojici funkcí „informační – vyjadřovací“.

Ve vztahu k předešlým stylistickým požadavkům je pro náš výklad důležitá Holländerova (2006, str. 215) poznámka, že informační funkce právního jazyka je úzce spjata s požadavkem jeho srozumitelnosti. Z funkce vyjadřovací pak vyplývá požadavek jednoznačnosti a přesnosti právního jazyka.

Tomášek (2003, str. 36) zkoumá funkce právního jazyka ve smyslu jeho vztahu k objektivním skutečnostem. Z tohoto pohledu jsou právním jazykem plněny dvě funkce:

- deskriptivní
- preskriptivní.

Totožné funkce právního jazyka ve zdrojovém jazyce a výčet příkladů, pro které texty jsou tyto funkce charakteristické, rozvádí i Šarčevicová (1997). Deskriptivní funkce je plněna projevy právního jazyka, které popisují objektivní skutečnost. Tyto projevy podle Tomáška „jazykově ztvárňují všechny rysy reálně existující skutečnosti“ (např. ...*Nájemce platí pronajímateli nájemné ve výši...*). Deskriptivní věty lze dosáhnout vypuštěním modalit z věty preskriptivní. Podle Šarčevicové (1997, str. 11) do čistě deskriptivní kategorie nejčastěji spadají právní posudky, sborníky, příručky, články atd. K této skupině pak ještě dodává, že se nejedná o právní nástroje, přestože mohou mít nepřímý vliv na právo. Preskriptivní funkce je podobná funkci regulativní. Plní ji takové právní úkony, které „odrážejí právní skutečnost takovou, jaká má být“. Preskriptivní funkce se tak odráží v normativních větách, které jazykovým způsobem vyjadřují, co má být (např. ...*Nájemce je povinen platit pronajímateli nájemné ve výši...*). Svou normativní modalitou, která může být silnější nebo slabší, mohou preskriptivní věty vyjadřovat **zákaz, příkaz, dovolení** nebo, jak zmiňuje Šarčevicová, **oprávnění**. Do kategorie textů, jejichž funkce je primárně čistě preskriptivní, řadí Šarčevicová (1997, str. 11) zákony, právní předpisy, kodexy, smlouvy, dohody a úmluvy. Tyto texty slouží jako právní nástroje vymezující pravidla chování nebo normy. K těmto dvěma základním kategoriím přidává Šarčevicová (1997, str. 11) ještě skupinu hybridních textů, které jsou primárně deskriptivní, ale mohou obsahovat také preskriptivní části. Takové texty zahrnují soudní rozhodnutí a právní nástroje, které jsou nezbytné pro vykonání soudního nebo správního řízení (obhajoby, odvolání, žaloby, žádosti).

Pro úplnost uvádí Hlouch (2011, str. 73) zobecněný modelový výčet funkcí vycházející z teoretických pramenů současné právní vědy:

- **označovací funkce** – právní jazyk označuje prostřednictvím své odborné terminologie právní pojmy, prostřednictvím nichž vyvozujeme pojmové vlastnosti jednotlivých právních vztahů, práv, povinností, principů a zásad a dalších entit právního systému.
- **kreativní funkcí** se rozumí tvůrčí potenciál jazyka ve vztahu k společenské a institucionální realitě. Právní texty tvoří sémantický rámec fungování právního systému, a mají tak podíl na vytváření právní reality prostřednictvím interpretace těchto textů.
- **referenční (terminologická) funkce** je podmíněna zmíněnou stabilitou právních termínů, které vytvářejí jazykovou jistotu komunikujících subjektů. Bez jazyka by nebylo možné sdělovat lidské myšlenky ostatním subjektům komunikativního společenství ani rozumět těmto myšlenkám. Největším problémem v tomto ohledu je již zmíněná mnohoznačnost výrazů právního jazyka.
- **performativní funkce** se týká působení jazyka jako prostředku tvorby společenské reality ve vazbě na teorii řečových aktů. Jazyk má tyto schopnosti v rovině jednotlivé výpovědi právního jazyka (parole), nikoliv komplexně jako subsystém jazyka národního.
- jako nejdůležitější vidí Hlouch funkci **diskursivní**, protože právní jazyk tvoří prostředí, v němž se odehrává právní diskurs. Právní jazyk je proto nositelem právní argumentační řeči, která se odehrává v jeho rámci, dle jeho pravidel a za užití jeho výrazových prostředků. Právní jazyk tedy determinuje právní diskurs jako komunikační a argumentační model.

1.5 Právní diskurz

Ve snaze najít co nejpřesnější zastřešující termín, který by zahrnoval právní žánry a registr se Kurzon (1997, str. 16) přiklání k termínu *právní diskurz*. Zdůvodňuje to tím, že právě tento termín nejlépe zachycuje celkovou různorodost právního jazyka – různé vztahy mezi užitím jazyka (jazykovými variantami) a sférou práva. Podle Kurzona nám právní diskurz umožňuje rozlišovat mezi různými právními žánry a právním registrem.

Právní diskurz se skládá z kontextualizovaných promluv (textu), které slouží konkrétnímu primárnímu komunikativnímu účelu. Stručně tak můžeme definovat právní diskurz jako specifický typ užití jazyka závisející na funkcích promluv v rámci komunikační situace, která je neoddělitelná od svého sociálního kontextu. Tento fakt představuje hlavní specifikaci (nejen) právního diskurzu – **diskurz musí být použit se svým sociálním účelem**. To znamená, že se při jeho zkoumání nezaměřujeme pouze na lingvistické faktory (formu a strukturu promluvy), ale také na faktory extralingvistické, které zahrnuje zmíněná funkce a kontext. Z toho vyplývá, že právní diskurz chápeme zejména v **širším pojetí, tzn. jako sociální praxi** – zajímá nás nejen sdělení (text), ale také bezprostřední situační kontext. Analýza právního diskurzu v tomto smyslu je předmětem interdisciplinárního zkoumání, které se neobejde bez další oblasti aplikované lingvistiky – pragmatiky (viz Fairclough 1989, Widdowson 2004).

Kurzon (1997, str. 16) s výše uvedeným souhlasí a potvrzuje, že termín *právní diskurz* skutečně popisuje jak lingvistickou stránku situace (vyjádřena v rámci registru), tak i část obecnější.¹² Na druhou stranu však zmiňuje jednu podmínku, a to že onen termín musí být použit v singulárním tvaru. Naráží tak na tvrzení Yon Maley (1994, str. 13), že právní jazyk není homogenním typem diskurzu, nýbrž je to set několika spolu souvisejících a navzájem se překrývajících diskurzů. Každý má své charakteristické prvky, ale každý se také liší v závislosti na situaci, ve které je použit.

Maley (1994) vyjmenovává čtyři právní diskurzy (legal discourses):

- soudní diskurz: jazyk soudních rozhodnutí, mluvená nebo psaná forma
- diskurz soudní síně: užívaný soudci, právními zástupci, soudními úředníky, svědky a dalšími účastníky
- jazyk právních dokumentů: smlouvy, předpisy, právní listiny, závěti, zákony nebo stanovy
- diskurz právního poradenství mezi právníky nebo právníkem a klientem

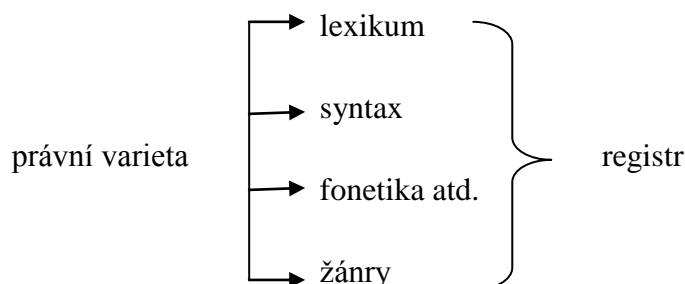
Nakonec ještě uvádí policejní diskurz ve formě policejních záznamů a prohlášení.

---

¹²Kurzon se ve svém konečném shrnutí vyjadřuje o „linguistic and generic side“.

1.5.1 Právní registr

S tvrzením Debory Cao (2007, str. 10), že právní jazyk je typem registru, a tím pádem se jedná o jazykovou varietu vhodnou pro zvláštní příležitosti a situace, se ztotožňuje i Kurzon (1997, str. 6), když se o termínu *registr* vyjadřuje jako o varietě jazykového užití. Právní jazyk jako registr je pak podle Debory Cao (2007, str. 18) varietou jazykového užití **technické povahy**. Danetová (1985) považuje právní jazyk za zvláštní registr zejména z důvodu toho, že registr je hlavně záležitostí formality. Právní registr sdílí společné rysy s obecným jazykem – ve svém jádru jsou stejné. Přesto však není s běžným jazykem identický. Dá se tak říct, že vztah mezi právním jazykem jakožto registrem pro zvláštní účely a zbytkem jazyka je ve smyslu celek – část. Roli zde hrají již v předchozích kapitolách zmíněné lexikální, syntaktické, textové a pragmatické rysy, které jsou výjimečné pro právní jazyk jako jazyk technický (Cao 2007, str. 11). Kurzon (1997, str. 11) pak do tohoto výčtu přidává rysy fonologické a paralingvistické. Souhrn všech těchto rysů podle něj vytváří registr, který definuje právní jazyk **lingvisticky**:

Největší pozornost v rámci právního registru je přikládána oblasti lexikální. Kurzon (1997, str. 7) to zdůvodňuje argumentem, že rozdíl mezi jazyky pro zvláštní účely a běžným jazykem je rozeznatelný zejména na úrovni lexikální. Deorah Cao (2007, str. 18) tuto skutečnost komentuje slovy, že jednotlivé registry je možné od sebe rozlišit v závislosti na jejich významu. V první řadě se tak liší ve slovní zásobě, která význam přenáší a až poté i v gramatické struktuře. Tzv. *register markers* jsou tedy primárně lexikální povahy a mohou jimi být např. technické termíny.

1.5.2 Žánr

Pohled na právní diskurz jako na text (soubor promluv), který se vyskytuje v konkrétním kontextu, nám umožňuje v jeho rámci rozlišovat mezi rozdílnými žánry. To napomáhá k pochopení jeho podstatné vnitřní diverzifikace. Abychom rozeznali,

texty patřící do konkrétního žánru, je zapotřebí pragmatického zkoumání. Zajímáme se o **účel** textu. Každý žánr má svůj primární komunikativní účel, který je společný pro všechny texty patřící do právního diskurzu. Na druhou stranu je často možné doložit i sekundární komunikativní účel, který je specifický pouze pro daný žánr. Tento sekundární účel je úzce spojen se způsobem, jakým bude právní situace ovlivněna. Komunikativní účel je tedy typickým kritériem identity žánru. Zkráceně lze pak tvrdit, že rozdílné účely vyžadují rozdílné žánry (Swales 1997, str 10). Bhatia (1993, str. 13) při své definici žánru jakožto komunikativního aktu význam komunikativních účelů zdůrazňuje a dodává k nim, že musí být identifikovány členy diskurzních komunit, ve kterých se žánr běžně vyskytuje a do kterých patří¹³.

---

¹³Pro příklady mluvených a psaných žánrů právního jazyka lze využít příklady ze schématu rozdělení *the language of the law* a *legal language* podle Kurzona (1997, str. 120) v kapitole 1.2 Právní vs. právnícký jazyk.

2 TEORIE ŘEČOVÝCH AKTŮ V PRÁVNÍM JAZYCE

2.1 Obecný úvod do teorie řečových aktů

Pro náš výklad je důležité si uvědomit, že teorie právního diskurzu vychází z pojetí diskurzu jako řečových aktů. Řečové akty tvoří základ pro právní argumentaci (tj. sdělování právních informací). Diskurz pak tvoří prostředí, ve kterém se tyto právní informace prakticky uplatňují (Hlouch 2008).

Dříve zmíněná performativní povaha nám napovídá, že právní jazyk je spíše než o pouhém významu, primárně o jednání a působení na zamýšleného adresáta. Připomeňme, že podle předchozího pragmatického zaměření se právní diskurz skládá z kontextualizovaných promluv (textu), pro které je zásadním faktorem jejich komunikativní účel. Tento účel odpovídá **perlokučnímu záměru** autora změnit právní situaci. Perlokuční záměr se projevuje v textu a odráží vlastní **ilokuční sílu** všech dílčích promluv. Případné nedosažení perlokučního záměru autora ještě ovšem nezbavuje promluvu její ilokuční síly¹⁴.

V návaznosti na právní diskurz lze užití právního jazyka rozpracovat do pěti rozdílných typů řečových aktů neboli *ilokucí* (jednotlivé promluvy je možné k jedné z těchto kategorií přiřadit). Vycházíme přitom ze Searlovy (1969) obecné klasifikace řečových aktů.

Asertiva jsou typy řečových aktů, jejichž pomocí mluvčí předkládá tvrzení, obyčejné sdělení, prohlášení, popis situace, nebo klade informativní otázku (např. *Nájemce potvrzuje, že byl plně seznámen s podmínkami...*). O předchozí příkladové větě můžeme s jistotou tvrdit, že se jedná o **explicitní asertivní řečový akt**, protože uvedená věta obsahuje typicky české asertivní sloveso *potvrdit*, které stojí ještě před propozičním obsahem výpovědi. V opačném případě bez zmíněného slovesa by se jednalo o asertivní akt implicitní. Podobných sloves je jak v českém, tak anglickém jazyce více a liší se podle asertivní síly. V anglickém jazyce se bude jednat o slovesa

---

¹⁴S řečovými akty přišel poprvé John Langshaw Austin (1962). Východiskem Austinovy teorie řečových aktů byly performativní věty a to, co později popsal jako *ilokuční akt*. Na jeho teorii dále navázal John Searle, z jehož práce tato diplomová práce vychází. Dle Searlovy (1969) teorie se každá výpověď pronesená mluvčím skládá ze tří aktů – lokučního, ilokučního a perlokučního. Lokuční akt je vykonán, když mluvčí vyřkne větu zasazenou do komunikačního kontextu a tím tak posluchači oznámí její obsah. Na základě působení ilokuční síly věty je na posluchače vyvolán účinek, se kterým Searle spojuje perlokuční akt. Ilokuční akt je tedy s perlokučním aktem úzce provázaný. Ilokuční akt je podle Searla základním stavebním kamenem úspěchu v lidské komunikaci.

jako: *maintain, report, predict, inform, accuse, testify, confess, state* a *swear*. V češtině lze identifikovat asertivní slovesa jako: *sdělovat, oznamovat, hlásit, konstatovat* aj.

Komisiva jsou řečové akty, které mluvčího zavazují k (ne)vykonání budoucí činnosti nebo akce, která je popsána propozičním obsahem výpovědi (např. *Nájemce se zavazuje hradit pronajímateli nájemné ve výši...*). Komisivní slovesa jako: *vow, promise, pledge, guarantee* a *swear* patří v anglickém jazyce mezi nejčastější. V češtině vyjadřujeme komisivní řečový akt například pomocí sloves *slibovat, přislíbit, zaručovat se, garantovat, upsat se* nebo pomocí již výše zmíněného *zavázat se*. V prostředí českých závazkových dokumentů pak dále funguje sloveso *souhlasit* (např. *Pronajímatel souhlasí, že bude řešit všechny případné nedostatky ve fungování bytu...*).

Direktiva jsou kategorií řečových aktů, ve kterých mluvčí příjemci nařizuje, nebo po něm žádá (ne)vykonání budoucí akce popsané propozičním obsahem výpovědi (např. *Odstavec 2. této smlouvy nařizuje nájemci části objektu...*). Direktivní promluvy mohou být také vyjádřeny implicitně. Další anglická slovesa fungující jako direktivní jsou: *ask, command, request, recommend* a *suggest*. Čeština pro tento druh ilokuce užívá slovesa jako: *rozkazovat, poroučet, doporučovat, pověřovat, požadovat* aj.

V případě **deklarativní** promluvy mluvčí navozuje nový stav situace, která je vyřčena v propozičním obsahu výpovědi, tím, že ji prezentuje jako změněnou. V případě úspěšné promluvy dochází ke shodě mezi propozičním obsahem výpovědi a realitou (např. *Vypůjčitel se uzavřením této smlouvy stává správcem předmětu výpůjčky...*) Charakteristickým znakem deklarativních ilokucí je fakt, že situace je měněna v okamžiku pronesení slov a nikoliv v budoucnu, jak je tomu v případě např. direktiv. Proto jsou deklarativní věty vždy pouze v přítomném čase. Pro češtinu jsou v tomto směru typická slovesa jako: *prohlásit, jmenovat nebo shledávat*. Nejčastější anglická deklarativní slovesa: *declare, pronounce, name, find*.

Expresiva mluvčí používá k vyjádření svého psychologického postoje vůči propozici, o které se předpokládá, že je pravdivá a skutečná. Pomocí řady sloves lze vyjádřit potěšení, gratulaci, omluvu, lítost, odpuštění, obvinění atd. V oblasti expresiv neexistují implicitní varianty, protože účelem mluvčího je vždy přesně vyjádřit povahu svých pocitů. Anglická slovesa spadající do této kategorie řečových aktů mohou být např. *apologize, console, thank, congratulate, lament, praise, greet* nebo *welcome*. Čeština zde pracuje se slovesy jako: *prosit, radit, vítat, varovat, doporučit, děkovat, omlouvat se, zdravít* nebo *gratulovat*. Nutno podotknout, že z důvodů uvedených

v jedné z předešlých kapitol se tato kategorie řečových aktů v právním jazyce nevyskytuje¹⁵.

Ve svém výčtu přidává Čermák (2011, str 191) ještě jednu kategorii, kterou nazývá jako **reprezentativa**. Podle něj se jedná o výrazy vlastního přesvědčení o výroku, např. tvrzení nebo podmiňování.

Aby byl řečový akt ve svém výsledku úspěšný, musí být splněny **podmínky zdařilosti** (*felicity conditions*)¹⁶. V návaznosti na Searlovy podmínky (1969) specifikuje Sanford Schane (2012, str. 108) podrobněji další okolnostní (mimolingvistické) podmínky, které umožňují mluvčímu vytvořit zdárný řečový akt v závazkovém právu. Bude-li se jednat o ilokuci slibu, budou **podmínky upřímnosti** (*sincerity conditions*) splněny, pakliže mluvčí bude mít opravdu v úmyslu slib dodržet. Osoba přijímající slib musí být schopna ze slov mluvčího pochopit, že jeho úmyslem je něco slíbit a tento slib i později v dobré víře vykonat. Jen tak mohou být splněny **podstatné podmínky** (*essential conditions*) řečového aktu.

Podmínky budoucího výkonu (*futurity conditions*) jsou typické pro komisivní a direktivní ilokuce, u kterých se předpokládá, že propoziční obsah výpovědi bude proveden v budoucnu. Jinými slovy nelze slíbit něco, co jsem už udělal. Slibující musí být fyzicky, psychicky a/nebo finančně způsobilý slib dodržet. Tím budou splněny **schopnostní podmínky** (*ability conditions*) řečového aktu. **Podmínky prospěchu** (*benefity conditions*) předpokládají, že osoba přijímající slib z něj bude mít jistý užitek. Předmětem slibu nemůže být zároveň něco, co by se stalo i v případě absence samotného slibu (*non-expectancy conditions*).

2.2 Řečové akty v dokumentech závazkového práva

Zejména v oblasti práva je jazyk rozhodujícím faktorem při usměrňování lidského chování. Pro konkrétní účel vytvoření smlouvy (a z ní pak vyplývajícího závazku) je jazyk použit jako prostředek pro „uspořádání lidských vztahů“ díky jeho regulativní funkci (Trosborgová 1995, str. 33). Tato regulativní funkce je zprostředkována kategorií **regulativních řečových aktů**. Nad kategorií regulativních řečových aktů v oblasti závazkového práva se detailně zamýšlí Trosborgová (1995, str. 33), když uvádí, že výše zmíněná pragmatická funkce jazyka je realizována zejména

¹⁵Viz podkapitola 1.3 Stylistické vlastnosti právního jazyka.

¹⁶ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1946-0.

skrze podtřídou komisivních a direktivních řečových aktů. Konkrétněji těchto řečových aktů právní strany využívají k vyjádření povinnosti, zákazu a povolení, snížení odpovědnosti nebo vzniku práv¹⁷. Závazek ve smlouvách může být ustanoven výhradně buďto jako **povinnost**, kterou stanoví jedna strana druhé (direktiv), nebo pokud se jedna strana **zaváže** straně druhé (komisiv). Budeme-li vycházet z definice smlouvy jako „dvoustranného nebo vícestranného právního ujednání, které spočívá ve vzájemných a obsahových projevech vůle smluvních stran směřujících ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností“ zjistíme, že nás bude nejvíce zajímat právě vyjádření vzájemných práv a povinností ve vztahu ke „slibu“ a „protiplnění“ (Trosborgová 1995, str. 33). V následujících podkapitolách se diplomová práce blíže zaměřuje na hlavní lingvistické způsoby, díky kterým lze vznik práv, povinností a závazku formulovat.

2.2.1 Direktiva v dokumentech závazkového práva

Direktivní řečové akty jsou kategorií ilokuce, jejímž prostřednictvím se jedna strana závazku (např. pronajímatel, prodávající) snaží na druhé straně závazku (např. nájemce, kupující) vyvolat zamýšlené chování. Direktivní řečové akty jsou podkategorií toho, co Henk Haverkate (1984, str. 18) popisuje jako *impositive speech acts*¹⁸. Tento druh řečových aktů je podle něj využit zejména proto, aby mluvčí ovlivnil zamýšlené chování příjemce a to tak, aby příjemce vykonal akci (nepřímo) popsanou propozičním obsahem výpovědi a ta pak přinesla užitek mluvčímu (Haverkate 1984, str. 18). Z toho pak vyplývá, že v drtivé většině se zabýváme lingvistickým vyjádřením příkazu/nařízení a žádosti/požadavku.

Ve vztahu k příkazu a žádosti uvádí Haverkate následující: „Pokud mluvčí, který vydává příkaz, disponuje příslušnou pravomocí v odpovídající oblasti chování, příjemce je **povinen** vykonal popsanou akci. Pokud mluvčí předkládá žádost, která je příjemcem přijata, příjemce se **zavazuje** k vykonání popsané akce. Povinnost a závazek příjemce jsou tudíž interakční kategorie, jejichž rozhodujícím faktorem je druh aktu, který artikuluje mluvčí“ (Haverkate 1984, str. 18).

---

¹⁷Trosborgová (1994, str. 312) ve své kvantitativní studii řečových aktů v anglickém závazkovém právu uvádí, že vyjádření povinností stojí na pomyslném prvním místě četnosti ve smlouvách, přičemž je následováno vyjádřením zákazu. Na třetím místě četnosti se řadí přidělování práv. Vyjádření povolení je pak podle Trosborgové nejméně časté.

¹⁸Haverkate (1984, str. 18) také stručně zmiňuje *nonimpositive speech acts*, jejichž rozdílem je skutečnost, že výsledek akce, kterou musí příjemce vykonal, má přinést užitek samotnému příjemci. Do této kategorie řadí Haverkate řečové akty vyjadřující radu nebo doporučení.

Trosborgová (1995, str. 34) upozorňuje, že direktiva jsou akty, které ohrožují „tvář“ příjemce. Konkrétněji je jedná o ohrožení příjemcovy „negativní tváře“. Mluvíme-li o „tváři“ příjemce, máme na mysli jeho interakční identitu. Při interakci by si obě strany měly zachovat svou „tvář“ a neusilovat o to, aby druhá strana ztratila tu svou. V případě „negativní tváře“ se jedná o příjemcovu přání, aby na něj nebyly přímo uvaleny jakékoliv povinnosti. Mluví tuto „negativní tvář“ příjemce respektuje tím, že využívá různých strategií, jak příkaz vyjádřit zdvořileji (*can you shut the door* namísto *shut the door*)¹⁹. Direktivní řečové akty do této kategorie nepochybně patří, protože jejich prostřednictvím mluvčí využívá své pravomoci nad záměrným chováním příjemce a tímto způsobem tak vstupuje do jeho svobody jednání.

2.2.1.1 Přímá direktiva

1. Povinnost

Povinnost, nejčastější direktivní akt ve smlouvách, je vyjádřena, pokud se jedna strana snaží přikázat druhé straně provést určitý úkon. Podepsáním smlouvy se příjemce zavazuje povinnost splnit.

K formulování ilokuční síly povinnosti ve smlouvách může sloužit pasivizace, čímž lze také z věty vypustit jejího činitele (tzv. *deagentization*).

- (4) *Nájemce je povinen byt vrátit v původním stavu...*
- (4a) *The Lessee must return the property in its original condition...*
- (4b) *The Lessee is obliged to return the property in its original condition...*
- (4c) *The Lessee shall return the property in its original condition...*
- (4d) **The Lessee is committed to return the property in its original condition...*

Výše uvedené překladové varianty demonstrují možné lingvistické způsoby vyjádření povinnosti v anglickém jazyce. Podle Trosborgové (1994, str. 312) je povinnost v anglickém jazyce dokumentů závazkového práva vyjadřována výhradně pomocí modálního slovesa *shall*. Modální sloveso *shall* slouží v právní angličtině k vyjádření ilokuční síly příkazu. Nicméně známy jsou i jiné alternativy ve formě sloves *is to, are to, has to, have to, must, obligate, is obliged to, should* a *will*. Slovesa *should* a *will* patří v direktivních ilokucích mezi ty nejméně častá lingvistická řešení z důvodu

---

¹⁹Prostřednictvím nepřímých signálů, že mluvčí respektuje potřeby příjemce je pak brána v potaz „pozitivní tvář“ příjemce (*we should open the window, let's open the window, shall we?*).

jejich „slabosti“ vyjádřit příkaz. Vyloučená není ani kombinace více sloves. Nejčastěji se tak děje právě s využitím *shall*. V právní angličtině tak můžeme narazit na slovní spojení *shall be obliged to*²⁰. V českém jazyce využíváme pro vyjádření stejné ilokuční síly nejčastěji slovesa *být povinen* a *mít povinnost*.

Pro zdůraznění kontrastu mezi direktivním a komisivním řečovým aktem srovnáme překladové varianty (4a), (4b) a (4c) s variantou (4d). V prvních třech překladových řešeních je povinnost vyjádřena pomocí sloves *must*, *is obliged to* a *shall*. Varianta (4b) nám navíc ukazuje možnost využití pasivní konstrukce. V poslední variantě (4d) se však o vyjádření povinnosti mluvit nedá. Důvodem je zvolení nesprávného performativního slovesa *is committed to*, které s ohledem na předchozí varianty pozměňuje řečový akt z povinnosti na slib.

2. Zákaz

Kromě užití projevů povinnosti je chování smluvní strany možné upravovat pomocí zákazů.

- (5) *Nájemce není oprávněn poskytovat předmět této nájemní smlouvy třetí osobě bez předchozího písemného svolení pronajímatele.*
- (5a) *The Lessee must not sublet the leased property to a third party without the Lessor's prior consent.*
- (5b) *The Lessee shall not sublet the leased property to a third party without the Lessor's prior consent.*
- (5c) *The Lessee is not entitled to sublet the leased property to a third party without the Lessor's prior consent.*

Stejně jako u povinnosti, je i vyjádření zákazu v anglickém jazyce nejčastěji formulováno pomocí modálního slovesa *shall* s přidáním zápornky *not*, jak lze vyzpozorovat na překladové variantě (5b). Na variantě (5a) vidíme, že reálná je i možnost zahrnující modální sloveso *must* v negaci. Chromá (2014) uvádí, že časté je i vyjádření zákazu prostřednictvím sloves *may* + *not*. Méně časté je pak *can* + *not* nebo

---

²⁰Tato formulace je však kritizována zastánci kampaně *Plain English Movement*, mezi které se řadí např. Garner (2001) a Adams (2004). Adams (2004, str. 22) tuto formulaci označuje jako nevhodnou pro moderní právní angličtinu. Podle něj by se rozhodně neměla objevit ve významu *has a duty to* při uložení povinnosti podmětu věty. Garner (2001, str. 105) je zejména kritikem celkového nadužívání modálního slovesa *shall*. Garner nejčastěji doporučuje jeho úplné vynechání a nahrazení jiným modálním slovesem (např. *must* pro povinnost).

will + not. Pro vyjádření zákazu si však můžeme pomoci i užitím opisu způsobového slovesa s přidáním negace: *is not allowed to*. Opět lze narazit na delší kombinace *shall not be entitled to*. V českém jazyce se pro vyjádření zákazu v nájemních smlouvách nejčastěji setkáváme s formulacemi typu: *nesmí, není oprávněn* nebo *nemá právo*. Přímými ekvivalenty pro tyto formulace pak bude: *must not, is not entitled to* a *does not have right to/has no right to*. S jistotou lze tvrdit, že všechny tři varianty uspěly v převodu ilokuční síly zákazu do cílového jazyka.

2.2.1.2 Nepřímá direktiva

1. Povolení

Povolení je většinou vydáváno smluvní stranou, která je zároveň tím, kdo řečový akt vykonává, tedy mluvčím. Ve smlouvách panuje symetrický vztah dvou smluvních stran, z nichž jedna je schopna udělit povolení straně druhé (Trosborgová 1994, str. 312).

Ilokuci povolení lze ve smlouvách sémanticky rozdělit do dalších dvou kategorií – přidělení práv a přidělení užítu/prospěchu smluvní straně. Neméně časté jsou i projevy, jejichž účelem je snížení odpovědnosti jedné ze smluvních stran.

Přidělení práv smluvní straně

- (6) *Nájemce má právo ukončit smluvní závazek s pronajímatelem pokud...*
- (6a) *The Lessee may terminate the lease agreement if...*
- (6b) *The Lessee has the right to terminate the lease agreement if...*
- (6c) *The Lessee is entitled to terminate the lease agreement if...*
- (6d) *The Lessee shall be entitled to terminate the lease agreement if...*

Nejběžnější strategií pro vyjádření tohoto druhu ilokuce v angličtině bývá užití sloves: *may, can, allow* (často v již zmiňovaném opisu *is allowed to*), *grant, shall, will* a *offer*. Modální sloveso *may* je ilokučním prvkem, který slouží převážně k formulaci udělení práv. Takový příklad demonstruje výše uvedená překladová varianta (6a). Ostatní varianty představují obvyklé, rovněž akceptovatelné, strategie překladu věty ze zdrojového jazyka. Modální sloveso *shall* je na druhou stranu také běžným lingvistickým prvkem při přiřazování prospěchu, nebo snižování odpovědnosti smluvní strany.

Přidělení prospěchu smluvní straně

(7) *Nájemce je oprávněn užívat parkovacího stání po dobu trvání této nájemní smlouvy.*

(7a) *The Lessee can use the parking space during the term of this lease.*

(7b) *The Lessee shall be entitled to use the parking space during the term of this lease.*

(7c) *The Lessee is granted a permission to use the parking space during the term of this lease.*

Pro vyjádření povolení ve smyslu přidělení užitku smluvní straně může anglický jazyk využít verbo-nominální konstrukce zahrnující lexikální slovesa typu *grant/give permission*, jak lze pozorovat na překladové variantě (7c).

V překladové variantě (7b) vidíme kombinaci *shall + be +entitled to*, která nám v tomto případě dostatečně zaručuje vyjádření řečového aktu povolení s přidělením užitku jedné ze smluvních stran. Pro lepší kontrast opět srovnáme varianty překladu (7b) a (7c) s variantou (7a). I když i tato varianta s využitím modálního slovesa *can* význam v cílovém jazyce zachovává, ilokuční akt povolení s přidělením prospěchu již tak zjevný není. Navíc s přihlédnutím k lingvistickým zvyklostem právního jazyka působí celková formulace až příliš jednoduše a prázdně. V českých vyhotoveních dokumentů závazkového práva se při denotaci povolení setkáváme s formulacemi typu: *může, má právo, je oprávněn, má možnost* nebo *je povoleno*.

Do kategorie povolení dále ještě spadají formulace, které denotují **snížení odpovědnosti jedné ze smluvních stran**. Jak diplomová práce uvádí výše, je v nich téměř výhradně užito modálního slovesa *shall*:

(8) *Pronajímatel neodpovídá za škody způsobené třetí stranou.*

(8a) *The lessor shall not be held liable for any damage whatsoever caused by third parties.*

Podle Trosborgové (1995, str. 38) se jedná o formulace, které mohou být při analýze diskurzu dokumentů závazkového práva považovány za problematické, protože z kontextu nemusí být vždy naprosto jasné, kdo je v určité smlouvě autorem projevu.

Pro lepší objasnění této problematiky uvádí Trosborgová (1995, str. 39) dvě možné interpretace výše zmíněného projevu. Za první může být vnímán z pohledu

mluvčího (mluvčí je pronajímatel). V takovém případě se projev stává ilokucí příkazu a lze ho interpretovat následovně: „je tvou povinností uznat, že nejsem odpovědný za škody“. Řečový akt tak bude zároveň obsahovat přidělení práv. Za druhé se můžeme na projev dívat z pohledu příjemce (mluvčí není pronajímatel), kdy se projev bude podobat spíše komisivnímu řečovému aktu (slib, nebo rozpoznání práv příjemce): „je mou povinností uznat, že nejsi odpovědný za škody“.

V návaznosti na tento rozbor vyvozuje Trosborgová následující závěr. Projevy charakterizované jako „přiřazení prospěchu“ mají **dvojí funkci**: udělují právo (na něco) smluvní straně, která má na toto právo nárok. Zároveň tyto projevy přiřazují skrytou povinnost straně, která na toto právo nárok nemá – nehledě na to, která smluvní strana je autorem projevu.

2.2.2 Komisiva v dokumentech závazkového práva

Připomeňme definici komisivních řečových aktů, tentokrát jak ji předkládá Austin (1962, str. 156): „Primárním účelem komisivních aktů je (v různých stupních) zavázat mluvčího ke konkrétnímu způsobu jednání.“ Propoziční obsah takové výpovědi bude vždy popisovat budoucí děj.

Komisiva se v rámci regulativních řečových aktů liší od direktiv v jednom zásadním bodě – nejedná se o řečové akty, které by ohrožovaly „tvář“ příjemce. Slib, jakožto základní ilokuční síla komisiv, je vždy v zájmu příjemce a na úkor mluvčího. Slib, který mluvčí skládá, může být „vhodný“ pouze bude-li jeho předmět v zájmu příjemce.²¹ Z tohoto důvodu komisiva neřadíme mezi řečové akty, které se negativně promítají na „tváři“ příjemce (Trosborgová 1995, str. 36).

Tiersma (1986, str. 196) tento argument potvrzuje a další zásadní rozdíl mezi těmito dvěma druhy ilokučních aktů vidí v konkrétním záměru. Dodává, že jakékoliv prohlášení o záměru je platné pouze do takové míry, která odráží skutečný, osobní záměr mluvčího. V případě komisivních řečových aktů se mluvčí zavazuje k vykonání popsaného činu, přičemž jeho vlastní záměr může být jakýkoliv (nebo se může průběžně změnit).

Direktivní řečové akty je také možno přizpůsobovat sociální situaci a jiným okolnostem – mohou být vyřčeny nepřímo a nepřiliš explicitně. U komisiv je však

---

²¹Direktiva jsou oproti tomu „tvář“ ohrožující řečové akty pronášené k užítku mluvčího a na úkor příjemce.

explicitnost a přímost jednou z podmínek. Jak uvádí Trosborgová (1995, str. 36), „nepřímost by mohla u komisiv oslabit závazek a činit ho tak právně neúčinným“.

- (9) *Nájemce se zavazuje platit nájemné pronajímateli.*
- (9a) *The Lessee will pay the rent to the Lessor.*
- (9b) *The Lessee agrees to pay the rent to the Lessor.*
- (9c) *The Lessee hereby promises to pay the rent to the Lessor.*
- (9d) *The Lessee is committed to pay the rent to the Lessor.*
- (9e) *The Lessee commits himself to pay the rent to the Lessor.*

Závazek mluvčího vykonat popsanou akci může být lingvisticky vyjádřen buďto pomocí explicitního performativního slovesa, nebo užitím pomocného slovesa *will*. Druhou ze zmíněných možností demonstruje překladová varianta (9a).

Překladové varianty (9b) a (9c) pak představují využití performativních sloves vhodných pro vyjádření komisivního řečového aktu. Na variantě (9c) pak vidíme, že celkové komisivní vyjádření je možné „zexpresivnit“ zakomponováním archaického adverbia *hereby*²². Mezi další podobná performativní slovesa v angličtině řadíme: *undertake, acknowledge, warrant, accept, guarantee, pledge, swear, vow* a další. V českých verzích dokumentů závazkového práva se v drtivé většině vyskytuje sloveso se zvratným zájmenem: *zavazuje se*. Jako méně častá, ale taktéž používaná, lze označit např. slovesa *souhlasí* nebo *zaručuje se*.

Charakteristické pro komisivní akty je sloveso *commit* jak jej znázorňují překladové varianty (9d) a (9e). Na výběr zde máme mezi pasivní konstrukcí (9d) a formulací v činném rodě s reflexivním zájmenem *himself* (9e). Podobně (s nutností využití reflexivního zájmena v činném rodě) by zde fungovalo také sloveso *bind oneself*.

Závěrem kapitoly o řečových aktech v dokumentech závazkového práva lze citovat shrnutí, které předkládá Trosborgová (1995, str. 52): „V dokumentech závazkového práva v anglickém jazyce zjevně převažují přímé strategie vyjadřování (povinnost a zákaz), kdežto konverzační angličtina upřednostňuje strategie nepřímé.“

---

²²Odborníci na legal drafting však mají ve zvyku od adverbia *hereby* spíše upouštět. Butt (2013) označuje *hereby* jako nadbytečné a dle jeho názoru se nic zásadního nestane, pokud ho autoři právních textů začnou vynechávat. Myslí si, že důvodem, proč ho autoři stále ještě používají, je pocit, že *hereby* přidává úkonu v propozičním obsahu věty na operativnosti. Autoři podle Butta cítí, že se bez něj bude jednat o pouhý popis současné situace.

3 PRÁVNÍ ANGLIČTINA A JEJÍ TRADIČNÍ TENDENCE

Odvěkým zlozvykem právní angličtiny byla vždy její mnohoslovnost, z ní vycházející celková komplexnost a nadměrné užívání archaických slov a konstrukcí. Hlavním kritikem tendence právní angličtiny k přehnané rozvláčnosti byl David Mellinkoff (1963). Sám Mellinkoff (1963, str. 24) tvrdí, že zbytečná pompéznost a mnohomluvnost právní angličtiny v kombinaci se složitými souvětími a nejasnými výrazy přispívá k její celkové těžkopádnosti v psané podobě. Jedním termínem se dá tato těžko srozumitelná psaná forma právní angličtiny označit jako *legalese*.

Charakteristická zvláštnost právní angličtiny pochází z jejího vlastního historického vývoje a účelu, pro který je použita. V historii přicházela právní angličtina do styku s francouzštinou a latinou, přičemž často před těmito jazyky ustupovala a přejala tak např. jejich termíny. Spoléhání právníků na pevně zavedené formulace a neochota podstoupit riziko přijetí nových dříve neotestovaných způsobů vyjadřování vedla až k extrémnímu lingvistickému konzervatismu. I přes tento lingvistický konzervatismus, jak ho popisují Crystal a Davy (1969, str. 194)²³, však právní angličtina prodělala v průběhu posledních padesáti let několik významných změn. Za obecně uznávaný milník, který s sebou přinesl zásadní změny směrem ke zjednodušení v oblasti lingvistiky právní angličtiny, je považována kampaň za zjednodušení právního jazyka tzv. *Plain English Movement* (dále také jako kampaň „PEM“)²⁴. V rámci této kampaně byla do popředí stavěna laická veřejnost. Důraz byl kladen na její schopnost porozumět již tak složitým právním dokumentům. Jak ale uvádí Varó a Hughes (2002, str. 5), mnoho právníků si stálo za tvrzením, že technická přesnost je bezpodmínečně nutná. Varovali, že pokud bude lingvistická preciznost ustupovat požadavkům nechápající veřejnosti, právní jistota v důsledku toho z dokumentů jakéhokoliv typu naprosto vymizí. Zde opět narážíme na problematiku paradoxu právního jazyka obecně, nejen právní angličtiny²⁵. Na škále formálnosti je registr právní angličtiny hodnocen jako vysoce formální, konzervativní, až „zamrzlý“ (Trosborgová 2015, str. 5).

²³Také Crystal a Davy (1969, str. 204) potvrzují tendence právní angličtiny ke zdlouhavosti a složitosti jak na úrovni celého souvětí, tak na úrovni vět hlavních a vedlejších.

²⁴Kampaň tzv. *Plain English Movement* byla snahou eliminovat spleť složitosti jazyka zejména v oblasti obchodu, práva nebo akademického světa. Za jednoho ze zakladatelů této kampaně v americkém právu se považuje profesor David Mellinkoff se svou publikací *The Language of the Law* z roku 1963. Od té doby prošel jazyk práva (jak amerického, tak britského) řadou změn, které vyústily v jeho srozumitelnější a jasnější podobu.

²⁵Viz podkapitola 1.3.4 Paradox právního jazyka.

3.1 Lingvistický popis jazyka právní angličtiny

Ačkoliv Mellinkoff předkládá srozumitelný rozbor lingvistických pravidel právní angličtiny, jeho práce již dnes může být považována za zastaralou. Pro účel popisu lingvisticko-stylistických rysů registru právní angličtiny proto tato práce využívá kombinaci studií, které předkládají Risto Hiltunen (1990) a Brenda Danetová (1985) doplněnou o příspěvky dalších autorů.

3.1.1 Lexikální úroveň

3.1.1.1 Odborné termíny

Stejně jako každá jiná profesní sféra jazyka i právní angličtina má své výhradní odborné termíny nazývané také jako *terms of art*. Varó a Hughes (2002, str. 17) tuto skupinu slovní zásoby označují jako „čistě odborné termíny“ (*purely technical terms*) a dodávají, že se jedná o typ lexikálních jednotek, které se od jiných odlišují svou typickou monosémantičností. Zůstaly totiž po dlouhou dobu sémanticky stabilní v rámci jednoho pole, kde byly používány. Ze stejného důvodu je může překladatel považovat za nejméně problematické. Ať už se tedy při převodu rozhodne jakkoli, je bezpochyby jisté, že dotyčný termín je plnohodnotným právním termínem (např. termíny *Lessor/Lessee* z nájemní smlouvy).

3.1.1.2 Poloodborné termíny

Na rozdíl od první kategorie, která zahrnuje lexikální jednotky vypadající „právně“ již na první pohled, jsou součástí této druhé kategorie lexikální jednotky, jejichž právní význam je často skryt pod rouškou jejich obecného významu, který je vhodný pro každodenní jazyk (Chromá 2011, str. 37). Podle Vara a Hughese (2002, str. 17) se tato skupina, běžně také označována jako „právní homonyma“, „skládá ze slov a frází běžné slovní zásoby, které získaly dodatečný význam procesem analogie ve specializovaném kontextu právní činnosti“. Překladatelovo rozhodování při převodu takovýchto lexikálních jednotek je tak nutně závislé na identifikování správného kontextu, což Chromá hodnotí jako nejvíce problematický krok při právním překladu.

Termín *settlement* může znamenat dohodu/urovnání smluvních stran v případě sporu (...*parties shall exert their best efforts to reach an amicable settlement of any dispute...*), nebo také finanční vypořádání/vyrovnání účtů smluvních stran (...*financial settlement of the contractual parties shall be executed...*).

3.1.1.3 Běžné termíny se zvláštním významem

Právní registr využívá pro laika i běžně známá slova, která však mají v právní angličtině nezvyklý význam. Nejběžnějším příkladem je ve smlouvách vysoce frekventované užití termínu *party*, který v prostředí právního jazyka označuje smluvní stranu nebo stranu soudního sporu. Jako podobný příklad může v oblasti závazkových vztahů sloužit termín *consideration*. V právní angličtině se bude jednat o *úplatu/protislužbu/protiplnění* na rozdíl od významu v běžné každodenní angličtině (*úvaha, zvážení*).

3.1.1.4 Archaické výrazy

Právní angličtina je charakteristická archaickou nebo „zastaralou“ slovní zásobou (Varó a Hughes 2002, str. 5). Nejběžnějšími příklady takových výrazů jsou adverbia jako: *hereby, thereby, hereof, hereinafter, herein, hereto therein, hereunder, thereof*, adjektivum *aforsaid* a jiné. Tyto archaické výrazy významně zvyšují formálnost celého projevu (doplňují slova, která jsou již sama o sobě dostatečně formální) a odkazují na text nebo dokument, ve kterém se vyskytují (popř. o kterém zrovna daný projev pojednává).

(10a) *This Lease Agreement (hereinafter referred to as the “Agreement”)*...

(10b) *This Lease Agreement shall not be modified, changed, altered or amended in any way except through a written amendment signed by all of the parties hereto unless otherwise specified herein.*

(10c) *The Lessee shall not assign this Agreement, or sublet or grant any license to use the Premises or any part thereof without the prior written consent of the Lessor.*

(10d) *If the Lessee fails to pay the Rent when due and the default continues for seven (7) days thereafter, the Lessor may, at Lessor's option, immediately terminate this Agreement.*

3.1.1.5 Cizí slova

I přesto, že velké procento termínů v právní angličtině má anglosaský základ, vyskytuje se v ní velké množství cizích slov a frází, které jsou především latinského a francouzského původu (Varó a Hughes 2002, str. 5). Systém anglického práva byl při svém vývoji ve středověku zásadně ovlivněn římskokatolickou církví, která jako svůj

jazyk používala latinu. Z tohoto důvodu hrála latina klíčovou roli při sestavování psaných textů a intelektuální komunikaci po celém evropském území. Vliv francouzštiny započal s úspěšnou normanskou invazí v roce 1066. Normané užívali ke své komunikaci normanskou francouzštinu, která se díky nim taktéž promítla do vývoje právnícké angličtiny. Cizí slova odvozená právě z těchto dvou jazyků prošla při svém vstupu do angličtiny procesem transliterace nebo přímého vypůjčování (Stanojevićová 2011, str. 71).

Francouzské termíny:

<i>force majeure</i>	<i>zásah vyšší moci</i>
<i>in lieu of</i>	<i>namísto (čeho)</i>

Příklady termínů ve smlouvách, které jsou alespoň částečně starofrancouzského původu:

<i>default</i>	<i>prodlení</i>
<i>property</i>	<i>majetek, objekt, nemovitost</i>
<i>damages</i>	<i>náhrada škody</i>
<i>party</i>	<i>smluvní strana</i>
<i>lease</i>	<i>nájem</i>
<i>tenant</i>	<i>nájemce</i>
<i>obligation</i>	<i>povinnost</i>

Latinské termíny:

<i>ad idem</i>	<i>ve shodě</i>
----------------	-----------------

Příklad termínu latinského původu ve smlouvách:

<i>adjacent</i>	<i>přiléhající</i>
<i>legal</i>	<i>právní</i>
<i>effect</i>	<i>účinek</i>
<i>absolute</i>	<i>absolutní, bez omezení</i>
<i>confidentiality</i>	<i>důvěrnost, mlčenlivost</i>
<i>stipulation</i>	<i>ujednání</i>
<i>failure</i>	<i>vyjadřuje lexikální zápor</i>

Stanojevićová (2011, str 71) dále uvádí, že francouzština měla také nemalý podíl na vytváření podstatných jmen pro označení smluvních stran pomocí přípon -ee, -or a -er (*Lessee/Lessor, Donee/Donor, Seller/Buyer*).

3.1.1.6 Dublety a triplety

Dříve zmíněný vliv francouzštiny a latiny se značně podepsal i v oblasti synonymie právní angličtiny. Existence tří jazykových zdrojů dala vzniknout nárůstu synonymních lexikálních variant, které často existovaly bok po boku. Navzdory názoru autorů právních textů, že by se měla zachovávat pouze jedna lexikální varianta, se synonyma začala hromadit. Tehdejší autoři si jednoduše nebyli jistí, zda dva termíny ve dvou zmíněných jazycích denotují stejný význam. Proto se rozhodli pro udržení „lexikální jistoty“ a přesnosti právních dokumentů zachovávat varianty obě. Tak vznikly jazykové **dublety** a **triplety** skládající se z anglického slova doplněného o nejméně jeden francouzský nebo latinský ekvivalent. Stanojevičová (2011, str. 71) uvádí, že takové hromadění synonymních výrazů na místě, kde by bohatě stačilo slovo jedno, je jedním z dalších charakteristických prvků právní angličtiny. Danetová (1985, str. 281) se v souvislosti s problematikou dublet a triplet vyjadřuje o syntaktickém paralelismu a upozorňuje, že jejich slovosled nelze změnit, jsou tedy považovány za „zamrzlé“. Stanojevičová pro tyto idiomatizované výrazy skládající se nejméně ze dvou lexikálních jednotek (nejčastěji podstatných jmen, přídavných jmen, sloves, příslovcí a předložek) používá zastřešující termín **binomiály**.

Jedním z autorů v české lingvistice, který se věnuje analýze binomiálů, je Bázlik (2009, 2007). Podle Bázlika (2009, str. 19) mají binomiální struktury nejméně dvě vzájemně propojené lexikální jednotky, jejichž význam je prakticky totožný. Jedna z těchto lexikálních jednotek je tudíž redundantní. Při překladu tak není třeba do cílového jazyka převádět každé slovo z celkové binomiální struktury. Bázlik uvádí, že binomiální konstrukce jsou stylistickým prostředkem, který označuje právní povahu textu. Ve svém výčtu vyjmenovává Bázlik (2007, str. 93 – 96) následující kategorie binomiálních konstrukcí: **nominální** (*representations and warranties*), **slovesné** (*govern and regulate*), **adjektivní** (*true and correct*), **adverbiální** (*unconditionally and irrevocably*), **zájmenné** (*each and every*), **předložkové** (*by and between*) a **jiné** (*in the name of and on behalf of*).

Problematikou jejich překladu se zabývá Chromá (2011, str. 43). Jako nejjednodušší pro překladatele jsou podle ní předložkové dublety jako např. *by and between* nebo *by and with*. Předložky totiž kolokují s konkrétními funkčními slovy jinak ve zdrojovém a jinak v cílovém jazyce. Výběr předložek v cílovém jazyce se bude řídit cílovými ekvivalenty pro funkční slova v jazyce zdrojovém. Synonymní řetězce

skládající se ze sloves, podstatných jmen, nebo jejich kombinací však nutí překladatele k rozhodnutí, zda bude převádět všechny jejich součásti. Překladatel se dále musí zamyslet, do jakého rozsahu bude takový převod vázán významem řetězce jako celku, nikoliv jeho jednotlivých komponentů. Zvažme následující příklad z anglické verze nájemní smlouvy:

(11) *This Lease Agreement (hereinafter referred to as the "Agreement") is made and entered into this fifth day of December, 2015, by and between John Smith (hereinafter referred to as the "Lessor") and Adam Andrews (hereinafter referred to as the "Lessee").*

Slovesná dubleta *made and entered into* zmíněná v příkladu výše je eliptickou kombinací dvou frází *to make an agreement* a *to enter into agreement*. Jejich význam je naprosto identický a při jejich zkombinování byl smysl jednotlivých částí zachován. Při překladu této dublety do češtiny se můžeme řídit pravidlem, které zmiňuje Chromá (2011, str. 43): „Ekvivalent v cílovém jazyce ve formě pouze jednoho slovesa je nezbytný, pokud právní systém cílového jazyka nedisponuje terminologickými slovesnými synonymy pro tento konkrétní krok smluvního závazku.“ V češtině bychom zvolili sloveso *uzavírá se*.

Příklady dalších binomiálních spojení v dokumentech závazkového práva:

<i>governed by and construed</i>	<i>řídít se</i>
<i>full and complete</i>	<i>v plném rozsahu</i>
<i>undertake and agree</i>	<i>zavázat se</i>
<i>each and every</i>	<i>každý</i>
<i>keep and maintain</i>	<i>udržovat</i>
<i>force and effect</i>	<i>plně platný a účinný</i>
<i>null and void</i>	<i>absolutně neplatný</i>
<i>any and all</i>	<i>všechny, veškeré</i>
<i>represent and warrant</i>	<i>prohlásit a zaručit</i>

Dublety, triplety a jiné paralelní lexikální konstrukce jsou dobrým příkladem prosodických rysů v právním diskurzu – konkrétně aliterace. Stanojevičová (2011, str. 72) uvádí příklad fráze s aliterací, která se vyskytuje i v moderní právní angličtině: *to*

have and hold. Kromě funkce poetické sloužila aliterace i k lehčímu zapamatování slov v době, kdy společnost trpěla negramotností.

3.1.2 Textová úroveň

3.1.2.1 Frekvence *any*

V oblasti právních dokumentů je neurčité zájmeno *any* více než běžným prvkem. Díky svému významu „bez ohledu na to, který/á/é“ logicky vyjadřuje, že pro žádnou z položek konkrétní třídy neplatí výjimka a v potaz tak musíme brát položky všechny. Často se chová jako synonymum zájmena *all* a nezdá se, že mezi oběma zájmeny spojuje spojku (jak lze vidět v předchozí podkapitole), což znamená, že *any* má spíše všeobecný (vše zahrnující) než selektivní význam (Bázlik 2009, str. 35). V běžných textech obecné angličtiny se *any* vyskytuje nejčastěji v negativních větách, otázkách a podmínkových větách. Podle Bázlika (2009, str. 36) se otázky v právní angličtině téměř nevyskytují a existuje jen velmi málo případů, kdy by *any* bylo použito jako zápor. Bázlik dodává, že *any* v právní angličtině nejčastěji předchází podstatné jméno, méně často se pak vyskytuje před podstatným jménem, které je ještě upraveno přídavným jménem. V takovém případě je nejčastěji užito adjektivní *other* (*In addition to any other liabilities...*, *In the event that any payment required...*, *The Lessee shall comply with any and all laws...*, *The Lessee shall make no alterations or any structural changes...*).

3.1.2.2 Repetice a vynechání anaforických zájmen

Zájmena jsou v běžném jazyce užívána, abychom se vyhnuli opakovanému explicitnímu vyjádření podstatného jména. Funkcí zájmen je odkazovat k poslednímu podstatnému jménu v rámci anaforické reference. Haigh (2004, str. 5) však upozorňuje, že v anglických právních dokumentech je vyhnutí se osobním zájmenům jako *he*, *she*, *they* nebo *it* běžným trendem. Úplně stejně jsou na tom ukazovací nebo přivlastňovací zájmena. Tato zájmena jsou pak často nahrazována formulacemi v premodifikaci, které zmiňují Crystal a Davy (1969, str. 206): *the said*, *the aforesaid/aforementioned* nebo *the same*²⁶, jak vidíme v ukázce (12a). Důvodem vynechání osobních zájmen může být obava autora/překladače z nejednoznačnosti daného projevu v případech, kdy není na první pohled jasné, ke kterému podstatnému jménu může zájmeno odkazovat. To je

²⁶Crystal a Davy (1969, str. 206) poznamenávají, že uvedená přídavná jména jsou prakticky jediné případy premodifikace v právní angličtině, která je jinak dle jejich slov „omezena“ i přes to, že pozice determinantu u každého substantiva je obsazena.

typickým příkladem dokumentů závazkového práva, kdy jsou v jedné větě často zmíněny obě smluvní strany. Absence anaforické reference má za následek snadno rozpoznatelnou repetici slov vedoucí ke snížení dvojznačnosti, kterou zdůrazňuje Stanojevićová (2011, str. 72).

(12a) *The Parties hereby agree to extend and continue the aforementioned Lease Agreement.*

(12b) *The Lessee stipulates, represents and warrants that the Lessee has examined the Premises and that they are at the time of this Agreement in good order.*

(12c) *The Lessee agrees to obey all rules, regulations and/or policies that Lessee has been informed of by the Lessor.*

3.1.3 Pragmatická úroveň

Z pohledu pragmatiky se tato práce zabývá otázkou modálního slovesa *shall* v právní angličtině, všemi druhy jeho modalit, které může v této oblasti angličtiny vyjadřovat, jeho kritikou (včetně řešení) ze strany zastánců kampaně *Plain English Movement* a rozebrány budou také jeho možné alternativy.

3.1.3.1 Problematika modálního slovesa *shall*

V obecném jazyce se jedná o zastaralé modální sloveso s vysokou dávkou formality využívané zejména v britské angličtině, avšak je nutné podotknout, že i zde je ve srovnání s ostatními modálními slovesy řídké. Může sloužit pro formulaci budoucího jednání nebo zdvořilostních otázek v první osobě (*Shall I shut the window?*), ale i v těchto případech bývá často nahrazováno např. pomocí *want to* (Dušková 2012, str. 199). V češtině podle Duškové *shall* odpovídá slovesu *mít*, nebo budoucímu času, popř. slovesům *smět* a *muset*.

V právní angličtině se však jedná o jeden z klíčových prvků, který neodmyslitelně patří ke „koloritu“ všech druhů právních dokumentů v tomto jazyce, smlouvy a dohody nevýjimaje. Na druhou stranu však také představuje věčné téma sporů mezi lingvisty, překladateli a autory právních textů.

Stěžejním významem tohoto modálního slovesa v právní angličtině je však vyjádření **povinnosti** nebo **příkazu**. S tímto tvrzením souhlasí i Dušková (2012, str. 199), když uvádí, že „v úředním jazyce se jím vyjadřuje povinnost“. Negace v podobě *shall + not* by pak měla jednoznačně denotovat **zákaz**. Jakkoliv jednoduše však mohou

tato tvrzení znít, modální sloveso *shall* je podle Schiesse (2005) slovem s největší četností nesprávného použití.²⁷ Butt (2013) si intenzivně opakovaně této chyby vysvětluje tím, že autoři právních textů se bez *shall* jednoduše nedokáží obejít, protože se domnívají, že *shall* je modální sloveso až příliš spjaté s právní angličtinou a jejím vývojem. Pro některé z kritiků je tento problém natolik závažný a neřešitelný, že se přiklání k úplnému upuštění od jeho užití v právních textech. Jedním z těchto autorů je Garner (2001, str. 105). V jedné ze svých kapitol, kterou nazval „Delete every shall“, Garner přiznává, že modální sloveso *shall* je autory často vnímáno jako nevyhnutelné jakožto opak k permissivnímu *may*. Ačkoliv tento fakt nelze označit za lež, je to podle jeho slov „hrubá nepřesnost“. Nicméně z důvodu jeho nepřesnosti a celkové kontroverzi volá Garner po jeho úplném nahrazení jinými alternativami. Takto razantní řešení navrhuje také Triebel (2009, str. 9). Triebel označuje *shall* jako nespolehlivé a explicitně doporučuje ho z tohoto důvodu vůbec nepoužívat. Schiesse (2005) se proti použití *shall* staví také z důvodu jeho charakteristické archaičnosti a obtížnosti správného použití.

Právní významy modálního slovesa *shall*

Zásadním problémem tohoto modálního slovesa je jeho sémantická nekonzistence v právních textech. Od jakéhokoliv výrazu v tomto druhu angličtiny se očekává, že bude-li použit opakovaně, odstavec po odstavci, stránku po stránce, vždy bude nositelem totožného významu. To však není nutně pravidlem pro námi probírané modální sloveso, které se podle Banfula (2013) chová spíše opačně. Zde, jak nejen on sám tvrdí, dělají autoři a překladatelé největší chyby, protože si neuvědomují, že „*shall* si nezachovává jediný význam v celém dokumentu“.²⁸ Je-li jednomu slovu přisuzováno větší množství významů, stává se ve výsledku pro autora a překladatele nepoužitelným.

Garner (2011, str. 952) s tímto souhlasí a tvrdí, že *shall* může v rámci jednoho dokumentu dosáhnout více než osmi různých významů, přičemž dodává, že tento seznam není a ani nemůže být kompletní, protože spektrum významů modálního

---

²⁷SCHIESS, Wayne. „*shall*” vs. „*will*” [online]. 2005 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <<https://law.utexas.edu/faculty/wschiess/legalwriting/2005/05/shall-vs-will.html>>.

²⁸BANFUL, Ebenezer. *A Case For Plain English Drafting* [online]. 2003 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <www.modernghana.com/news/493869/1/supreme-court-decision-on-election-petitiona-case-.html>.

slovesa *shall* není uzavřené (jednotlivé významy jsou doplněny autentickými příklady vět z dokumentů závazkového práva, které jsou uvedeny v příloze diplomové práce):

- **uložení povinnosti podmětu věty** popisuje Garner jako nejtradičnější a správné použití modálního slovesa *shall*. Právě tohoto významu chtějí autoři nejčastěji dosáhnout (nebo si alespoň myslí, že ho dosahují). *Shall not* pak bude povinnost logicky negovat.
(*The Lessee shall note any defects or damage to the leased premises and deliver same to Landlord.*)
- **uložení povinnosti nejmenované osobě**, ale nikoliv podmětu věty
(*Refunds shall be made in accordance with this lease.*)
- **uložení zákazu** (ve významu *may not*), *shall not* zde bude odepírat povolení k potenciálnímu úkonu
(*The Lessee shall not permit the leased premises or any part thereof to be used for any offensive conduct...*)
- **udělení práva** (*The Lessor shall temporarily discontinue utilities and the use of any fixtures or appliances by the Lessee in order to perform repairs or maintenance or to avoid damage to the leased premises.*)
- **vyjádření podmíněné povinnosti** (*Any notice to terminate the lease shall be given to the Lessor at lease thirty (30) days prior to the desired date of termination* – pokud chce nájemce ukončit nájem, musí předložit oznámení pronajímateli třicet dní předem). V tomto ohledu Butt (2013) specifikuje tzv. **precondition** – **předběžnou podmínku** (*If the Lessee shall violate any provision of this agreement...*) a **podmínku následnou** (*If...not...then this Agreement and all rights hereunder shall be void.*)
- **vyjádření budoucího času** (*Unless another lease is signed by both parties, the Lease Agreement shall terminate on the date specified above.*)
- **vyjádření současného záměru** (*Any and all alternations, changes fixtures and/or improvements when done shall, unless provided otherwise, be and become the property of the Lessor.*)

- Chromá (2016, str. 86) ještě dodává, že *shall* může **vyjadřovat doporučení ve významu *should***. Tato varianta však v dokumentech závazkového práva běžná není.

Butt (2013) upozorňuje, že v jednom dokumentu se může navíc vyskytovat modální sloveso *shall* s primárním významem, které je posléze doplněno dalšími *shall* s druhotnými významy. Stává se také, že dva nebo tři významy nesou stejnou míru významnosti. Překladatel je pak před převodem nucen k monosémantizaci. Tzv. **zlatého pravidla**²⁹ textů právních dokumentů je pak dosahováno velmi těžko a zřídka.

Garnerova řešení použití modálního slovesa *shall* – Americké pravidlo

Jedním z řešení problému, který *shall* představuje, je omezit jeho použití pouze na jediný význam. Toto řešení s názvem „Americké pravidlo“³⁰ (*American rule*) eliminuje všechna použití *shall* až na jediný význam – mít povinnost (*has a duty to*). Dle tohoto pravidla by výhradně první položka ve výše uvedeném seznamu představovala správný význam (Garner 2011, str. 952).

Garnerova řešení použití modálního slovesa *shall* – pravidlo ABC

Za tzv. „pravidlem ABC“³¹ (*ABC rule*) se skrývá již dříve zmíněný nejradikálnější krok v oblasti problematiky modálního slovesa *shall* – jeho naprosté vypuštění. V kontextu pravidla ABC Garner tvrdí, že autorům právních textů se při použití *shall* jednoduše nedá za žádných okolností věřit. S nádechem kritiky dodává, že autoři nejsou v záležitosti modálního slovesa *shall* dostatečně znalí a jediným možným východiskem může být jeho úplné vynechání. Následkem toho si autor musí vybrat vhodnější alternativu: *must*, *may*, *will*, *is entitled* a další (Garner 2011, str. 953). Je to právě toto řešení, ke kterému se Garner nejvíce přiklání. Jako důkaz k tomu tvrzení nám může sloužit již výše zmíněná Garnerova (2001) kapitola „Delete every shall“ a jeho následný rozbor potenciálních alternativ pro *shall*.

²⁹Každý kompetentní autor právního textu by se měl ujistit, že každé opakující se slovo bylo ze sémantického hlediska použito konzistentně. Stejná myšlenka by měla být vyjádřena stejným způsobem, jiná myšlenka způsobem jiným (Garner 2011, str. 952). Viz kapitola 1.3.2 Konstantnost v právním jazyce.

³⁰Pravidlo bylo upřednostňováno mnoha americkými autory právních textů – odtud jeho název.

³¹Přístup k probíranému modálu, který toto pravidlo popisuje, byl zvolen jako primární některými australskými, britskými a kanadskými (*Canadian*) autory právních textů – odtud Garner odvodil název tohoto pravidla.

Garnerova řešení použití modálního slovesa *shall* – třetí pravidlo

Pak je zde také onen třetí přístup naprosté nečinnosti, v rámci něhož autoři ponechávají *shall* jeho sémantickou různorodost. Autoři předstírají, a tak tomu bylo po staletí, že zachovávání „sémantické čistoty“ modálního slovesa *shall* je beznadějně a nedůležité. Garner predikuje, že pokud autoři a překladatelé právních textů zůstanou dále neteční vůči potížím, které *shall* způsobuje, bude tento přístup nadále převládat (Garner 2011, str. 953).

Must jako alternativa pro *shall*

Adams (2004, str. 24) vyzdvihuje největší výhodu užití *must* namísto *shall* kterou je fakt, že *must* nelze v žádném případě zaměnit s vyjádřením pro budoucnost. Butt (2013) tento postup označuje jako moderní trend, který mnozí experti doporučují, protože odstraňuje dvojznačnost a také archaický tón, který *shall* nesporně má.

Garner (2011, str. 953) k výhodám dodává, že význam *must* je v jakékoliv větě mnohem konkrétnější. Pro ověření tohoto tvrzení předkládá Garner následující příklad:

(13) *The premises shall be used by the Lessee for general office purposes and for no other purposes.*

Garnerův komentář vysvětluje problematičnost užití *shall* v příkladu výše: „Budeme-li brát v potaz zmíněné pravidlo ABC, nastává pro nás zjevné dilema. Snažíme se touto větou **nařizovat** užití prostor (13a), nebo pouze **omezujeme nájemcovu svobodu** použít prostory pro jiné účely, jak vidíme ve variantě (13b)?“ Hlavní rozdíl je tedy v modalitě. V závislosti na této úvaze lze podle Garnera původní projev upravit na následující dvě věty (dojde k nahrazení modálního slovesa *shall* a odebrání trpného rodu):

(13a) *The Lessee must use the premises for general office purposes.*

(13b) *The Lessee may use the premises only for general office purposes.*

Správný význam je těžké odhadnout. Pokud by bylo modální sloveso *must* použit již v originálním projevu, o významu by nebylo třeba vůbec spekulovat.

V návaznosti na svá pravidla Garner (2011, str. 953) uvádí, že modální sloveso *must* může být namísto *shall* použito ve dvou způsobech. V rámci Amerického pravidla je *must* použito ve významu požadavku (*is required to*) a to zejména pokud je podmět

věty neživotný – varianta (14a). V kontextu pravidla ABC *must* denotuje všechna požadovaná jednání, bez ohledu na to, zda podmět věty propoziční jednání vykoná, či nikoliv – varianta (14b).

(14a) *Any notice of intent to vacate the premises must be given to the Lessor_ thirty (30) days prior to...*

(14b) *The Lessee must give any notice of intent to vacate the premises to the Lessor thirty (30) days prior to...*

I přes veškeré výhody nepovažuje Adams (2004, str. 24) modální sloveso *must* za funkční náhradu *shall*. Vedou ho k tomu zejména následující důvody:

- přestože jsou si modální slovesa *shall* a *must* navzájem významově blízká, jsou zde závažné rozdíly. *Must* nevytváří povinnost, pouze tvrdí, že povinnost existuje. Oproti tomu užití *shall* ve smlouvě znamená, že povinnost vyplývá z nařízení.
- *shall* se běžně používá, když je povinnost uložena podmětu věty, *must* je použito, pokud je povinnost uložena někomu jinému, než je podmět věty. Pokud bychom začali používat *must* pro oba případy, vzdali bychom se tohoto potenciálně užitečného rozlišení.
- modální slovesa *must* má až příliš „panovačný“ tón a pro příslušnou smluvní stranu by podle Adamse mohlo znít až příliš „protivně“, pokud by bylo opakovaně použito v celé smlouvě.

Will jako alternativa pro shall

Schiesse (2005) doporučuje *will* jako náhradu *shall* v případech, kdy se autor právního textu nebo překladatel snaží vyjádřit slib – smluvní závazek. Pokud bude *will* užito takovýmto způsobem, bude nejen vyjadřovat budoucí jev, ale bude také denotovat slib, který se má splnit. Téměř totožnou definici uvádí Ruiz Frostová (2012)³², když tvrdí, že „*will* vyjadřuje budoucnost nebo signály dohody mezi smluvními stranami. Autor by měl použít *will*, pokud se snaží vyjádřit, že se smluvní strany dohodly na

---

³²RUIZ FROST, Elizabeth. *The Problem with Shall* [online]. 2012 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <<https://www.osbar.org/publications/bulletin/12febmar/legalwriter.html>>.

uskutečnění dané události bez úmyslu uložit vzájemné povinnosti.“ Takovou dohodu smluvních stran vyjadřují následující úryvky z dokumentu nájemní smlouvy:

(15a) *If the Lessee decides to give a written two (2) months notice to vacate as a result of a Rent increase, there will be no re-rental charge and Agreement will terminate on the date specified on current Agreement.*

(15b) *The Lessor will provide a lock for Lessee's door into the Premises. The Lessee agrees that no additional locks will be placed upon any doors or mailboxes and no locks will be changed without any prior written permission of the Lessor.*

Schiesse (2005) doporučuje využít *will* ve smlouvách pro vyjádření povinnosti za jediného předpokladu – je nezbytné se ujistit, že každé použití *will* pouze nepopisuje budoucí události. Adams (2004, str. 24) však zaujímá odmítavý postoj i vůči této variantě. Podle něj by náhrada *will* za *shall* nebyla žádným zlepšením ze dvou hlavních důvodů:

- v obecné angličtině vyjadřuje *will* v třetí osobě budoucnost, spíše než povinnost. Skutečnost, že smluvní strany souhlasí na tom, co bude následovat (jak je tomu také v příkladových větách výše), nečiní v záležitosti modální slovesa *shall* žádný rozdíl.
- pokud autor použije *will* k uložení povinnosti podmětu věty, bude ho muset také použít k uložení povinnosti někomu jinému, než je samotný podmět. K tomu bude muset navíc vyjádřit budoucnost. Je to právě takováto spletnost významů v jedné větě, která sužuje častější použití modálního slovesa *shall*.

Garner (2011, str. 953) tuto variantu také nehodnotí jako dobrou, protože dle jeho názoru by měl být každý dobrý právní text formulován v přítomném čase.

Najdou se však i autoři, kteří se modálního slovesa *shall* zastávají a přes všechny jeho stinné stránky ho preferují. Mezi takové se řadí právě zmiňovaný Adams (2004). Důraz však klade na to, že *shall* musí být použito správně. Tímto správným použitím je podle Adamse užití *shall* pro vyjádření významu *has a duty to* při uložení povinnosti podmětu věty. Ruiz Frostová (2012) je dalším zastáncem. Podle ní není problém samotné slovo, ale ti, co ho používají. Domnívá se, že pokud bychom *shall* jednoduše

vypustili z registru pro právní texty, brzo by ho nahradil jiný, stejně mnohoznačný termín. Vymazání *shall* by dvojznačnost nejenže nevyřešilo, ale možná i zhoršilo. Tvrdí, že *shall* bude v právních dokumentech fungovat i nadále, budeme-li ho používat s rozvahou a jednotně. Abychom si mohli správnost aplikace *shall* ověřit, stačí se podle Ruiz Frostové zeptat, zda ho ve větě lze nahradit formulací *has a duty to*. Pokud ano, je užití správné.

3.1.4 Syntaktická úroveň

Podle Danetové (1985, str. 281) jsou syntaktické prvky právní angličtiny mnohem výraznější a charakterističtější než ty lexikální. Podle ní je to právě syntaktická rovina, která představuje pro laika základní kámen úrazu při porozumění právnímu dokumentu v angličtině. Z dlouhého seznamu lingvistických vlastností tohoto typu vybírají Varó a Hughes (2002, str. 19) jako nejvýznačnější komplexní struktury vět a jejich několikanásobnou subordinaci. Tyto a mnoho dalších tato práce rozebírá v následujících podkapitolách.

3.1.4.1 Nominalizace

Nominalizace je morfologický proces, kdy jsou ve větě užita podstatná jména odvozená od sloves namísto toho, aby byla použita samotná slovesa. Díky tomuto procesu se věta stává rozpoznatelně delší a, co je hlavní, méně dynamickou (Haigh 2004, str 44). Běžně se tak ve smluvních dokumentech podle Haigha setkáváme s konstrukcemi jako: *to be in compliance with* namísto *to comply with*, *to be in agreement with/to reach an agreement* namísto *to agree with*, *to make a decision* namísto *to decide*, nebo *to give notice* namísto *to notify*.

„Dlouhé nominální (a často komplikované) struktury právní angličtiny jsou jasně rozeznatelné od slovesných skupin, které jsou v právní angličtině spíše sporadické a často vybírané z omezené sady možností,“ (Crystal a Davy 1969, str. 205).

Příklady nominálních konstrukcí v anglické nájemní smlouvě:

(16a) *An assignment, sub-letting or license without the prior written consent of the Lessor or an assignment or sub-letting by operation of law shall be absolutely null and void and shall, at Lessor's option, terminate this Agreement.*

(16b) *Lessee shall make no alterations or any structural changes to the Building or improvements on the Premises, including but not limited to remodeling, drilling*

into, disfiguring, or defacing any part of the Premises, or installing fixtures of any type, or construct any building or make any other improvements on the Premises without the prior written consent of the Lessor.

Crystal and Davy (1969, str. 205) dále uvádějí, že v nominálních řetězcích se ukazuje snaha o postmodifikaci. V mnoha případech je postmodifikace realizována pomocí polovětných konstrukcí (např. infinitivů, gerundia nebo příčestí), které jsou taktéž v psané právní angličtině velice frekventované. Účelem této formy postmodifikace je samozřejmě dosažení co největší přesnosti vyjádření, snížení ambiguity a „stlačení“ informace do co možná nejkratšího projevu. Crystal a Davy tento fakt dokazují na následujícím úryvku z nájemní smlouvy:

(17) *The payment to the Lessor of the total amount of any installments then remaining unpaid of the rent hereinbefore reserved and agreed to be paid during the term...*

Další příklady polovětných postmodifikací v nominálních řetězcích nájemní smlouvy:

(18a) *The parties hereto have caused this Agreement to be duly executed as of the day and year first above written.*

(18b) *The Lessee has received a copy of the Rules and Regulations governing the Premises attached here to as Exhibit “A” and agrees that the Rules and Regulations are a part of this Agreement.*

(18c) *The Lessor reserves the right to alter the rate of the Rent or other charges annually, with at least a two (2) month notice prior to the renewal of this Agreement.*

Zejména z důvodu markantního rozdílu mezi jazykovým systémem češtiny a angličtiny (angličtina je považována za verbo-nominální jazykový systém, čeština za systém verbální) není právní čeština dokumentů závazkového práva natolik nominální a syntakticky zdlouhavá. Srovnáme-li oba jazykové systémy podrobněji, zjistíme, že tam, kde angličtina užívá polovětných konstrukcí, které tvoří již zmíněné infinitivy, příčestí a gerundia, preferuje čeština užití vedlejších vět. V češtině tak nedochází ke kondenzaci

více myšlenek do jedné (někdy i hlavní) věty, k čemuž v angličtině napomáhá např. příčestí (Dušková 2012, str. 542).

(19a) *Obě Smluvní strany prohlašují, že se s textem tohoto dodatku seznámily, souhlasí s ním a na důkaz toho připojují své vlastnoruční podpisy.*

(19b) *Tato nájemní smlouva je platná a účinná dnem podpisu oběma smluvními stranami.*

3.1.4.2 Pasivní konstrukce

Trpný rod, ve kterém se předmět činné věty přesouvá na pozici podmětu trpné věty, si právní angličtina vybírá hned z několika důvodů: a) pro skrytí činitele věty (tzv. *deagentization*), b) pro soustředění pozornosti na tu část, kterou autor považuje za důležitou (v drtivé většině případů se jedná o děj nebo úkon), c) aby bylo možné přivést do popředí skutečnost tím, že zůstane nespecifikována. Pasivizaci lze tedy popsat jako proces, který často zastiňuje identitu činitele a, ať už záměrně či nikoliv, snižuje přesnost výpovědi (Tiersma 1999, str. 75).

V některých případech však konkrétního činitele ani nemusíme znát (např. *No submissions by any party will be accepted after the date stated*), nebo je natolik zřejmý, že ho není třeba explicitně vyjadřovat (např. *Payment of the rent must be made within...*). V takových případech bude pasivní konstrukce jedinou možností (Varó a Hughes 2002, str. 20).

Dalšími výraznými vlastnostmi této specifické syntaktické konstrukce je zvýšená úroveň formálnosti a fakt, že neohrožuje již dříve zmiňovanou negativní „tvář“ příjemce³³ při vyjadřování direktivního řečového aktu (Danetová 1985, str. 282).

Stanojevićová (2011, str 73) k trpnému rodu jakožto **prostředku neosobního vyjadřování** uvádí, že se jedná o neodmyslitelný prvek právního jazyka. Na druhou stranu však kritizuje jeho nadužívání ve všech typech právních dokumentů. Podle ní autoři dokumentů používají pasivní konstrukce obzvláště při ukládání podmínky nebo povinnosti. Přitom se snaží dosáhnout dojmu, že formulované pravidlo je nesporné. Toho podle Stanojevićové dosahují konstrukcemi, ve kterých nehraje roli vliv lidského činitele – tedy trpným rodem.

---

³³Negativní „tvář“ příjemce viz podkapitola 2.2.1 Direktiva v dokumentech závazkového práva.

Příklady pasivních konstrukcí v dokumentu nájenní smlouvy (kombinace s modálním slovesem):

(20a) *Any notice to terminate the lease must be provided to the Lessor at least 30 days prior to the desired date of termination of the lease.*

(20b) *Upon the termination date, the Lessee shall be required to vacate the Premises.*

Příklad pasivní konstrukce v dokumentu nájenní smlouvy (kombinace s modálním slovesem a vyjádřením původce děje):

(21) *The Security Deposit may be used by the Lessor to pay the penalties as provided for in this Agreement.*

Příklad dvou pasivní konstrukcí v jednom souvětí v dokumentu nájenní smlouvy (druhá kombinace s modálním slovesem a vyjádřením původce děje):

(22) *It is understood that the Premises will be left in the same condition as when occupied by the Lessee, reasonable wear and tear excepted.*

3.1.4.3 Podmínkové věty a hypotetické formulace

V dokumentech, jako jsou smlouvy nebo dohody, které obsahují různé procesní předpisy, je nutné detailně ošetřit jakékoliv možné situace, faktické scénáře nebo výjimky. Výsledkem pak je, že se jazyk závazkových dokumentů, stejně jako právní jazyk obecně, stává bohatým na syntaktické konstrukce vyjadřující **podmínku** nebo **předpoklad**.

Podmínkové věty jsou uvozeny lexikálními prvky, které Varó a Hughes (2002, str. 20) nazývají **syntaktickými indikátory** podmínky nebo hypotézy. Tyto indikátory pak rozčleňují do dvou skupin podle toho, zda jsou **pozitivní** (*if, when, where, whenever, wherever, provided that, in the event that/of, assuming that, so long as, should* a další) nebo **negativní** (*unless, failing, should...not..., except as/where/if, but for* a další). Dušková (2012, str. 638) taktéž komentuje podmínkové spojky, které uvozují podmínková souvětí. Podle ní mezi nejčastější patří: *if* ve významu *jestliže*, *-li*, *unless* ve významu *jestliže ne*, *ledaže*, *provided (that)*, *providing (that)*, *given (that)* ve významu *za předpokladu*, *že*. Dušková podmínkové spojky rozděluje podle toho, zda „vyjadřují **podmínku možnou**, tj. podmínku, která není v rozporu se skutečností (ponechávající možnost realizace děje otevřenou), nebo **podmínku hypotetickou**, která je v rozporu se skutečností (skutečnost je opačná, než předpokládaná podmínka, děje se

tedy nerealizují“ . Hlavní spojkou uvozující podmínku možnou je *if* ve smyslu *jestliže*, - *li*. Hypotetická podmínka je nejčastěji uvozena spojkou *if* ve smyslu *kdyby* (Dušková 2012, str. 640). V dokumentech závazkového práva lze rovněž narazit na hypotetické podmínkové věty se *should*, které mají formu bez spojky. Dušková (2012, str. 641) tvrdí, že funkci podmínkové spojky zde přejímá inverze podmětu a určitého slovesa:

(23) *Should the Buyer discover any defects during the Warranty Period, the Buyer shall give written notice of the defect to the Seller and not later than within 15 days after such defect had been detected.*

Významnou roli hraje pro tento druh projevů ve smlouvách jejich charakteristická **logická struktura**. Tato kognitivní struktura se zásadně liší od slovosledu běžné angličtiny. Logickou strukturu podmínkových souvětí rozpracovávají Crystal a Davy (1969, str. 203):

„Pokud se stane X, pak Z bude/musí být Y“ nebo také, **„Pokud se stane X, pak Z udělá/musí udělat Y“**. Je nutné si v tomto hrubém náčrtu uvědomit, že písmeno „X“ zastupuje popis hypotetického případu, „Z“ označuje právní subjekt (v našem případě smluvní stranu) a „Y“ představuje příslušné jednání, pokud je podmínka „X“ splněna.

Výše popsanou logickou strukturu podmínkových vět lze demonstrovat na následujících případech z nájemní smlouvy (první ze dvou zmíněných variant):

(24) *In the event of wear and tear beyond that which is reasonable, or lack of cleanliness upon vacating by the Lessee, the Lessor shall be entitled to deduct the cost of correction of the same from Security Deposit and refund the balance to the Lessee upon said termination of the Agreement.*

Druhá ze zmíněných variant:

(25) *If at any time the Lessee desires to terminate the tenancy, the Lessee shall do so by providing to the Lessor written notice of intention to terminate.*

Varó a Hughes (2002, str. 20) dále upozorňují, že překladatel by měl být zejména obezřetný v případech, kdy se projev ve smlouvě skládá hned z několika komplexních podmínek. Ty mohou zahrnovat dvojnásobné nebo až trojnásobné hypotézy a směsici pozitivních či negativních variant. Zvažme následující úryvek nájemní smlouvy z odstavce, který upravuje následky v případě pochybení nájemce:

(26) *In the event that the Lessee fails to pay rent or other lawful charges when due or whenever the Lessee fails to reimburse the Lessor for damages, repairs, or other costs when due as provided in this Lease Agreement, or if the Lessee abandons the leased premises, or if the Lessee, Lessee's guest or other occupants violate this Agreement and/or Lessor's Rules and Regulations, the Lessor or Lessor's Representative may terminate Lessee's right of occupancy by giving the Lessee three (3) day's notice to vacate in writing.*

Projevy tohoto typu jsou jedním z dalších důkazů, že zde mluvíme o vysoce komplexním jazyce, kdy se může jeden celkový odstavec v dokumentu závazkového práva běžně skládat z jednoho delšího a informačně silně hutného souvětí.

3.1.4.4 Negace

Zápory a zejména pak dvojitě záporné záporné jsou dalšími typickými prvky právní angličtiny. Ty jsou nejčastěji vyjádřeny pomocí zápornky *not*, adverbia *never* nebo pomocí záporných předpon „in-“ a „un-“. Registr právní angličtiny však dále využívá výrazy jako *unless* nebo *except*.

(27a) *The Parties hereby agree that this document contains the entire agreement between the Parties and this Agreement shall not be modified, changed, altered or amended in any way except through a written amendment signed by all of the Parties hereto unless otherwise specified herein.*

(27b) *No oral agreements have been entered into and this agreement shall not be modified unless by written addendum.*

Příklad dvojitě záporné záporné v dokumentu nájemní smlouvy (kombinace zápornky *not* se zápornou přeponou „un-“):

(28a) *The Lessee shall not unduly obstruct any pipes, conduits, or mechanical or other electrical equipment so as to prevent reasonable access to the premises thereto.*

(28b) *The Lessee shall not unreasonably withhold consent to the Lessor to enter into the dwelling unit in order to inspect the premises.*

3.1.4.5 Využití sekundárních předložek

Vysoké úrovně formálnosti v právní angličtině lze také dosáhnout užitím dalších formulací ve formě sekundárních předložek a kolokací, na které je právní angličtina taktéž velmi bohatá (*pursuant to, subject to, prior to, subsequent to, for the period of, during the course of*).

(29) *Any notice to terminate the lease agreement must be provided to the Lessor at least 30 days prior to the desired date of termination of the lease.*

Mnohé z těchto sekundárních předložek jsou komplexní a skládají se nejméně ze tří lexikálních jednotek (předložka + podstatné jméno + předložka). Sekundární předložky jako *in the event of, in respect of, in accordance with* nebo *by virtue of* jsou v právní angličtině velice časté. Dalo by se také říct, že nahrazují jednoduché předložky obecné angličtiny. Kupříkladu sekundární předložka *by virtue of* nahrazuje běžnou předložku *by, for the purpose of* slouží jako formálnější varianta pro předložku *for a during the course of* znamená *during*. Důvodem pro takto neekonomické řešení se může jevit požadavek právního stylu na formálnost, srozumitelnost a nedvojsmyslnost (Bhatia 1993, str. 107).

(30a) *In the event of any dispute between the parties arising from and/or in connection with the present agreement...*

(30b) *Under the terms of this Agreement, "Rent" shall consist of all monetary obligations owed to the Lessor by the Lessee in accordance with this Agreement.*

3.1.4.6 Kondenzace pomocí přičestí

Přestože se nejedná o tak častý jev, jako jsou výše popsané lingvistické prvky, je vynechávání slov začínajících na písmena „wh“ v právní angličtině taktéž běžné. Danetová (1985, str. 280) k této problematice uvádí, že v psané právní angličtině autoři upouštějí od užití vztažných zájmen, jejichž úvodními písmeny jsou „wh“. Sama Danetová připouští, že důvod pro tento jev nenachází. Podle ní se může pouze jednat o způsob stylistické variace. Sama tento jev ilustruje na příkladu: *agreement ...herein (which is) contained...* V anglických smlouvách a dohodách se překladatelé opakovaně setkávají s gramatickými formulacemi jako *premises made available, notices given, risks assumed, obligations assumed* nebo také *assistance required*.

Příklady vynechání vztažného zájmena „wh“ v dokumentu nájemní smlouvy:

- (31a) *Any notice (which is) required or permitted under this Agreement or under state law...*
- (31b) *The Lessee hereby agrees to pay the rental payments (which are) stipulated herein for the entire term of the lease.*
- (31c) *If the Lessee shall violate any provision of this Agreement or default in the performance of any covenant or condition (which is) herein contained...*

Závěrem lze citovat shrnutí Stanojevićové (2011, str. 73-74), ve kterém uvádí, že i přes veškeré snahy o reformy nelze velmi pomalé lingvistické změny v právní angličtině popsat za radikální. I když je prosazováno sestavování dokumentů stylem kampaňe *Plain English Movement* a lze zaznamenat snahy o přemostění propasti mezi právní a každodenní angličtinou, stále zde zbývá vyřešit a zlepšit spoustu potíží (velký počet binomiálů), které činí cíle stanovené v rámci kampaně PEM nedosažitelnými. Tyto potíže mají své kořeny v právních tradicích a postupně přerostly v tradičně zakotvené koncepty. Nesrozumitelnost právní angličtiny posílila pozici právníků, kteří získali moc, po které toužili. Zde Stanojevićová vidí další důvod, proč právní angličtina i nadále odolává zásadním změnám a zásahům na všech úrovních své lingvistiky.

4 DOKUMENTY ZÁVAZKOVÉHO PRÁVA

4.1 Definice smluv

Smlouva zákonem přímo definována není. Její upřesnění lze nalézt v § 1724 nového občanského zákoníku (dále jen NOZ), který smlouvu vymezuje jako „vůli smluvních stran zřídít mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy“. Definici smlouvy, která byla zmíněna již dříve v jedné z předchozích kapitol³⁴, můžeme doplnit komentářem, který předkládá Šarčevicová (1997, str. 133 – 134): „Smlouvy jsou dohody mezi dvěma nebo více smluvními stranami směřující k výměně úkonů v dané situaci a pro konkrétní účel. Právní jednání, která mají nebo nemají být vykonána, jsou uvedena v ustanoveních smlouvy v podobě **právně vymahatelných** povinností, oprávnění a povolení.“ Totožně definuje smlouvy i Pooleová (2012, str. 1), když tvrdí, že „smlouvy jsou právně závazné dohody, které slouží jako prostředek pro sjednání zamýšlené výměny. Tyto výměny jsou upraveny zásadami závazkového práva způsobem, který je navržen k tomu, aby splňoval požadavky současné společnosti.“ Všichni dosud citovaní autoři podtrhují faktor právní vymahatelnosti. Právní vymahatelnost zdůrazňuje i Gubbyová (2007, str. 169) ve svém tvrzení, že „smlouva je specifický, právně závazný typ ujednání mezi dvěma nebo více smluvními stranami. Bez prvku právní vymahatelnosti se dohoda nedá nazývat smlouvou.“

Aby však byla smlouva opravdu považována za právně závaznou, musí být dodrženo hned několik předpokladů, které zmiňují Varó a Hughes (2002, str. 126 – 127), Šarčevicová (1997, str. 133 – 134) a Hulmák (2008, str. 1 – 12) :

- smlouva musí být vyhotovena řádnou formou. Nutno podotknout, že smlouva nemusí být nutně v písemné formě a podepsána, aby byla právně závazná. Smlouvy uzavřené verbálně jsou rovněž platné, i když jejich dokazování může být ve výsledku podstatně složitější, nejsou-li přítomni žádní svědci.
- smluvní strany musí smlouvu uzavřít dobrovolně a bez nátlaku.
- obě smluvní strany musí projevit záměr uzavřít smlouvu tak, byla skutečně právně závazná. Tento bod Gubbyová (2007, str. 171) komentuje slovy, že „jádrum každé smlouvy je shoda smluvních stran na

---

³⁴Definice smlouvy viz podkapitola 2.2 Řečové akty v dokumentech závazkového práva.

obsahu smlouvy a vzniku právně závazného vztahu“. Takový souhlas smluvních stran se v anglickém právu nazývá „*meeting of minds*“ a popisují ho např. Varó a Hughes (2002, str. 126).

- předmět smlouvy musí být reálné (fyzicky) plnit.
- předmět smlouvy nesmí být nezákonný.³⁵
- obě smluvní strany musí být podle Vara a Hughese na totožné úrovni „síly vyjednávací pozice“ (*bargaining power*). To znamená, že jedna smluvní strana nemá právo si nárokovat výhodnější smluvní podmínky, než jsou ty, které byly umožněny straně druhé.
- pro smlouvy mimo kontinentální právo figuruje mezi zásadami pro právní vymahatelnost ještě prvek „protiplnění“ (*consideration*), který tato diplomová práce popisuje v další části této podkapitoly.

Jsou-li všechny tyto zásady splněny a je-li vyhověno všem požadavkům relevantní právní úpravy, smlouva vytváří práva a povinnosti, které mohou být vymáhána u soudu.

4.2 Společné části smluv

Konkrétním typům smluv a jejich překladu se tato diplomová práce bude věnovat až v následující kapitole, jejich společné rysy bez ohledu na jazyk je však možné popsat již nyní. I když mohou mezi jednotlivými druhy smluv panovat zásadní rozdíly, sdílejí všechny typy dokumentů závazkového práva podle Vara a Hughese (2002, str. 127 – 132) následující obsahové součásti:

a) Úvodní část smlouvy

V úvodní části smlouvy je běžné zahrnout název charakterizující druh závazku. V tomto oddíle jsou rovněž identifikovány obě smluvní strany závazku.

---

³⁵Zde je nutné upozornit, že tento předpoklad nemusí být vždy naplněn. Známý jsou například adhezní smlouvy, které fungují na principu „*take it or leave it*“. Při uzavírání adhezních smluv neprobíhá mezi smluvními stranami vyjednávání. Jedna smluvní strana přesně stanoví základní podmínky a druhá smluvní strana má pouze možnost tyto podmínky akceptovat nebo odmítnout. Druhá strana tedy nemá možnost základní podmínky ovlivnit a může být tudíž vnímána jako slabší. Často se jedná o smlouvy např. s dodavatelem energií. Z tohoto důvodu existuje také ochrana slabší smluvní strany.

b) Preamble

V některých smlouvách je nutné, aby strany přednesly důvody, které je vedou k uzavření dané smlouvy. V obchodních smlouvách je tato tradice často doprovázena uvedením bližších detailů o identitě smluvních stran, jejich zájmech, vzájemném vztahu a celkovém účelu smlouvy.

c) Základní ustanovení

Tento oddíl začíná větou, která prohlašuje existenci dohody mezi smluvními stranami a dává jí sílu/platnost užitím performativního slovesa jako např. *zavázat se, uzavřít (agree, promise, undertake)* atd. Zbytek tohoto oddílu může být věnován bližší specifikaci celkového ujednání/závazku.

d) Definice

Pokud smluvní strany cítí, že k upřesnění svých záměrů je nezbytné uvést odpovídající definice, mohou tak vždy učinit v oddílu operativních ustanovení.

e) Protiplnění

Zde je opět nutné zdůraznit, že se jedná o element, který je společný pouze pro dokumenty závazkového práva nacházející se mimo kontinentální právní systém. Tento oddíl je věnován objasnění povahy vzájemné výměny výhod. Jedná se tedy o právní význam termínu *consideration*, který se často objevuje v kolokaci *in consideration of*, která znamená *náhradou za/úhradou za*.

f) Prohlášení a záruky smluvních stran

Tato standardní složka smluvního dokumentu obsahuje prohlášení smluvních stran, která jsou nezbytná k zaručení, že jednají v dobré víře. V kupních smlouvách a smlouvách na poskytování služeb se tato prohlášení týkají kvality prodaného zboží nebo poskytnutých služeb. Prohlášení v tomto oddíle také garantují práva smluvních stran jednat dle smlouvy a popisují právní předpoklady, na nichž je smlouva uzavřena. Dojde-li tak například k porušení prohlášení, vzniká druhé smluvní straně (protistraně) právo od smlouvy odstoupit, právo požadovat náhradu škody, právo na nárok z odpovědnosti za vady apod.

g) Rozhodné právo

Zde smluvní strany stanovují, kterými soubory právních předpisů se bude smlouva řídit. Oddíl také upřesňuje příslušné soudy v případě sporu.

h) Pravidlo oddělitelnosti

Zde se jedná o volitelný úsek, ve kterém se smluvní strany mohou dohodnout, že v případě, kdy bude jakákoliv část smlouvy považována za neúčinnou nebo nezákonnou, zůstane zbytek smlouvy platný a závazný.

i) Podpisy

Jména podepisujících stran jsou vytištěna čitelně nad nebo pod jejich podpisy.

j) Přílohy

Zde se řadí přílohy (*exhibits, appendices, annexes*), které obsahují různé pro smluvní strany významné informace (např. přepravní dokumentaci, technickou specifikaci, plnou moc apod.)

Výše zmíněné body jsou oddíly, které se v dokumentech závazkového práva obvykle vyskytují. V českém závazkovém právu je však ve věci obsahu smlouvy podle § 1725 NOZ smluvním stranám ponechána naprostá volnost.

4.3 Vznik kontraktačního procesu

Základem každé smlouvy jak v českém, tak anglickém právním systému je **konsens**, tzn. shoda vůle dvou nebo více stran. Z tohoto pohledu jsou všechny smlouvy považovány za konsensuální. Hulmák však upozorňuje, že samotný konsens nestačí: „Konsens může být smlouvou pouze tehdy, vyplývá-li z něj vůle k právním následkům. Pouze v takovém případě se může jednat o právní úkon. Skutková podstata právního jednání proto vyžaduje přímý úmysl jednajících, kterému odpovídá právní následek“ (Hulmák 2008, str. 6).

Abychom zmíněnému konsensu lépe porozuměli, je podle Cartwrighta (2007) nutné zkoumat komunikaci, pomocí které ho smluvní strany dosahují. Díky tomuto typu analýzy totiž zjistíme, že pro úspěšný vznik smlouvy je nezbytná **nabídka** (*offer*) jedné smluvní strany a **přijetí** (*acceptance*) strany druhé.

4.3.1 Nabídka

V návaznosti na NOZ³⁶ užívá tato diplomová práce v následujících odstavcích termín *nabídka*. Pro vše ostatní bude užita Hulmáková (2008, str. 1) terminologie: „Subjekt, který činí nabídku smlouvy je *navrhovatel (offeror)*, jinak též *oferent*. Nabídka je adresována *oblátovi*. Oblát, který nabídku přijme, akceptuje, je *příjemce*, jinak taky *akceptant (offeree)*.“³⁷

Slovy Hawkinsové (2011)³⁸ nabídkou „oferent vyjadřuje ochotu uzavřít smlouvu a být jí vázán v případě, že budou přijaty specifické podmínky, které oferent sám stanovil“. V podstatě v tomto kroku kontraktačního procesu projevujeme záměr činit to, co sami stanovujeme, pokud druhá strana přistoupí na naše smluvní podmínky.

Pro zopakování hlavních aspektů nabídky jakožto jednoho z kroků kontraktačního procesu nám může sloužit stručné shrnutí z § 1732 NOZ: nabídka je právním jednáním, které musí (a) směřovat k uzavření smlouvy, (b) musí vymezovat podstatné náležitosti konkrétního smluvního typu, (c) musí být možné ji přijmout pouze prostým, nepodmíněným přijetím a (d) musí vyjadřovat oferentovu vůli být smlouvou vázán v případě akceptace.

4.3.2 Přijetí

Pooleová (2012, str. 1) uvádí, že platné přijetí nabídky ze strany obláta musí představovat **úplný a nepodmíněný souhlas** se všemi podmínkami vytyčenými oferentem, který je rovněž třeba adekvátně a včas komunikovat. Zkráceně se dá říct, že přijetí se musí rovnat nabídce. Hawkinsová (2011) se v tomto s Pooleovou shoduje a dodává, že jakýkoliv nesouhlas s podmínkami nebo návrh na jejich změnu ze strany obláta se nepovažuje za přijetí a má za následek **protinabídku/protiofertu** (*counter-offer*), která je podle Hawkinsové začátkem smluvního vyjednávání³⁹.

Takto se o této fázi uzavírání smluv vyjadřují zahraniční autoři. Při konfrontaci české úpravy a přijímání nabídky v anglicky mluvících zemích však narazíme na

³⁶*Nabídka* je v § 1731 NOZ legislativní zkratkou pro *návrh na uzavření smlouvy*.

³⁷V kontextu nájemní smlouvy bude nejpravděpodobnějším oferentem pronajímatel a oblátem pak bude nájemce, v kontextu kupní smlouvy bude oferentem pravděpodobně prodávající a oblátem bude kupující, v darovací smlouvě bude oferentem dárce a obdarovaný pak bude oblátem.

³⁸HAWKINS, Sara. *Contract Law Basics In Plain English* [online]. 2011 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <<http://sarafhawkins.com/contract-law-basics/>>.

³⁹Protinabídka se podle Pooleové (2012, str. 47) hodnotí jako nová nabídka ze strany obláta za aktualizovaných podmínek. Z toho vyplývá, že smlouva může být uzavřena pouze tehdy, je-li protinabídka přijata oferentem původní nabídky.

významný rozdíl. Podle § 1740 NOZ **je totiž odpověď s dodatkem nebo odchylkou, která podstatně nemění podmínky smlouvy, také považována za přijetí**, pokud návrhvatel bez zbytečného odkladu takové přijetí neodmítne. Návrhvatel však může tuto možnost přijetí s dodatkem vyloučit již v nabídce.

U bilaterálních nabídek, které jsou adresovány jednomu oblátovi, může být přijetí jak v psané, tak verbální podobě. Jak ovšem upozorňuje Buffington (2015, str. 5), známy jsou i nabídky unilaterální. U takových nabídek pouhé jazykové vyjádření souhlasu nestačí. Aby byla unilaterální nabídka přijata, musí oblát vykonat to, co po něm oferent žádá.⁴⁰ Ve všech případech je však zapotřebí aktivní činnosti. Zásadou je, že **mlčení ani nečinnost nelze považovat za přijetí**.⁴¹

Pro závěrečné zrekapitulování náležitostí fáze přijetí nabídky v kontraktačním procesu můžeme citovat Andrewsovo shrnutí (2011, str. 42), ve kterém říká, že přijetí je považováno za právní jednání pokud (a) je provedeno zamýšleným oblátem, (b) je projevem vůle obláta uzavřít smlouvu, (c) v něm oblát bezvýhradně souhlasí se všemi podmínkami (v českém právním systému existuje i přijetí s dodatkem, nestanoví-li návrhvatel jinak) a (d) je explicitně, včas a stanovenou formou sděleno oferentovi.

4.3.3 Consideration

Při srovnání uzavírání smluv v českém a anglickém právním systému zjistíme, že v rámci anglického právního kontextu musí být pro úspěšné uzavření smlouvy přítomen ještě jeden dříve zmíněný prvek, který je v oblasti kontinentálního smluvního práva neznámý. Jedná se o koncept **protiplnění** ve smlouvách. Při našem popisu budeme následovat Hulmákův (2008, str. 12) příklad a termín *consideration* nebudeme překládat.

V anglickém právním systému *common law* musí být každý slib dostatečně vážný (*serious*). K této vážnosti slibu přispívá přítomnost *consideration*. Termínem *consideration* rozumíme určitou hodnotu, která je poskytnuta výměnou za slib. Pouze slib s podporou *consideration* lze v *common law* považovat za závazný (Andrews 2011, str. 125). Tato hodnota musí být uznána právem jako dostatečná pro závaznost slibu (Hulmák 2008, str. 13). Ve zkratce můžeme tento koncept chápat jako „cenu“

⁴⁰Buffington (2015, str. 5) uvádí, že typickým příkladem unilaterální nabídky je např. odměna za nalezení. Oferent může nabízet určitou finanční odměnu v případě nalezení a vrácení oferentova psa. Aby oblát nabídku přijal a aby byl oferent skutečně vázán finanční odměnu vyplatit, musí oblát nejdřív psa najít a vrátit. Pouhý explicitní souhlas obláta, že psa najde, stačit nebude.

⁴¹§ 1740 NOZ.

uvedeného slibu. Hawkinsová (2011) uvádí, že tato hodnota nemusí být nutně ve formě finančního zisku. *Consideration* může mít i charakter zboží, služeb, práva, zájmu, zdržení se něčeho či jiného druhu prospěchu.

Smlouvy v českém právním systému nemusí nutně obsahovat *consideration* – nemusí být *úplatné*. Příkladem může být právně vymahatelná darovací smlouva, kdy se jedna strana zavazuje darovat něco hodnotného a druhá strana explicitně přijímá. Aby byl takový slib darovat závazný v *common law*, musel by proběhnout výměnou za alespoň nějakou hodnotu *consideration* (např. 1 libra) nebo formou darovací listiny, která je sice vymahatelná, ale není však považována za smlouvu (Gubbyová 2007, str. 174).

4.4 Vztah smluvních stran

Právě na výše popsaném principu slibu a *consideration* v dokumentech závazkového práva můžeme vyzorovat charakteristický vztah obou smluvních stran, který Trosborgová (1995, str. 32) popisuje jako **symetrický**.⁴² Znamená to, že v kontraktačním procesu každá smluvní strana disponuje něčím, co je významné pro druhou smluvní stranu. Tento symetrický vztah si můžeme postavit do kontrastu s asymetrickým vztahem, který převládá mezi legislativní mocí a občany.

---

⁴²Opět však připomeňme, že se jedná o stav, kterého není např. v adhezních smlouvách dosáhováno (viz poznámka pod čarou 34).

5 KOMENTOVANÝ PŘEKLAD PROBLEMATICKÝCH MÍST VYBRANÝCH DOKUMENTŮ ZÁVAZKOVÉHO PRÁVA

Cílem poslední kapitoly této diplomové práce je prakticky aplikovat poznatky, které byly teoreticky rozebrány ve druhé a třetí kapitole, na překlady smluvních dokumentů z českého do anglického jazyka. Tyto překlady jsou zahrnuty v přílohách.

Aby bylo možné tohoto cíle dosáhnout, budou v poslední kapitole vypracovány překlady smluvních dokumentů, v rámci nichž budou vybrána překladová řešení, která budou autorem posouzena jako translatologicky problematická. Výrazem „problematická“ rozumíme pasáže, které jsou specifické na korektně vyjádřený řečový akt, terminologickou správnost a další kritéria, která jsou popsána v předešlých dvou zmíněných kapitolách.

V kombinaci s doporučeními v oblasti teorie řečových aktů budou také prakticky aplikovány zásady pro vyjadřování v právním jazyce ze strany zastánců kampaně *Plain English Movement*. Do kontrastu tak budou na konkrétních příkladech stavěny tradiční metody překladu ustanovení smluvních dokumentů s návrhy pro zjednodušení a zpřehlednění textu právních dokumentů, které ve svých publikacích propagují autoři zmíněné kampaně. Každý takto analyzovaný oddíl bude ošetřen příslušným komentářem, jehož účelem bude vysvětlit problematičnost daného překladového řešení a následně předložit případné návrhy na jeho zlepšení nebo zjednodušení, popř. nabídnout alternativní možnosti překladu komentované pasáže. Nemalou součástí komentářů bude i vlastní názor autora diplomové práce.

5.1 Nájemní smlouva

Nájemní smlouva je dohoda mezi pronajímatelem a nájemcem, která uděluje nájemci právo na určité období využívat věc, která je vlastněna nebo spravována pronajímatelem. Smlouva neposkytuje nájemci vlastnické právo k věci. Pronajímatel však může nájemci povolit upravovat a přizpůsobovat předmět nájmu tak, aby vyhovoval potřebám nájemce. Během doby platnosti nájemní smlouvy je nájemce odpovědný za stav majetku.⁴³

---

⁴³BUSINESS DICTIONARY. *What is lease agreement?* [online]. [cit. 2017-02-26]. <<http://www.businessdictionary.com/definition/payment-terms.html>>.

5.1.1 Komisivní akty

Nejprve se zaměříme na doporučení pro překlad komisivních řečových aktů v dokumentech závazkového práva. Doporučení bude aplikováno na převod ustanovení 3.1 popisující předmět smlouvy:

(32) *Pronajímatel se zavazuje přenechat nájemci k dočasnému užívání obytný prostor a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné ve výši ..... Kč měsíčně (dále jen „nájemné“). Podmínky platby nájemného jsou blíže specifikovány v článku 8 této smlouvy.*

V české verzi (32) uvedeného ustanovení lze vyzorovat dvakrát vyjádřený komisivní řečový akt pomocí slovesa se zvrtným zájmenem *zavazuje se*, které je dle mého názoru pro tento druh řečového aktu v dokumentech závazkového práva v češtině nejtypičtější. Tento řečový akt by bylo dle mého soudu nevhodné v anglické verzi (32a) převést pomocí modálního slovesa *shall*. V podkapitole věnované řečovým aktům jsme si uvedli několik variant, pomocí kterých jde tento typ řečového aktu vyjádřit.⁴⁴ Ani jedna z těchto variant nezahrnovala modální sloveso *shall*. Domnívám se, že k větší přehlednosti a snížení významové dvojznačnosti by bylo vhodné v překladu použít jedno z performativních sloves *agree* nebo *promise*. Na druhou stranu nedoporučuji užití slovesa *pledge*, které bylo rovněž zmíněno ve výčtu sloves vyjadřující komisivní řečový akt, protože zde hrozí riziko významové záměny se *zástavou*.⁴⁵ Totožný přístup k překladu doporučuji také u všech ostatních vyjádření komisivního řečového aktu v překladu 1B nájemní smlouvy.

5.1.2 Consideration

Při překladu smlouvy do anglického jazyka lze předpokládat, že konečným příjemcem překladu může být osoba žijící mimo kontinentální systém práva. Dle mého názoru by tak bylo vhodné v překladu explicitně vyjádřit princip protiplnění, jak jsme si jej popsali v předešlé podkapitole.⁴⁶ S termínem *consideration* pracuje i slovník kampaně PEM a připouští i jeho použití v kolokacích (Hill a Hillová 2009, str. 89).

⁴⁴Viz podkapitola 2.2.2 Komisiva v dokumentech závazkového práva.

⁴⁵BLD definuje termín *pledge* jako „vklad osobního majetku do rukou věřitele jakožto záruku za splacení dluhu nebo splnění závazku“ (Black 1990, str. 1153). Totožně se o termínu *pledge* vyjadřuje i slovník kampaně PEM a dodává, že „není-li dluh splacen včas, zastavený (*pledged*) osobní majetek propadá věřiteli“ (Hill a Hillová 2009, str. 322).

⁴⁶Viz podkapitola 4.3.3 Consideration.

Finální překladové řešení (32a) tudíž obsahuje kolokaci *in consideration (of)*, která stojí v ustanovení za částkou nájemného. Nájemné je zde totiž možné považovat za „cenu“ pronajímateleova slibu přenechat nájemci obytný prostor.

5.1.3 Term vs. Condition

Pozornost si rovněž zaslouží překlad slovního spojení *podmínky platby nájemného*. Méně zkušený překladatel by se zde mohl uchýlit k nevhodnému překladu *the conditions of the rent*. Taková varianta by nebyla správná, protože výraz *condition* sice vyjadřuje podmínku, ale jedná se o podmínku, která zakládá odpovědnost z porušení.⁴⁷ Podmínka ve smyslu ustanovení se překládá pomocí výrazu *term* (Chromá 2011, str. 286). Nicméně celá fráze *the terms of the rent* je příkladem, který Wydick (2005, str. 757) uvádí ve svém seznamu mnohoslovných formulací, které by si zasloužily redukci počtu redundatních slov. Aby bylo tomuto návrhu vyhověno, doporučuji podstatně kratší slovní spojení *payment terms*.⁴⁸ V závislosti na výše uvedená tvrzení navrhuji následující překladové řešení úryvku (32):

(32a) *The Lessor agrees to lease the Housing Unit to the Lessee for temporary use and the Lessee agrees to pay the rent in the amount of CZK ..... per month in consideration (hereinafter only referred to as “the Rent”). The payment terms are specified in Article 8 of this Agreement.*

5.1.4 Shall

V otázce pragmatiky modálního slovesa *shall* se osobně přikláním ke Garnerovu Americkému pravidlu, ve kterém Garner navrhuje aplikovat *shall* pouze pro význam *has a duty to*. Zastávám názor, že tímto přístupem, kdy omezíme *shall* pouze na přímé direktivní řečové akty, ve kterých je povinnost udělena životnému podmětu věty, docílíme větší významové průhlednosti daného ustanovení ve smlouvě. *Shall not* by pak logicky vyjadřovalo zákaz uložený životnému podmětu věty. Tento přístup bych se neváhal označit jako moderní a progresivní. Souhlasím také s tvrzení Banfula (2013) a

---

⁴⁷Známa je např. podmínka odkládací (*condition precedent/suspensory condition*), která odkládá povinnost, nebo podmínka rozvazovací (*condition subsequent/resolatory condition*) – až dojde ke splnění takové podmínky, samotná smlouva přestane být platná (Hill a Hillová 2009, str. 84).

⁴⁸BUSINESS DICTIONARY. *What are payment terms?* [online]. [cit. 2017-03-14]. <www.businessdictionary.com/definition/payment-terms.html>.

Garnera (2011) že *shall* je jednoznačně nadužíváno a autoři často mezi jednotlivými významy, ve kterých je *shall* použito, vůbec nerozlišují. Výsledkem je, že v překladech smluvních dokumentů se *shall* může objevit i jako vyjádření komisivních řečových aktů, které by dle mého názoru měly být vždy přeloženy pomocí performativního slovesa. Taková je dle mého názoru současná tendence. Další příklad pochází z ustanovení 4.1:

(33) *Tato smlouva se uzavírá na 2 roky, a to ode dne ..... a končí ke dni ..... (dále jen „doba nájmu“).*

Ve výše uvedeném úryvku (33) se jedná o prosté konstatování faktu, a proto se domnívám, že přítomný čas prostý namísto *shall* by v tomto případě byl zřejmě nejvhodnějším překladovým řešením.

5.1.5 Sekundární předložky

Ve třetí kapitole této diplomové práce jsme se také dozvěděli, že předložky obecné angličtiny jsou v právní angličtině nahrazeny sekundárními předložkami (předložkovými frázemi).⁴⁹ Taková je současná tendence autorů právních textů. Pokud bychom se této tendence drželi, překlad úryvku (33) by pak mohl vypadat následovně:

(33*) *This Agreement is concluded for the period of 2 years, from ..... until ..... (hereinafter referred to as “the Lease Term”).*

Podle zastánců kampaně PEM jsou však sekundární předložky jedním z faktorů, který činí právní jazyk tak zdlouhavý, a proto se k jejich použití staví kriticky. Myslím si, že stejně jako v případě pragmatiky modálního slovesa *shall*, i zde hraje velkou roli tradice. Autoři právních textů nejsou ochotni jít proti proudu, a tak volí překladová řešení, která považují za konvenční. Osobně se zde ztotožňuji se stanoviskem zastánců kampaně PEM, kteří tvrdí, že pokud nahradíme sekundární předložku *for the period of* pomocí jednoduché předložky *for*, docílíme ve výsledku srozumitelnější překladové verze daného ustanovení bez redundantních slov (Wydick 2005, str. 733):

(33a) *This Agreement is concluded for 2 years, from ..... until ..... (hereinafter referred to as “the Lease Term”).*

---

⁴⁹Viz podkapitola 3.1.4.5 Využití sekundárních předložek.

5.1.6 Jistota

Jako terminologicky specifický lze, dle mého názoru, hodnotit následující překlad ustanovení 8.7 v článku popisujícím podmínky platby nájmu:

- (34) *Jistota byla stanovena ve výši ..... Kč (slovy: ..... korun českých). Jistota musí být zaplacená před předáním obytného prostoru k dočasnému užívání.*

Konkrétně se zaměříme na překlad termínu *jistota*⁵⁰ z úryvku (34). Pouhý výraz *deposit*, který překladatelé občas používají jako ekvivalent, může znamenat *zálohu*, určitou předem stanovenou částku peněz, která se poskytuje např. prodávajícímu ještě před uhrazením zbývajících celkové ceny za zboží.⁵¹ *Jistota* v nájemní smlouvě může být rovněž vnímána jako forma zálohy, ovšem jedná se o zálohu dočasnou, která může být použita pro úhradu případných nákladů. *Jistota* slouží jako záruka za zaplacení nejen nájemného, ale také splnění jiných povinností nájemce vyplývajících z nájemního vztahu (např. dluh na nájemném či službách, krytí škod, které nájemce způsobil v předmětu nájmu nebo úhrada smluvních pokut).⁵² *Jistota* je nejčastěji stanovena ve výši jednoho měsíčního nájmu a po skončení nájmu je nájemci (její nevyčerpaná část) vrácena. Ve zkratce se tedy jedná o určitý záruční vklad a jako takový je ho nutné překládat. Anglickým ekvivalentem zde bude slovní spojení *security deposit* (Chromá 2010, str. 110), pro které uvádí definici Black's Law Dictionary (dále jen „BLD”)⁵³ a jako vhodný ho schvaluje také slovník kampaně PEM (Hill a Hillová 2009, str. 382).

5.1.7 Must

V předchozím komentáři jsem vyjádřil svou preferenci pro Garnerovo Americké pravidlo. To s sebou kromě omezeného použití pro *shall* nese i další aspekt. V kontextu

⁵⁰§ 2254 NOZ používá termín *jistota*.

⁵¹Zde platí ekvivalent *downpayment* nebo *advance payment*. BLD pro ně uvádí definici, ve které popisuje „platby učiněné při očekávání, že dojde ke splnění budoucích závazků a povinností“ (Black 1990, str. 52).

⁵²ČABANOVÁ, Lucie. *Právní úprava tzv. jistoty (dříve kauce) v nájemních vztazích a práv a povinností s ní souvisejících dle nového občanského zákoníku* [online]. [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <www.epravo.cz/top/clanky/pravni-uprava-tzv-jistoty-drive-kauce-v-najemnich-vztazich-a-prav-a-povinnosti-s-ni-souvisejicich-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-97175.html>.

⁵³BLD definuje *security deposit* jako druh platby, kterou pronajímatel vyžaduje, aby si zajistil, že nájemce bude včas platit nájemné a udržovat předmět smlouvy v dobrém stavu. Pronajímatel může částku zaplacenou jako *security deposit* použít pro pokrytí nedoplatku na nájemném, nebo jako úhradu nákladů za škody, které nájemce na předmětu smlouvy způsobil (Black 1990, str. 1357).

Amerického pravidla je modální sloveso *must* použito, pokud je podmět věty neživotný a povinnost je uložena někomu jinému, než je samotný podmět věty. Tento přístup pokládám v právní angličtině za velmi vhodný. Jsem toho názoru, že *must* s životným podmětem je spíše záležitostí běžné obecné angličtiny a nikoliv té právní. Jsem přesvědčen, že s příkladem, pro který platí tato kritéria, se můžeme setkat v úryvku (34). V návaznosti na tento argument doporučuji v překladu věty *jistota musí být zaplacená...* aplikovat modální sloveso *must*:

(34a) *Security deposit amounts to CZK ..... (in words: ..... Czech crowns) and must be payable before the Housing Unit handover for temporary use.*

5.1.8 Zájmena

V další části kapitoly, věnované doporučením pro jazykový převod zájmen v nájemní smlouvě, zvažme úryvky z ustanovení 5.1 a 5.2:

(35) *Pronajímatel je povinen na žádost nájemce prokázat oprávnění přenechat nájemci obytný prostor.*

(36) *Pronajímatel je povinen předat nájemci obytný prostor uklizený a seznámit jej s místním domovním řádem.*

Ačkoliv se mohou úryvky (35) a (36) jevit na první pohled jako bezproblémové pro jazykový převod, jsem přesvědčen, že je v nich možné nalézt drobné potíže, které jsou specifické pouze pro právní angličtinu. Pokud bychom se žádným zvláštním pravidlem neřídili, překlady úryvků (35) a (36) by mohly vypadat následovně:

(35*) *Upon the Lessee's request, the Lessor shall prove his entitlement to lease the Housing Unit.*

(36*) *The Lessor shall hand over the Housing Unit to the Lessee clean and inform him of the House Rules.*

V jedné z předchozích podkapitol bylo podrobněji objasněno vynechávání anaforických zájmen v právní angličtině⁵⁴. Principem tohoto přístupu je nahrazení anaforické reference ve formě osobních/přivlastňovacích/předmětných zájmen

---

⁵⁴Viz podkapitola 3.1.2.2 Repetice a vynechání anaforických zájmen.

příslušným podstatným jménem. Takovou metodu předkládá ve svém slovníku i Garner (2011, str. 815) jako jednu z možných variant, jak k problematice zájmen v právních dokumentech přistupovat. Tuto překladatelskou strategii považuji v právní angličtině jako přínosnou, protože zvyšuje zásadní přesnost a jednoznačnost daného ustanovení. I když z logiky věci je jasné, že v úryvku (35*) se jedná o oprávnění pronajímatele, uvedený překlad může pro laika působit dvojnásobně. Aby byla tato potenciální dvojnásobnost eliminována, doporučuji nahradit přivlastňovací zájmeno *his* podstatným jménem *Lessor* v přivlastňovacím pádu (saském genitivu). Repetici, která touto volbou překladu vznikne, nehodnotím jako problematickou.

Zajímavé je v této věci stanovisko zastánců kampaně PEM. Téměř všichni doporučují použití osobních zájmen.⁵⁵ Butt a Castle (2006, str. 208) se o kampani PEM dokonce vyjadřují jako o „znovuobjevení osobních a přivlastňovacích zájmen“. Tuto strategii podporují tvrzením, že použití zájmen zvyšuje čitelnost a přístupnost dokumentu laické veřejnosti. Problémem však je, že všichni autoři, kteří tato řešení propagují, ve svých knihách používají příklady textů, které jsou určeny právě široké veřejnosti. Tyto texty mají za cíl oslovit více než jednoho příjemce a ani v jednom případě se nejedná o ustanovení z dokumentu závazkového práva. Jsem přesvědčen, že pro dokumenty závazkového práva by takový způsob úvahy nebyl vhodný. Z těchto důvodů nesouhlasím se zastánci kampaně PEM a volím cestu nahrazení osobních a přivlastňovacích zájmen v úryvcích (35) a (36):

(35a) *Upon the Lessee's request, the Lessor shall prove the Lessor's entitlement to lease the Housing Unit.*

(36a) *The Lessor shall hand over the Housing Unit to the Lessee clean and inform the Lessee of the House Rules.*

5.1.9 Podmínkové věty s inverzí

Pro úvahu nad jazykovým převodem podmínkového souvětí s inverzí použijeme předposlední větu ustanovení 5.4 popisující právo pronajímatele na slevu v případě nesplnění závazků ze strany nájemce:

---

⁵⁵Garner (2001, str. 49), Wydick (2005, str. 753), Butt a Castle (2006, str. 208).

(37) *Pokud pronajímatel nepředá obytný prostor v dostatečně uklizeném stavu a smluvní strany se písemně nedohodnou jinak, vzniká nájemci právo na slevu ve výši ..... Kč.*

Pro lepší kontrast si uveďme překlad úryvku (37), pokud bychom nebrali v potaz žádná doporučení této diplomové práce nebo principy kampaně PEM:

(37*) *In the event that the Lessor fails to hand over the Housing Unit adequately clean and unless the Contracting Parties agree otherwise, the Lessee shall be entitled to a discount of CZK .....*

Lexikální zápor české předpony *ne-* se v právní angličtině nevyjadřuje pomocí pomocného slovesa *do/does/did* se zápornkou *not*. K tomuto účelu slouží výraz, který jsme si zmínili v kapitole zabývající se lexikální stránkou právního jazyka⁵⁶ – *failure*. Pro naši potřebu aplikujeme zmíněný výraz ve slovesném tvaru pro překlad slovesa *nepředá*.

Nyní se podívejme na úryvek (37) ze syntaktického úhlu pohledu. Středem naší pozornosti je hypotetické podmínkové souvětí, kde *pokud nájemce nepředá obytný prostor v dostatečně uklizeném stavu a smluvní strany se písemně nedohodnou jinak...* tvoří podmínku a *... vzniká nájemci právo na slevu ve výši ..... Kč* je větou hlavní. V podkapitole věnované podmínkovým souvětím⁵⁷ jsme uvedli, že hypotetické kondicionály v právní angličtině je možné vyjádřit i inverzní strukturou, kdy vypustíme podmínkovou spojku a na její místo nastoupí inverze podmětu a modálního slovesa *should*. Taková inverze se v právní angličtině používá zejména v záporných kontextech při nižší míře pravděpodobnosti splnění podmínky. Tímto způsobem navíc dojde k eliminaci počáteční kolokace *in the event that*, kterou Garner (2001, str. 35) uvádí ve svém seznamu redundantních ustálených slovních spojení v právní angličtině.⁵⁸ Ve výsledku doporučuji následující překlad úryvku (37):

(37a) *Should the Lessor fail to hand over the Housing Unit adequately clean and unless the Contracting Parties agree otherwise, the Lessee is entitled to a discount of CZK .....*

⁵⁶Viz podkapitola 3.1.1.5 Cizí slova.

⁵⁷Viz podkapitola 3.1.4.3 Podmínkové věty.

⁵⁸Garner (2001, str. 35) navrhuje nahrazení kolokace *in the event that(of)* prostou podmínkovou spojkou *if*.

5.1.10 Prodlení

Pro bližší analýzu jazykového převodu *prodlení* jakožto terminologicky specifické jednotky použijeme ustanovení 7.2 písmene b) nájemní smlouvy:

(38) *je nájemce v prodlení déle než ..... dnů s úhradou nájemného nebo jakéhokoli jiného peněžitého dluhu založeného touto smlouvou*

Pro vyjádření *prodlení* v dokumentech závazkového práva využívají překladatelé rozličná řešení. Často volí ekvivalenty ve formě frázi *fall behind*, *lag behind* nebo kolokace *in delay of*. Všechny tyto varianty jsou dle mého názoru nesprávnou překladovou volbou pro výraz *v prodlení* z úryvku (38). Prosté *delay* totiž podle Chromé (2010, str. 261) vyjadřuje „překážku v postupu“ (*hindrance to progress*). My však hledáme termín, který by vyjadřoval neplnění závazků platby/proměškání lhůty zaplacení nájemného. Jako takový uvádí Chromá termín *default*, který je pro náš případ nutné upravit do předložkové fráze *in default of*. Stručnou definici pro termín *default* uvádí BLD, který ho charakterizuje jako „opomenutí nebo nesplnění právní nebo smluvní povinnosti“ (Black 1990, str. 417). Ve svém výčtu aplikovatelných termínů ho uvádí i slovník kampaně PEM (Hill a Hillová 2009, str. 120). Ještě stručnější definici analyzovaného termínu než BLD předkládá Garner (2011, str. 256): „nečinnost v době, kdy je od smluvní strany vyžadován úkon“. Podle Garnerova slovníku lze navíc termín *default* použít i jako nepřechodné (...*if the payment is defaulted*...), nebo přechodné sloveso (...*the Lessee defaulted the payment*...). První ze zmíněných slovesných variant je podle Garnera (2011, str. 256) častější.

Pro zajímavost dále uveďme, že termín *default* nemusí označovat pouze neplnění závazků ve smyslu nedodržení lhůty platby. V kontextu kupní smlouvy nebo smlouvy o dílo se tento termín užívá i pro situaci, kdy prodávající (*seller*) nebo zhotovitel (*contractor*) nedodá předmět smlouvy řádně v požadované kvalitě. Jde tedy o definici, která nemusí být nutně časová. V návaznosti na výše uvedené doporučuji v překladu úryvku (38) následující revizi:

(38a) *the Lessee is in default of the payment of the Rent or any other monetary debt arising from this Agreement for longer than ..... days*

5.1.11 Vztah nájem-podnájem

V dalším překladovém komentáři, jehož cílem je analýza lingvistického vyjádření vztahu nájem-podnájem v právní angličtině, použijeme ustanovení 6.8:

(39) *Nájemce není oprávněn poskytnout předmět této smlouvy k užívání další osobě.*

Jsem toho názoru, že v kontextu nájemní smlouvy by bylo v překladu úryvku (39) vhodné lingvisticky vyjádřit vztah, kterého se má nájemce podle tohoto ustanovení zdržet. Jedná se o vztah mezi nájemcem a podnájemcem, pro který platí termín *podnájem*.

Pro lepší porozumění tohoto vztahu je nutné si uvědomit, že *nájem(ní)* označuje vztah mezi pronajímatelem neboli vlastníkem předmětu smlouvy (bytu) a nájemcem. Pronajímatel přenechává nájemci byt, nebo jeho část. Pokud by však nájemce poskytnul byt třetí straně (podnájemci), jednalo by se o *podnájem*, pro který platí podle Chromé (2010, str. 230) v právní angličtině ekvivalent *sublease*. Termín *sublease* akceptuje i slovník kampaně PEM.⁵⁹ Pro termín *sublease* uvádí definici i BLD: „podnájem poskytnutý nájemcem třetí straně“ a jako ekvivalent dále uvádí termín *sublet* (Black 1990, str. 1438).

Podnájem může tedy vzniknout pouze tehdy, existuje-li nájem. Jsem si jist, že explicitním vyjádřením tohoto vztahu, ke kterému není nájemce dle daného ustanovení oprávněn, docílíme výrazně konkrétnější překladové varianty úryvku (39).

5.1.12 Třetí strana

Jak z hlediska principů kampaně PEM naložit s vyjádřením výrazu *další osoba* v úryvku (39)? Z důvodu udržení terminologické konzistence⁶⁰ by bylo vhodné využít slovního spojení *third party*. To by však bylo v rozporu s tím, co tvrdí Adams (2004, str. 168). Podle něj by taková formulace neměla být užívána, protože termín *party* je v současné právní angličtině označením pro stranu, která se účastní smluvního vztahu. Použití stejného termínu i pro přesný opak, tedy stranu, které se žádná práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy netýkají, považuje Adams za „anomálii“

⁵⁹Hill a Hillová (2009, str. 408) definují termín *sublease* jako nájemní dohodu mezi nájemcem a novým podnájemcem (*sublessee*), který sdílí nebo přebírá předmět smlouvy od nájemce. Podnájemce platí nájemné nájemci. Nájemce je stále plně odpovědný pronajímateli za jakékoliv škody, i pokud jsou způsobeny podnájemcem. Většina pronajímatelů tento vztah ve smlouvě explicitně zakazuje.

⁶⁰Viz podkapitola 1.3.2 Konstantnost a ustálenost v právním jazyce.

v sestavování smluvních dokumentů v angličtině.⁶¹ Pokud se tímto doporučením budeme řídit, lze podle Adamse vypustit i označení *third*⁶², protože jak je známo, bilaterální smlouvy (které jsou předmětem zkoumání této diplomové práce) mají pouze dvě smluvní strany. Pro kontext v úryvku (39) nám Adams předkládá variantu *person*, kterou doporučuje pro tuto situaci aplikovat ve slovním spojení *any other person (than the party)*. Z výše uvedených důvodů doporučuji následující překlad úryvku (39):

(39a) *The Lessee is not entitled to sublease the Housing Unit to any other person.*

Totožné překladové řešení doporučuji u převodu ustanovení 7.2 písmene d):

(40) *nájemce poskytl obytný prostor nebo jeho část k užívání další osobě bez předchozího písemného souhlasu pronajímatele*

Navrhovaný překlad úryvku (40):

(40a) *the Lessee has subleased the Housing Unit or any part of the Housing Unit to any other person without the Lessors's previous written consent*

5.1.13 Závěrečná ustanovení

Zastánci kampaně PEM se staví kriticky k tradičnímu vyjádření závěrečného ustanovení smlouvy, kterým je pro nás ustanovení 9.6:

(41) *Smluvní strany prohlašují, že si smlouvu řádně přečetly, seznámily se s jejím obsahem, a že smlouva vyjadřuje jejich pravou a svobodnou vůli, je uzavírána určitě a vážně a za nikoliv nápadně nevýhodných podmínek, na důkaz čehož připojují své podpisy.*

Tímto tradičním způsobem máme na mysli různé variace zahrnující frázi *in witness whereof*, která slouží jako uvedení (*lead-in*) do závěrečného ustanovení před samotnými podpisy smluvních stran. Pro ilustraci a lepší představu o kontrastu si uveďme, jak by překlad pravděpodobně vypadal právě s užitím zmíněné formulace:

⁶¹Ve svém elektronickém článku *Using "Parties" as a Defined Term* zachází Adams (2007) ještě dále a překládá myšlenku, kdy navrhuje pro označení smluvních stran, které se smluvního vztahu skutečně účastní, výraz *signatories*.

⁶²Pro úplnost uveďme, že existují případy, kdy se takovému označení pro stranu, která není přímo aktivním účastníkem smluvního závazku, vyhnout nemůžeme. Adams (2004, str. 168) uvádí, že v závazkovém právu je známo slovní spojení *Third-party beneficiary*, které je čistě odborným termínem. Mluvíme zde o vztahu, kdy je smlouva uzavírána ve prospěch třetí strany, ačkoliv tato třetí strana není přímým účastníkem smluvního vztahu.

(41*) *The parties declare to have read and considered this Agreement, confirming that the Agreement is expressing their true and free will and is not concluded under discriminating conditions in witness whereof the Contracting Parties attach their signatures.*

Adams (2004, str. 233) tuto frázi odmítá a doporučuje ji vypustit hned z několika důvodů. Nevhodná je podle něj už na první pohled viditelná archaičnost celého slovního spojení. Největším nedostatkem této fráze je však její významová složka. U většiny smluv není nutné, aby při jejich podpisu smluvními stranami byli přítomni svědci. Pokud si podle Adamse uvědomíme tento fakt, zjistíme, že použití výrazu *witness* je naprosto zavádějící a je třeba ho nahradit, ne-li úplně vypustit. Ke kritice se připojuje Garner (2011, str. 895), který se o výše zmíněné frázi vyjadřuje jako o „typickém legalismu“ (*quintessential legalism*). Jako potenciální náhradu lze z mého pohledu použít např. frázi *intending to be legally bound*, kterou doporučuje Wydick (2005, str. 734). Tato fráze nám eliminuje jakékoliv archaické vyjádření a je, dle mého soudu, mnohem přímočarejším zakončením smluvního dokumentu. Pro překlad úryvku (41) proto doporučuji následující řešení:

(41a) *Intending to be legally bound, the Contracting Parties attach their signatures and declare to have read and considered this Agreement, confirming that the Agreement is expressing their true and free will and is not concluded under discriminating conditions.*

5.2 Kupní smlouva

Kupní smlouva je dokumentem, který upravuje práva, povinnosti a podmínky mezi kupujícím a prodávajícím. Předmětem plnění kupní smlouvy je vždy věc. V rámci kupní smlouvy se prodávající zavazuje umožnit nabytí vlastnického práva k věci kupujícím. Kupující má povinnost věc převzít a uhradit kupní cenu, která je smlouvou stanovena.⁶³

5.2.1 Název zákona

Jako první se podívejme na překlad samotného zákona, podle kterého je kupní smlouva uzavřena:

---

⁶³§ 2079 NOZ.

(42) *uzavřená podle § 2079 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku v platném znění*

Pro české sloveso *uzavřít smlouvu* nám Garner (2011, str. 320, 191) ve svém slovníku předkládá hned několik variant. Jednou z nich je kolokace *enter into* (*To become a party to “they entered into an agreement“*) nebo *conclude* (*To ratify or formalize a treaty, convention, or contract*). Chromá (2010, str. 391) přidává ještě sloveso *make* (*to make a contract*). Osobně se přikláním ke druhé ze zmíněných variant.

Z pohledu principů kampaně PEM bychom neměli pro předložku *podle* zvolit překladový ekvivalent např. ve formě kolokace *pursuant to*, jak by jistě učinila většina překladatelů. Tuto kolokaci uvádí Garner (2001, str. 35) ve svém výčtu legalismů⁶⁴, pro které platí v kampani PEM lepší ekvivalenty. Těmito ekvivalenty jsou podle Garnera předložky *under*, *by* a překvapivě *in accordance with*. Osobně nesouhlasím s Garnerem, že by došlo ke zlepšení překladu, kdybychom použili poslední ze zmíněných variant, a proto se přikláním k první uvedené. Český paragraf (§) se rovněž jak v britské, tak americké angličtině překládá jako *section* (Chromá 2010, str. 219). Dále, pro slovní spojení *a násl.* platí v právu latinská zkratka *et seq.* Internetová encyklopedie o právu Iuridictum uvádí, že se jedná o zkratku, která slouží jako odkaz na několik po sobě následujících ustanovení právního předpisu.⁶⁵ Za adekvátní ji označují také Hill a Hillová (2009, str. 158) ve svém slovníku termínů, které jsou přípustné pro právní dokument z pohledu zastánců kampaně PEM. Za vhodné rovněž považují přeložit zkratku pro číslo zákona *zákona č.* jako *Act No.*

Přeložení zkratky *Sb.* v názvu zákona jako *Coll.* by bylo chybným překladovým řešením. Tato zkratka se nepřekládá, protože je součástí jedinečného „jména“ zákona i přesto, že je toto jméno vyjádřeno zčásti číslicemi. Mluvíme zde o jednom ze dvou⁶⁶ převládajících právnělingvistických stereotypů, jak je rozebírá Chromá⁶⁷. Dojde-li

⁶⁴Garner (2009, str. 182) se zde vyjadřuje o „čistém legalismu“.

⁶⁵IURIDICTUM. A násl. *Encyklopedie o právu* [online]. [cit. 2017-03-12]. <https://iuridictum.pecina.cz/w/A_n%C3%A1sl.>.

⁶⁶Tím druhým je již dříve probíraná myšlenka, že je třeba přeložit vše, co jde a nebude-li překlad právního dokumentu do angličtiny obsahovat modální sloveso *shall*, nebude se jednat o adekvátní překlad.

⁶⁷CHROMÁ, Marta. *O právním překladu převážně vážně* [online]. 2014 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>>.

k překladu této části názvu zákona, nebude samotný zákon elektronicky dohledatelný. Po zadání názvu zákona se zkratkou *Coll. do internetového prohlížeče* se hledající nebude schopen dopracovat k originálnímu znění zákona a dostane se mu pouze přeložené verze. Z výše uvedeného důvodu nesmí být zkratka *Sb.* přeložena a pro úryvek (42) doporučuji následující překlad:

(42a) *concluded under section 2079 et seq. Act No. 89/2012 Sb., Civil Code as subsequently amended*

5.2.2 Řádně a včas

Pro analýzu jazykového vyjádření slovního spojení *řádně a včas* použijeme ustanovení 2.5:

(43) *Kupující se zavazuje řádně a včas odevzdané a provozuschopné autobusy převzít a zaplatit za ně dohodnutou kupní cenu.*

Ve svém slovníku Garner (2011, str. 895) uvádí, že výraz *timely* může v americké angličtině být jak adjektivem, tak adverbium. Skutečnost, že *timely* funguje v americké angličtině i jako adverbium vedlo zastánce kampaně PEM k přesvědčení, že formulace typu *in a timely manner/in a timely fashion* v právní angličtině působí zbytečně mnohoslovně a měly by být zkráceny na pouhé *timely*. V britské angličtině však takové řešení zvolit nelze, protože dle Garnerova (2011, str. 895) tvrzení je adverbialní použití *timely* považováno za archaické. Jediným možným řešením zde zbývá použít *timely* jako adjektivum, což s sebou nese nutnost aplikovat formulaci *in a timely manner*, která je v americké angličtině považována za redundantní. Výraz *timely* schvaluje i slovník kampaně PEM, který uvádí, že *timely* znamená „v rámci času stanoveného smlouvou“ (Hill a Hillová 2009, str. 424). V návaznosti na výše popsané aspekty navrhuji následující překlad úryvku (43):

(43a) *The Purchaser agrees to take over the delivered and roadworthy buses in a duly and timely manner, and pay the agreed purchase price.*

5.2.3 Budoucí čas

Pro doporučení jazykového vyjádření budoucího času v právní angličtině zvažme ustanovení 2.6:

(44) *Provedení autobusů bude shodné se zadávací dokumentací uveřejněnou na profilu zadavatele (kupujícího).*

V návaznosti na výše zmíněné doporučení *shall* jako ekvivalentu výhradně pro význam *has a duty to* je pro vyjádření budoucího času v ustanoveních smlouvy potřeba najít přijatelné řešení. V části kapitoly o modálních slovesu *shall*⁶⁸ byla prodiskutována i možná náhrada v podobě *will*. Podmínkou pro užití *will* namísto *shall* podle definice Ruiz Frostové (2012) bylo, aby ustanovení vyjadřovalo dohodu smluvních stran bez dalšího uložení vzájemných povinností. Domnívám se, že uvedené ustanovení (44) tuto podmínku splňuje (smluvní strany se dohodly na tom, jak bude vypadat příslušná dokumentace). Překlad úryvku (44) je tudíž možné realizovat následovně:

(44a) *The final layout of the buses will be identical with the tendering documents as published on the submitter's (Purchaser's) profile.*

Poněkud jiné řešení navrhuji, pokud je podmětem věty, která vyjadřuje budoucí čas životný podmět, jak je tomu v ustanovení 8.3:

(45) *Prodávající souhlasí, že na vyzvání kupujícího doloží, nejpozději však v den termínu předání autobusů, soubor certifikátů a nezbytných povolení.*

V souladu s popisem, který uvádí Schiesse (2005), by bylo možné aplikovat *will* i zde, protože úryvek (45) je komisivním řečovým aktem. I v příslušné kapitole⁶⁹ jsme si tuto variantu vyjádření komisivního řečového aktu pomocí *will* zmínili. Osobně se však přikláním k jedné z dříve zmíněných metod překladu komisivního řečového aktu (*agree, is committed*) a *will* ponechávám výhradně pro nutné explicitní vyjádření budoucího času pro věty s neživotným podmětem tam, kde ustanovení vyjadřuje souhlas obou smluvních stran, jak tomu bylo v případě (44). Pro překlad úryvku (45) následně doporučuji následující překladové řešení:

(45a) *Upon the Purchaser's request, but no later than the date of delivery, the Seller agrees to submit the file of certificates and needed approvals.*

---

⁶⁸Viz podkapitola 3.1.3.1 Problematika modálního slovesa *shall*.

⁶⁹Viz podkapitola 2.2.2 Komisiva v dokumentech závazkového práva.

5.2.4 Výhrada

Podívejme se nyní podrobněji na překlad části ustanovení, o kterém se mnozí autoři⁷⁰ vyjadřují jako o *proviso*. BLD se o termínu *proviso* vyjadřuje jako o „podmínce nebo omezení, které se vkládá do ustanovení a jejíž vykonání nebo nevykonání má platnost na celé ustanovení“ (Black 1990, str. 1238). Termín *proviso* je přípustným i pro slovník kampaně PEM. Ten ho definuje jako „podmínku ve smlouvě (ustanovení), která nejčastěji začíná slovním spojením *provided that*, jež je následováno podmínkou nebo požadavkem“ (Hill a Hillová 2009, str. 341). Jako oficiální ekvivalent pro termín *proviso* uvádí Chromá (2010, str. 412, 419) termín *výhrada* nebo *výminka*. Příkladem nám zde může být ustanovení 3.3 kupní smlouvy o technické přejímce předmětu smlouvy:

(46) *V případě, že budou v rámci přejímacího řízení zjištěny vady předmětu smlouvy, není kupující povinen předmět smlouvy převzít, prodávající je povinen tyto zjištěné vady odstranit nejpozději do jednoho kalendářního týdne od jejich zjištění a v případě, že předmět smlouvy nebyl převzat, je prodávající po odstranění těchto vad povinen znovu kupujícího vyzvat k předání a převzetí předmětu smlouvy.*

Pokud bychom se neřídili principy kampaně PEM a následovali tradiční trendy sestavování smluv v anglickém jazyce, mohl by překlad úryvku (46) vypadat např. následovně:

(46*) *In the event of finding faults and deficiencies pertaining to the contract subject-matter during the takeover of the buses, the Purchaser is not obliged to take over the subject-matter, whereas the Seller shall correct the faults and deficiencies within one calendar week following the date of their detection, and provided that the contract subject-matter was not taken over, the Seller shall again call on the Purchaser to take over the contract subject-matter.*

Jak je z překladu (46*) zřejmé, celé ustanovení je realizováno v podobě jednoho dlouhého souvětí. Tato strategie je rovněž ostře kritizována zastánci kampaně PEM.

---

⁷⁰Garner (2001, str. 107), Butt a Castle (2006, str. 163), Triebel (2009, str. 7).

Než se dostaneme k překladu samotné výhrady, podívejme se na ostatní aspekty překladu (46*), které nejsou v souladu s principy PEM. Hned na začátku ustanovení vidíme předložkové spojení *in the event of*, o kterém již víme, že by nemělo být v překladu použito. Místo tohoto předložkového spojení doporučuji první větu úryvku (46) realizovat pomocí podmínkového souvětí s inverzí, jak tomu bylo v případě kondicionálů v nájemní smlouvě.

Nevhodným postupem by dle principů PEM bylo přeložit výraz *vady* pomocí nominálního binomiálu *faults and deficiencies*. Zastánci kampaně PEM doporučují zredukování synonymních dublet při sestavování smluvních dokumentů pouze na jeden výraz. Domnívám se, že takovou alternativou by v našem případě mohl být termín *defect*. Zmíněný termín schvaluje i slovník kampaně PEM.⁷¹

V rámci kampaně PEM se jeví problémovým i výraz *whereas*. Butt a Castle (2006, str. 151) uvádí spojku *whereas* ve svém výčtu výrazů, které sice dávají právní angličtině její charakteristický tón, avšak její vypuštění podle nich neubere na právní účinnosti daného ustanovení.⁷² Vynechání *whereas* doporučují jak v případě, kdy stojí jako spojka mezi větami, tak v případě, kdy uvozuje začátek ustanovení. Osobně se rovněž přikláním k jeho vypuštění v překladu úryvku (46), ukončení předešlého podmínkového souvětí a započetí věty nové.

Nyní se již dostáváme k vyjádření samotné výhrady v závěrečné části analyzovaného ustanovení. Důvody, proč je formulace *provided that/provided however that/provided further that* ze strany zastánců kampaně PEM natolik kritizována, shrnuje Garner (2001, str. 107) do následujících třech bodů. Za prvé není často na první pohled jasný její význam, protože díky své mnohoznačnosti může tato formulace vyjadřovat podmínku, výjimku nebo doplňující nezávislou informaci. V závislosti na příslušném významu pak bude ekvivalentní *except, if* nebo *also*. Za druhé může být obtížné zjistit rozsah působení této formulace v konkrétním ustanovení. Výhrada vždy upravuje jen nejbližší projev. V případě delšího ustanovení však budeme jen stěží zjišťovat, kolika slovy je tento projev tvořen. Třetím problémem je tendence této formulace tvořit

---

⁷¹Hill a Hillová (2009, str. 121) definují termín *defect* jako „nedokonalost výrobku, zařízení, procesu nebo psaného dokumentu, která činí předmět smlouvy nepoužitelným nebo škodlivým“. Termín *defect* lze použít i pro menší poškození, které snižuje hodnotu předmětu, ale nečiní ho nebezpečným nebo nepoužitelným.

⁷²Triebel (2009, str. 17) navíc upozorňuje, že *whereas* může v právní angličtině nabývat dvou významů: (a) *nýbrž/ale naopak*, (b) *za předpokladu, že*.

přílišně zdlouhavá souvětí. Není výjimkou, že jejím použitím autoři zdvojnásobí původní délku ustanovení.

K vyřešení překladu výhrady v úryvku (46) osobně volím doporučení, které uvádějí Butt a Castle (2006, str. 166). Zmínění autoři uznávají významnost výhrady v právní angličtině a nutnost ji srozumitelně vyjádřit. V delších ustanoveních navrhuji, stejně jako Garner (2001, str. 109), rozčlenění do podbodů. V kratším ustanovení (což je náš případ) doporučuji ukončit větu, formulaci *provided that* úplně vypustit a začít větu novou, jež bude uvozena pomocí *if, but, however, except* nebo *also* dle relevantního významu. Pro překlad výhrady v úryvku (46) volím podmínkovou spojku *if*, čímž nám vznikne lehce čitelné podmínkové souvětí. Finální podoba zmíněného úryvku pak bude vypadat následovně:

(46a) *Should the Purchaser find any defects pertaining to the contract subject-matter during the takeover of the buses, the Purchaser is not obliged to take over the subject-matter. The Seller shall correct the defects within one calendar week following the date of their detection. If the contract subject-matter was not taken over, the Seller shall again call on the Purchaser to take over the contract subject-matter.*

5.2.5 Deem

Pro demonstraci problematiky použití slovesa *deem* podle principů kampaně PEM použijeme ustanovení 5.4 specifikující platbu faktur za předmět kupní smlouvy.

(47) *Splatnost faktur je do 30-ti kalendářních dnů po jejich doručení objednateli. Pro účely této smlouvy se má za to, že faktura byla objednateli doručena třetí pracovní den po odeslání dokladu. Platby budou provedeny bankovním převodem na účet zhotovitele.*

Pro bližší seznámení s výrazem *deem* v právní angličtině použijeme Garnerovu (2011, str. 254) definici, ve které uvádí, že zmíněný výraz je „formálním prvkem textu a vytváří v ustanovení smlouvy **právní fikci**“. Při použití *deem* je věc (předmět ustanovení) považována (*deemed*) za něco, co ve skutečnosti není. Pomocí *deem* lze také věci přisoudit vlastnosti, které ve skutečnosti nemá nebo lze událost posoudit za proběhlou, i když se reálně vůbec neuskutečnila a naopak. Taková fikce může ve smluvním dokumentu platit, i pokud existují důkazy prokazující přesný opak.

Pro lepší pochopení uveďme zjednodušený příklad, který uvádí Butt a Castle (2006, str. 153). Ve smluvním dokumentu lze vytvořit fikci „*pro potřeby této smlouvy se černá považuje za bílou (for the purpose of this contract black is deemed to be white)*“. I když se v reálném životě jedná o zjevný nesmysl, výraz *deem* nám toto tvrzení umožňuje.

Butt a Castle (2006, str. 154) však dále upozorňují, že i *deem* má svá nevhodná použití, kterým se autorům často nepodaří vyvarovat. Autoři právních textů totiž často aplikují *deem* i v případech, kdy žádná právní fikce vytvořená nebyla. Ve většině případů se jedná o prosté konstatování faktu, které na sebe bere podobu právní fikce. V souvětí „*buyer is deemed to be in default if he fails to pay the contractual price for 7 days*“ je výraz *deem* použit nepřesně. Kupující se nepovažuje, ale skutečně je v prodlení, pokud smluvní cenu nezaplatí. V takovém případě je podle zmíněných autorů *deem* zbytečné.

Výraz *deem* zmiňuje i BLD a mezi jeho alternativy řadí slovesa *hold, adjudge, believe, condemn, determine, a construe* (Black 1990, str. 415). Garner (2011, str. 254) označuje *deem* jako archaické a uvádí jeho alternativy v rámci kampaně PEM: *consider, think, judge a esteem*. Další varianty zahrnují slovesa *treat as if, is taken to be, is treated as a is regarded as*.

Ve finálním překladu úryvku (47) se i přes jeho archaičnost přikláním k použití výrazu *deem*. Smlouva si zde vytváří fikci, že faktura byla objednateli doručena třetí pracovní den od jejího odeslání. Ostatní varianty, včetně Garnerem předkládané alternativy v podobě slovesa *consider*, navrhuji využít v případech, kdy fikce skutečně založena nebyla a je konstatován pouhý fakt, jak je tomu v příkladu s platbou smluvní ceny výše. Z výše zmíněných důvodů navrhuji níže uvedený překlad úryvku (47):

(47a) *The invoices are payable within 30 calendar days following the day when delivered to the ordering party. For the purpose of this contract, the invoice is deemed to be delivered to the ordering party the third working day after the document was sent. The payments will be settled through banking transfers to the maker's account.*

5.2.6 Nepřesný větný modifikátor

Příkladem pro úpravu „nepřesného větného modifikátoru“ podle principů kampaně PEM nám bude sloužit ustanovení 6.2 kupní smlouvy specifikující smluvní pokutu:

(48) *Pokud bude prodávající v prodlení proti termínu dodání autobusů sjednanému podle smlouvy, může kupující po prodávajícím požadovat zaplacení smluvní pokuty ve výši 5.000,- Kč za každý započatý den prodlení.*

Abychom byli schopni tento nedostatek při překladu smluvních dokumentů do angličtiny lépe demonstrovat, uveďme pro kontrast, jak by mohl překlad úryvku (48) vypadat, pokud bychom se neřídili doporučeními v rámci kampaně PEM:

(48*) *Should the Seller be in default of delivering the buses within the deadlines as agreed in the contract the Purchaser may request from the Seller to pay the contractual penalty amounting 5 000,- CZK per each, including incomplete, day of default.*

Ve výše uvedeném překladu (48*) se zaměříme zvláště na frázi *within the deadlines as agreed in the contract* a její místo v překladu daného ustanovení. Jedná se zde o případ, který Espenschied (2010, str. 91) nazývá „nepřesným větným modifikátorem“ (*squinting modifier*). Skutečnost, že z překladu (48*) není jasné, ke které části souvětí se zmíněný modifikátor vztahuje, mu dává jeho specifický název. Bez výchozího textu nejsme totiž v překladu jednoznačně schopni určit, zda analyzovaný větný modifikátor upravuje projev, který ho přechází, nebo který ho následuje. Platí tento „nepřesný větný modifikátor“ pro prodlení prodávajícího v dodání autobusů, nebo možnost kupujícího požadovat po prodávajícím zaplacení smluvní pokuty?

Adams (2004, str. 148) varuje, že pro vyřešení této nepřesnosti ve formulaci ustanovení nestačí pouhé přidání čárek před, nebo za větný modifikátor, což je podle Adamse řešení, ke kterému se mnozí překladatelé uchylují. Jeho pouhé ohraničení čárkami by rovněž ke snížení dvojznačnosti nepřispělo. Jediným možným východiskem nám tak podle Adamse (2004, str. 149) zůstává přesunutí samotného větného modifikátoru do té části souvětí, kterou má za úkol upravovat.

Totožné řešení doporučuji aplikovat i na frázi *including incomplete*, kterou navrhuji umístit na konec ustanovení tak, aby nedošlo k oddělení *per each a day of default*.

V reakci na strategii mnohých zastánců kampaně PEM zkracovat celková souvětí v ustanoveních při sestavování smluvních dokumentů dále navrhuji oddělit informaci specifikující výši smluvní pokuty do nové věty. V závislosti na tomto Adamsově doporučení navrhuji následující překlad úryvku (48):

(48a) *Should, within the deadlines as agreed in the contract, the Seller be in default of delivering the buses, the Purchaser may request from the Seller to pay the contractual penalty. The contractual penalty amounts to 5 000,- CZK per each day of default, including an incomplete day.*

5.2.7 Nominalizace

V následujících odstavcích se podívejme, jak se zastánci kampaně PEM staví k typické nominalizaci právní angličtiny.⁷³ Pro bližší demonstraci tohoto jevu použijeme ustanovení 6.4 specifikující způsob vyúčtování sankcí:

(49) *Strana povinná se musí k vyúčtování sankce vyjádřit nejpozději do deseti dnů ode dne jeho obdržení, jinak se má za to, že s vyúčtováním souhlasí. Vyjádřením se v tomto případě rozumí písemné stanovisko strany povinné.*

Konkrétně se zaměříme na úvodní část tohoto ustanovení. Pokud bychom se opět neřídili zásadami sestavování smluvních dokumentů podle kampaně PEM, překlad by mohl vypadat následovně:

(49*) *The liable party shall make a statement to the billing within ten days following the date of its receipt, otherwise the liable party is deemed to agree with the billing. A statement to the billing is understood as a response by liable party in writing.*

Zastánci kampaně PEM jsou obecně odpůrci přílišného nominálního vyjadřování v právní angličtině. Ve výše uvedeném překladu hodnotí Wydick (2005, str. 745) jako nevhodnou frázi *make a statement*. Užití nominální fráze (v našem případě se jedná o

---

⁷³Viz podkapitola 3.1.4.1. Nominalizace.

nominalizování slovesa *state* na podstatné jméno *statement*) má dvě základní úskali.

Abychom byli schopni vyjádřit nominální frázi tohoto druhu, potřebujeme slabé sloveso *make*, na kterém celá fráze závisí a neurčitý člen *a* (někdy také předložku *of* na konci celé fráze). Redukováním této fráze pouze na jedno silné sloveso snížíme mnohomluvnost celého ustanovení, kterou Wydick (2005, str. 745) kritizuje. Wydick (2005, str. 746) uvádí, že zvážít aplikaci verbálního vyjádření bychom měli pokaždé, když narazíme na podstatné jméno končící na koncovku *-al*, *-ment*, *-and*, *-ence*, *-ion*, *-ent*, *-ancy*, *-ency*, *-ance*, *-ity*.

Strategie nominalizování zvyšuje formálnost celého projevu na úkor efektivní komunikace. Kombinace slabého slovesa a nominalizovaného podstatného/přídavného jména působí příliš abstraktně. Nahrazením nominální fráze jedním silným slovesem přidáme projevu na přímočarosti (Butt a Castle 2006, str. 153). Další častou transformací nominálního vyjádření na verbální může být převod *come to an agreement* – *agree*.

V překladu úryvku (49) by samotné sloveso *state* nefungovalo. Proto doporučuji překladové řešení se slovesem *react*. I v tomto případě narážíme na příklad, kdy si smlouva vytváří vlastní právní fikci (...*jinak se má za to, že s vyúčtováním souhlasí*...), kterou je třeba vyjádřit pomocí výrazu *deem*.

(49a) *The liable party shall react to the billing within ten days following the date of its receipt, otherwise the liable party is deemed to agree with the billing. A reaction to the billing is understood as a response by the liable party in writing.*

5.2.8 Vzdálenost podmětu a přísudku

V každodenní angličtině jsme zvyklí na slovosled typu podmět – přísudek (typicky sloveso a předmět). Jak jsme si však ukázali na příkladu (48) výše, v právní angličtině jsou tomuto slovosledu překážkou například různě dlouhé větné modifikátory, které se mezi jednotlivé větné členy vkládají. Pro analýzu tohoto lingvistického jevu s přihlédnutím na principy v rámci kampaně PEM použijeme ustanovení 4.3 o změně sjednané smluvní ceny kupní smlouvy:

(50) *Nastane-li některá z podmínek, za kterých je možná změna sjednané ceny, je prodávající povinen provést výpočet změny ceny a předložit jej kupujícímu k odsouhlasení.*

Opět si pro lepší kontrast uveďme, jak by mohl pravděpodobný překlad tohoto úryvku vypadat bez ohledu na zásady kampaně PEM:

(50*) *Should a condition under which a change of the agreed price is permissible arise, the Seller shall recalculate the price and submit the price to the Purchaser for approval.*

Takový typ úvodní podmínkové části celého podmínkového souvětí v (50*) je častým terčem kritiky ze strany zastánců kampaně PEM. Wydick (2005, str. 748) uvádí, že právní angličtina je doslova „zamořena“ zdoluhavými modifikátory a přerušujícími větami (v našem případě *under which a change of the agreed price is permissible*), které oddělují činitele od jejich úkonů a úkony od jejich předmětů. Autoři právních textů mají ve zvyku tyto modifikátory aplikovat, aby nedošlo k chybnému výkladu, a aby byly ošetřeny všechny příslušné otázky. Problém však vzniká, pokud jsou tyto přerušující fráze natolik zdoluhavé, že zahlcují krátkodobou paměť čtenáře, který pak ztrácí přehled o tom „kdo dělá co“ (Adams 2004, str. 202). To potvrzuje i Garner (2001, str. 23), když doporučuje spojit podmět a jeho přísudek vždy co nejtěsněji za sebe, protože podle něj každý čtenář přistupuje ke každé větě tak, že v ní hledá samotný čin/úkon/jednání. V překladu (50*) musí čtenář překonat propast deseti slov, než se konečně dostane k samotnému přísudku podmětu *condition*.

Strategií pro úpravu takového projevu je hned několik. Wydick (2005, str. 748) uvádí, že pokud je modifikátor kratší, je vhodné ho přesunout na začátek, nebo na konec celého souvětí. Delší modifikátor doporučuje Wydick vyjádřit v samostatné větě. Pokud obsahuje větný modifikátor nebo přerušující věta více než jednu podmínku, doporučuje Garner (2001, str. 24) tyto podmínky uvést odděleně v novém výčtu.

Pokud bychom se řídili doporučením Wydicka (2005, str. 748) o delších modifikátorech, což je jistě případ varianty (50*), vypadal by výsledný překlad následovně:

(50a) *Should a condition arise, the Seller shall recalculate the price and submit the price to the Purchaser for approval. The condition must permit a change of the agreed price.*

Vezmeme-li v úvahu, že ujednání 4.2 vyjmenovává podmínky, které námi probírané ustanovení 4.3 zmiňuje, mohla by být z mého pohledu reálná i následující překladová varianta úryvku (50):

(50b) *Should a condition from provision 4.2 arise, the Seller shall recalculate the price and submit the price to the Purchaser for approval.*

Ve variantě (50b) se nám podařilo zredukovat rozměr modifikátoru z deseti slov na pouhá tři slova. Proto hodnotím tuto variantu jako snadnější k porozumění, a tudíž přijatelnější.

5.2.9 Mutual/mutually

Zastánci kampaně PEM zaujímají odmítavý postoj i vůči přílišnému počtu redundantních slov při sestavování dokumentů závazkového práva. V následujících odstavcích si zmíníme další strategii, jak možnou redundanci v ustanoveních snížit. Pro demonstraci doporučení tohoto druhu použijeme ustanovení 9.1 o změně kupní smlouvy:

(51) *Jakákoliv změna této kupní smlouvy může být učiněna pouze po vzájemné dohodě obou smluvních stran, musí mít písemnou formu a musí být podepsána osobami oprávněnými za kupujícího a prodávajícího jednat a podepisovat.*

Při překladu slovního spojení *po vzájemné dohodě smluvních stran* by překladatel bez znalosti principů kampaně PEM mohl zvolit až příliš doslovný překlad *a mutual agreement of both parties*. Překlad celého ustanovení bez ohledu na doporučení kampaně PEM by pak mohl vypadat následovně:

(51*) *This contract may be changed solely upon a mutual agreement of both contracting parties in writing and must be signed by the persons authorized to act and endorse on behalf of the Seller and Purchaser.*

Tím by však překladatel podle Garnera (2009, str. 214) upadl do typické pasti mnohomluvnosti právní angličtiny. Jak už název podkapitoly napovídá, tuto past představuje přídavné jméno *mutual*, na které se nyní blíže zaměříme.

Hlavním významem adjektiva *mutual* je *vzájemný*. Slovník kampaně PEM ho definuje jako „cokoliv, v čem mají smluvní strany vzájemná práva, nebo na čem se smluvní strany shodnou“ (Hill a Hillová 2009, str. 280). Pokud je výraz *mutual* v tomto významu použit ve smlouvě, často modifikuje výraz *agreement* a vyjadřuje, že by se obě smluvní strany měly shodnout na doposud neznámé záležitosti, jak je tomu v našem příkladu (51*). Výraz *mutual* zde zdůrazňuje, že v případě, kdy ustanovení smlouvy vyžaduje jistý úkon, smluvní strana nemá pouze souhlasit s tím, co druhá strana stanoví (přestože průběh jednání probíhá po vzoru „předložení návrhu – upravení návrhu – schválení“). Protože sám výraz *agreement*, stejně jako *consent*, v sobě nese význam vzájemnosti a konsensu dvou stran, přídavné jméno *mutual* nevyjadřuje nic jiného, než jen „přátelský výraz ochoty spolupracovat“. Kromě tohoto psychologického významu je *mutual* redundantní a lze ho vypustit (Wiggers 2011, str. 247). Obdobně redundantní by bylo i příslovce *mutually* ve frázi *Contracting Parties shall mutually agree*. Z výše popsaných důvodů doporučuji následující překlad úryvku (51):

(51a) *This contract may be changed solely upon an agreement of both contracting parties in writing. The agreement must be signed by the persons authorized to act and endorse on behalf of the Seller and Purchaser.*

Přídavné jméno *mutual* může podle Adamse (2004, str. 161) dále vyjadřovat význam „*náležící obou stranám/týkající se obou stran*“. Na takový případ můžeme narazit v ustanovení 10.7 o nabytí platnosti a účinnosti smlouvy:

(52) *Smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu obou smluvních stran a smluvní strany ujednávají, že jejich vzájemná práva a povinnosti vzniklé z této smlouvy se budou řídit zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění.*

Úryvek (52) výše neobsahuje žádný výraz, který by inherentně vyjadřoval vzájemnost/oboustrannost, a proto se domnívám, že přidání přídavného jména *mutual* před *rights and obligations* nebude redundancí. Ve výsledku navrhuji následující překlad úryvku (52):

(52a) *This contract comes into force and effect when signed by both contracting parties. The contracting parties agree that their mutual rights and duties arising from this contract will be governed by Act No. 89/2012 Sb., Civil Code, as subsequently amended.*

5.2.10 Dublety a triplety

Redukce tradičních binomiálních struktur v právní angličtině pouze na jediný výraz je lingvistickým zákrokem, který jednohlasně schvalují bez nadsázky téměř všichni zastánci kampaně PEM. O tomto jevu jsme se zmínili již v komentáři k úryvku (46) a nyní ho aplikujeme na překlad věty z ustanovení 9.4:

(53) *Kupní smlouva nebo její část dotčená jednostranným odstoupením pozbývá platnosti v den následující po dni doručení oznámení o odstoupení od smlouvy druhé straně.*

Bez přihlídnutí k principu kampaně PEM by překlad úryvku (53) mohl vypadat následovně:

(53*) *The purchase contract or its part affected by a unilateral withdrawal becomes null and void the first day following the date when the withdrawal notification was delivered to the other contracting party.*

Dublety a triplety, jako je *null and void* v překladu (53*), představují další příležitost pro snížení redundance právního jazyka. Jak uvádí Butt a Castle (2006, str. 27), *null* pochází z latiny (*nullus*) nebo starofrancouzštiny (*nul*). Výraz *void* je starofrancouzského původu (*voide*). Původ a důvod vzniku⁷⁴ této dublety nemá však podle Garnera (2001, str. 43) žádnou relevanci pro současného autora právního textu. Význam obou výrazů je synonymní a jejich spojení vytváří v moderním právním jazyce frázi o nadbytečném počtu slov. Redundanci dublet a triplet je podle podpůrců kampaně PEM potřeba snižovat nejen za účelem zlepšení srozumitelnosti textu, ale i proto, že při interpretaci právního jazyka je význam přisuzován každému slovu. V právním jazyce je důležité vyjádřit myšlenku co nejlepším způsobem, nikoliv co nejvíce možnými způsoby.

---

⁷⁴Viz podkapitola 3.1.1.6 Dublety a triplety

Abychom se vyhnuli zbytečné repetici, navrhuje Garner (2001, str. 43) řešení v podobě jednoho výrazu, který je schopen „spolknout“ význam všech ostatních slov. Tímto „spolknutím“ má Garner na mysli užití hyperonyma, slova nadřazeného významu vůči ostatním (své řešení vysvětluje Garner metaforicky na vztahu „rod – druh“). V případě absolutních synonym je možné vybrat ten výraz, který lépe zapadá do daného kontextu.

Při překladu úryvku (53) navrhuji zmíněnou dubletu omezit na pouhý výraz *void*, což je strategie, kterou doporučují Butt a Castle (2006, str. 27) a Wydick (2005, str. 734):

(53a) *The purchase contract or its part affected by a unilateral withdrawal becomes void the first day following the date when the withdrawal notification was delivered to the other contracting party.*

ZÁVĚR

Smlouva je právním dokumentem, se kterým laik přijde do styku zřejmě nejčastěji. Jelikož se jedná o dokument, který hraje v našem každodenním životě tak významnou roli, bylo cílem této diplomové práce popsat jazyk, kterým smlouvy komunikují práva a povinnosti z nich vyplývající a následně se soustředit na problematiku jejich jazykového převodu do angličtiny.

Aby mohla tato diplomová práce se slovním spojením *právní jazyk* vůbec pracovat, bylo v její v úvodní části nezbytné tento prostředek pro kódování a přenášení právní informace nejprve podrobně definovat. Stejně jako každý jiný odborný jazyk, který je součástí spisovného jazyka dané země, i právní jazyk disponuje souborem vlastních stylistických aspektů. Součástí obecné definice právního jazyka tak bylo potřeba tyto stylistické vlastnosti identifikovat a popsat.

Realizací právního jazyk jsou právní projevy. Dokumenty smluvního práva jsou charakteristické na projevy, které smluvním stranám něco přikazují, zakazují, povolují, snižují jejich odpovědnost nebo je k něčemu opravňují. Aby bylo možné jednotlivé druhy těchto projevů ve smlouvách detailně zkoumat, aplikovala diplomová práce teorii řečových aktů v angličtině. Cílem prvních dvou teoretických kapitol tak bylo poskytnout čtenáři základní povědomí o právním jazyce a jeho fungování v textovém typu smlouvy, čímž byl učiněn výchozí krok na cestě k porozumění specifického anglického právního jazyka v dokumentech závazového práva. Následná analýza právní angličtiny byla projevem snahy charakterizovat její tradiční trendy na jazykové úrovni syntaktické, lexikální, textové a pragmatické, přičemž byl každý z těchto trendů přiblížen k textu samotných smluvních dokumentů v angličtině.

Čtvrtá kapitola představila samotný smluvní dokument. Nemalá pozornost byla věnována výčtu formálních náležitostí, které smluvní dokumenty bez ohledu na jazyk a původ sdílejí. V rámci kontraktačního procesu byly popsány jednotlivé kroky, které musí smluvní strany pro úspěšné uzavření smlouvy podniknout a zdůrazněna byla největší odlišnost ve smluvních dokumentech českého a anglického právního systému – princip protiplnění (*consideration*).

Finální část diplomové práce postavila do kontrastu zkoumané tradiční lingvistické trendy právní angličtiny s moderními principy pro zjednodušení právního jazyka, jejichž implementaci navrhuje zastánci kampaně *Plain English Movement*. Dílčí problematika místa, která v důsledku rozdílů mezi oběma přístupy vznikla, byla

ošetřena příslušnými překladatelskými komentáři. Kromě pečlivého rozboru překladového problému předkládá každý komentář i doporučení a návrhy pro jeho řešení v podobě alternativních překladových variant. Ve výsledku tak práce předložila strategie pro snadnější a zejména srozumitelnější překlad smluvních dokumentů.

PŘÍLOHY

Příloha 1A

NÁJEMNÍ SMLOUVA

(dále jen „Smlouva“)

I. Účastníci smlouvy

1.1 Pronajímatel: .....
Trvale Bytem: .....
Rodné číslo: .....
Telefon: .....
Email: .....
(dále jen „Pronajímatel“)

a

1.2 Nájemce: .....
Trvale bytem: .....
Číslo Pasu: .....
Datum narození: .....
(dále jen „Nájemce“)

(Pronajímatel a nájemce společně dále též „smluvní strany“ a jednotlivě „smluvní strana“).

II. Prohlášení pronajímatele

2.1 Pronajímatel prohlašuje, že je výhradním vlastníkem bytu ..... číslo ..... na adrese ....., Praha, ..., Česká republika, který se nachází v ..... patře (dále jen „obytný prostor“).

2.2 Pronajímatel prohlašuje, že jeho vlastnické právo k výše uvedenému obytnému prostoru není žádným způsobem omezeno, stejně jako není omezeno jeho právo pronajmout obytný prostor, který je předmětem smlouvy.

III. Předmět nájmu

3.1 Pronajímatel se zavazuje přenechat nájemci k dočasnému užívání obytný prostor a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné ve výši ..... Kč měsíčně (dále jen „nájemné“). Podmínky platby nájemného jsou blíže specifikovány v článku 8 této smlouvy.

3.2 Vedle nájemce mohou v obytném prostoru bydlet pouze osoby uvedené v této smlouvě nebo jejím dodatku. Nájemce může do obytného prostoru přijmout novou osobu pouze s písemným souhlasem pronajímatele.

IV. Doba nájmu

4.1 Tato smlouva se uzavírá na 2 roky, a to ode dne ..... a končí ke dni ..... (dále jen „doba nájmu“). Obě smluvní strany se zavazují pořídit o předání obytného prostoru předávací protokol, ve kterém specifikují zařízení obytného prostoru, které pronajímatel v obytném prostoru ponechává k užívání nájemci.

4.2 Smluvní strany mohou dobu nájmu uvedenou v ust. 4.1 této smlouvy prodloužit pouze písemnou dohodou stran nejpozději 1 měsíc před ukončením doby nájmu.

V. Povinnosti pronajímatele

5.1 Pronajímatel je povinen na žádost nájemce prokázat oprávnění přenechat nájemci obytný prostor.

5.2 Pronajímatel je povinen předat nájemci obytný prostor uklizený a seznámit jej s místním domovním řádem.

5.3 Pronajímatel je povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději však do ..... hodin od oznámení, zajistit opravu závažných vad na obytném prostoru, které brání jeho dočasnému užívání.

5.4 Pokud pronajímatel nepředá obytný prostor v dostatečně uklizeném stavu a smluvní strany se písemně nedohodnou jinak, vzniká nájemci právo na slevu ve výši ..... Kč.

VI. Povinnosti nájemce

6.1 Nájemce je povinen včas hradit nájemné.

6.2 Nájemce je povinen dodržovat pravidla pro chování v domě popsána v domovním řádu.

6.3 Nájemce je povinen umožnit pronajímateli na jeho požádání kdykoliv přístup do obytného prostoru za účelem kontroly dodržování povinností nájemce. Pronajímatel se s nájemcem dohodl, že před kontrolou bude nájemce vždy jeden den předem upozorněn.

6.4 Ke dni skončení nájmu je nájemce povinen obytný prostor vyklidit a předat jej ve stavu odpovídajícím běžnému opotřebení pronajímateli. V případě ukončení nájmu formou odstoupení pronajímatele od této smlouvy je nájemce povinen vyklizený obytný prostor pronajímateli předat ve lhůtě ..... dnů ode dne doručení písemného odstoupení pronajímatele nájemci. Pokud úklid ze strany nájemce nebyl dostatečný a

pokud se smluvní strany písemně nedohodnou jinak, je nájemce povinen uhradit pronajímateli za úklid částku ..... Kč. Tato smluvní pokuta nevylučuje nárok pronajímatele na případnou náhradu škody.

6.5 Při potřebě akutních oprav je nájemce povinen tuto skutečnost pronajímateli neprodleně oznámit. Drobné opravy obytného prostoru hradí a provádí nájemce. Nájemce se zavazuje tyto drobné opravy spolu s běžnou údržbou obytného prostoru provádět.

6.6 Nájemce není oprávněn bez souhlasu pronajímatele provádět žádné stavební úpravy.

6.7 Nájemce není oprávněn bez písemného souhlasu pronajímatele vyměnit zámek u vstupních dveří do bytu a ani do jiných místností v bytě.

6.8 Nájemce není oprávněn poskytnout předmět této smlouvy k užívání další osobě.

6.9 Po podané výpovědi nebo 1 měsíc před ukončením nájmu je nájemce povinen umožnit zájemci o nájem předmětu smlouvy její prohlídku v přítomnosti pronajímatele nebo jeho zástupce. Pronajímatel je povinen oznámit nájemci tuto skutečnost nejméně dva dny předem.

VII. Skončení nájmu

7.1 Před uplynutím sjednané doby nájmu může být nájem ukončen pouze následujícím způsobem:

- a) písemnou dohodou obou smluvních stran, případně odstoupením některé ze smluvních stran od této smlouvy
- b) písemnou výpovědí kteréhokoliv z účastníků této smlouvy, výpovědní lhůta činí jeden měsíc a počíná běžet měsícem následujícím po měsíci, v němž byla výpověď doručena druhé straně.

7.2 Pronajímatel je oprávněn okamžitě ukončit smluvní závazek s nájemcem formou písemné výpovědi doručené nájemci, pokud:

- a) nájemce užívá byt v rozporu s nájemní smlouvou
- b) je nájemce v prodlení déle než ..... dnů s úhradou nájemného nebo jakéhokoli jiného peněžitého dluhu založeného touto smlouvou
- c) nájemce nebo osoby, které s ním obytný prostor užívají, přes písemné upozornění hrubě porušují domovní řád
- d) nájemce poskytl obytný prostor nebo jeho část k užívání další osobě bez předchozího písemného souhlasu pronajímatele

- e) nájemce provádí stavební úpravy na obytném prostoru bez předchozího písemného souhlasu pronajímatele.

7.3 Smluvní strany sjednávají ve prospěch nájemce přednostní právo na nájem obytného prostoru po uplynutí nájmu, rozhodne-li se pronajímatel obytný prostor dále pronajmout. Nájemce má přednostní právo na uzavření nové nájemní smlouvy, pokud dojde mezi smluvními stranami k dohodě o obsahu nové nájemní smlouvy.

VIII.

Výše úhrady za nájem, úhrady spojené s užíváním obytných prostor a způsob jejich úhrady, jistota a její úhrada

8.1 Nájemce se zavazuje platit pronajímateli nájemné za užívání obytného prostoru ve výši ..... Kč (slovy: ..... korun českých) měsíčně, a to ode dne uvedeného v ust. 4.1 této smlouvy.

8.2 Nájemné je splatné měsíčně předem, vždy k ..... dni předcházejícího měsíce. Nájemné je nájemce povinen hradit bankovním převodem. Nájemné je považováno jako řádně uhrazené okamžikem, kdy je celá částka nájemného připsána na na níže uvedený účet pronajímatele s níže uvedeným variabilním symbolem: Číslo účtu: ....., Variabilní symbol (VS): .....

8.3 Výše úhrad za služby spojené s užíváním obytného prostoru jsou uvedeny v příloze ..... a stanoví se podle platných cenových předpisů. O změně této úhrady je pronajímatel povinen bez odkladu písemně informovat nájemce.

8.4 Stavby měřičů tepla a vody budou součástí předávacího protokolu a budou zaznamenány ke dni předání obytného prostoru k užívání.

8.5 Pronajímatel se s nájemcem dohodli, že si nájemce uzavře na své jméno smlouvu o odběru elektrické energie u příslušného dodavatele, bude si sám hradit měsíční zálohové platby ve lhůtách splatnosti a po provedení vyúčtování příslušným dodavatelem uhradí případné vzniklé nedoplatky. Případné přeplatky budou nájemci příslušnými dodavateli vráceny.

8.6 Pronajímatel se s nájemcem dohodl, že jednou ročně proběhne kontrola stavu měřičů tepla a vody a tyto stavy budou zapsány. Případný nedoplatek na úhradách spojených s užíváním obytného prostoru nájemce uhradí pronajímateli a případný přeplatek na úhradách spojených s užíváním obytného prostoru vrátí pronajímatel nájemci.

8.7 Jistota byla stanovena ve výši ..... Kč (slovy: ..... korun českých). Jistota musí být zaplacená před předáním obytného prostoru k dočasnému užívání.

8.8 Pronajímatel je na základě této dohody o jistotě v případě poškození obytného prostoru, poškození, zničení nebo odcizení vybavení obytného prostoru ze strany nájemce nebo třetích osob, oprávněn tyto škody hradit z jistoty.

8.9 Smluvní strany se dále dohodly, že z jistoty si může pronajímatel započíst jednostranně i případné nedoplatky na nájemném a úhradách spojených s užíváním obytného prostoru.

8.10 Pro případ čerpání jistoty k výše uvedeným účelům v průběhu trvání nájemního vztahu se nájemce zavazuje nejpozději do ..... dnů od čerpání jistoty složit pronajímateli příslušnou finanční částku, a to do výše původní jistoty uvedené v této smlouvě. Nedodržení této lhůty bude považováno za porušení povinností vyplývajících z uzavřené nájemní smlouvy na uvedený obytný prostor a bude posuzováno jako důvod k vypovědi nájmu obytného prostoru.

8.11 Jestliže nevzniknou žádné nedoplatky na nájemném a službách spojených s užíváním obytného prostoru a dále nedojde-li k poškození obytného prostoru nebo jeho vybavení, bude jistota nájemci vrácena při skončení nájmu. Převzetí jistoty stvrzuje pronajímatel svým podpisem.

IX. Závěrečná ujednání

9.1 Práva a povinnosti, které nejsou stanoveny v této smlouvě, se řídí právním řádem České republiky, zejména Občanským zákoníkem v platném znění.

9.2 V případě sporu se smluvní vztahy obou stran řídí zákony platnými na území České republiky.

9.3 V případě, že se některé ustanovení této smlouvy stane neplatným, je platnost zbývajících částí smlouvy nedotčena.

9.4 Tuto smlouvu lze změnit pouze písemnou dohodou stran.

9.5 Smlouva je vyhotovena v jazyce českém a anglickém. V případě sporu je rozhodující česká verze. Každá strana obdrží po jednom vyhotovení obou jazykových verzí.

9.6 Smluvní strany prohlašují, že si smlouvu řádně přečetly, seznámily se s jejím obsahem, a že smlouva vyjadřuje jejich pravou a svobodnou vůli, je uzavírána určitě a vážně a za nikoliv nápadně nevýhodných podmínek, na důkaz čehož připojují své podpisy.

V   / Dne

Pronajímatel

Nájemce

Příloha 1B

LEASE AGREEMENT

(hereinafter referred to as “the Agreement“)

I. Contracting Parties

1.1 The Lessor: .....
Permanent address: .....
Personal identification number: .....
Phone: .....
Email: .....
(hereinafter referred to as “the Lessor”)

a

1.2 The Lessee: .....
Permanent address: .....
Passport number: .....
Date of birth: .....
(hereinafter referred to as “the Lessee”)

The Lessor and the Lessee are hereinafter referred to collectively also as “the Contracting Parties” or separately as “the contracting party”).

II. Representations of the Lessor

2.1 The Lessor solemnly declares to be the only owner of the apartment .....
No. .... at the address ....., Prague, ..., Czech Republic located on
the ..... floor (hereinafter only referred to as “the Housing Unit”)

2.2 The Lessor solemnly declares that the Lessor’s property right of the Housing
Unit is not limited in any way. The Lessor is not limited in the Lessor’s right to lease
the Housing Unit being the subject-matter of this Agreement.

III. Subject of Lease

3.1 The Lessor agrees to lease the Housing Unit to the Lessee for temporary use and
the Lessee agrees to pay the rent in the amount of CZK ..... per month in
consideration (hereinafter only referred to as “the Rent”). The payment terms are
specified in Article 8 of this Agreement.

3.2 In addition to the Lessee, only persons specified in this Agreement or
Agreement’s addendum may co-inhabit the Housing Unit. The Lessee may accept a new
person to co-inhabit the Housing Unit only with the written consent of the Lessor.

**IV.
Lease Term**

4.1 This Agreement is concluded for 2 years, from ..... until ..... (hereinafter referred to as “the Lease Term”). The Contracting Parties agree to set down a handover protocol of the Housing Unit. The handover protocol specifies in particular furniture and fittings of the Housing Unit provided by the Lessor to be used by the Lessee.

4.2 The Contracting Parties may extend the Lease Term as specified in Article 4.1 only upon an agreement in writing no later than 1 month before the termination of the Lease Term.

**V.
Obligations of the Lessor**

5.1 Upon the Lessee’s request, the Lessor shall prove the Lessor’s entitlement to lease the Housing Unit.

5.2 The Lessor shall hand over the Housing Unit to the Lessee clean and inform the Lessee of the House Rules.

5.3 Without undue delay, however no later than within ..... hours of being notified by the Lessee, the Lessor shall procure a repair of defects in the Housing Unit which prevent the temporary use of the Housing Unit.

5.4 Should the Lessor fail to hand over the Housing Unit adequately clean and unless the Contracting Parties agree otherwise, the Lessee is entitled to a discount of CZK .....

**VI.
Obligations of the Lessee**

6.1 The Lessee shall pay the Rent in a timely manner.

6.2 The Lessee shall observe the rules of conduct contained in the House Rules.

6.3 Upon the Lessor’s request, The Lessee shall enable the Lessor to access the Housing Unit for the inspection of the Lessee’s compliance with obligations. The Contracting Parties agree that the Lessor will notify the Lessee one day prior to such an event.

6.4 By the day of the Agreement termination, the Lessee shall leave the Housing Unit and hand the Housing Unit over in a state corresponding to normal wear and tear. Should the Agreement terminate by withdrawal of the Lessor, the Lessee shall hand over the clean Housing Unit within ..... days after the delivery of the written withdrawal to the Lessee. Should the cleaning done by the Lessee be not adequate and unless the Contracting Parties agree otherwise, the Lessee shall pay to the Lessor CZK

..... toward cleaning. This contracting penalty does not exclude any possible damage compensation.

6.5 Should there be a need of necessary repairs, the Lessee shall inform the Lessor without undue delay. Minor repairs are to be done and paid by the Lessee. The Lessee agrees to carry out any minor repairs including the common maintainance of the Housing Unit.

6.6 The Lessee is not entitled to carry out any building adaptations of the Housing Unit without the Lessor's previous written consent.

6.7 Without the Lessor's previous written consent, the Lessee is not entitled to change the lock of the entrance door or any other door in the Housing Unit.

6.8 The Lessee is not entitled to sublease the Housing Unit to any other person.

6.9 Upon the delivery of the notice of termination, or within the last month of the Lease Term, the Lessee shall enable access into the Housing Unit to other potential Lessees accompanied by the Lessor. The Lessor shall announce such visit to the Lessee no later than two days in advance.

VII. Lease Termination

7.1 Before the expiry of the agreed Lease Term, the Lease can be terminated as follows:

- a) by a written agreement of the Contracting Parties or by a withdrawal of one of the parties
- b) by a written notice of termination by either of the Contracting Parties. The notice period is one month. The notice period commences on the month following the month when the notice was delivered to the other party.

7.2 The Lessor is entitled to withdraw from this Agreement without a notice period upon a written notice of withdrawal delivered to the Lessor if:

- a) the Lessee uses the Housing Unit in violation of the provisions of the Lease Agreement
- b) the Lessee is in default of the payment of the Rent or any other monetary debt arising from this Agreement for longer than ..... days
- c) the Lessee or the persons who co-inhabit the Housing Unit violate the House Rules despite a written notice
- d) the Lessee has subleased the Housing Unit or any part of the Housing Unit to any other person without the Lessor's previous written consent

- e) the Lessee has made building adaptations to the Housing Unit without the Lessor's previous written consent.

7.3 The Contracting Parties agree that the Lessee has the preferential right to conclude a new Lease Agreement after the expiry of the initial Lease Term only if (a) the Lessor intends to further lease the Housing Unit and (b) the Contracting Parties agree on the content of the new Lease Agreement.

VIII. Payment Terms

8.1 The Lessee agrees to pay monthly Rent to the Lessor for the use of the Housing Unit amounting to CZK ..... (in words: ..... Czech crowns) starting from the date as specified in provision 4.1 of this Agreement.

8.2 The Rent is payable monthly in advance, always to ..... day of the preceding month. The Lessee shall pay the Rent by wire transfer. The Rent is considered duly settled the moment when the entire sum of the Rent is credited to the Lessor's bank account. The transfer must be specified with the below variable symbol: Account No.: ....., Variable symbol (VS): .....

8.3 The amount of payments for the services connected to the use of the Housing Unit are listed in Appendix ..... and are subject to applicable pricing rules. Should the amount of the payments change, the Lessor shall inform the Lessee in writing without undue delay.

8.4 Heat and water meter readings constitute a part of the handover protocol and will be written down for the day of the Housing Unit handover.

8.5 The Contracting Parties agree that the Lessee will conclude the Lessee's own power purchase agreement and will pay monthly advance payments within the due dates. Any possible underpayments will be paid by the Lessee to the relevant supplier. Any possible overpayments will be reimbursed to the Lessee by the relevant supplier.

8.6 The Contracting Parties agree on a yearly inspection of the heat and water meter readings. The readings will be written down. Any possible underpayments connected to the use of the Housing Unit will be paid by the Lessee to the Lessor. Any possible overpayments connected to the use of the Housing Unit will be reimbursed to the Lessee by the Lessor.

8.7 Security deposit amounts to CZK ..... (in words: ..... Czech crowns) and must be payable before the Housing Unit handover for temporary use.

8.8 Based on this security deposit agreement, The Lessor is entitled to use the security deposit to cover any expenses incurred due to damage done to the Housing Unit by the Lessee or any other person. These include damage, destruction or theft of the appliances of the Housing Unit.

8.9 The Contracting Parties agree that the Lessor is entitled to use the security deposit to cover any underpayments of the Rent or payments connected to the use of the Housing Unit.

8.10 Should the security deposit be used as specified in Article 8.8 and 8.9 during the Lease Term, the Lessee shall deposit a new security deposit (or its part) within ..... days to its initial amount, following the day the security deposit was used. The Lessee's failure to do so within the due deadline will be considered as violation of the obligations arising from the Lease Agreement and subsequently regarded as grounds for the Agreement Termination.

8.11 The security deposit will be reimbursed to the Lessee upon the termination of the Lease if (a) there are no underpayments of the Rent or services connected to the use of the Housing Unit and (b) there is no damage to the Housing Unit or its appliances. The Lessor confirms the acceptance of the security deposit with the Lessor's signature.

IX. Final Provisions

9.1 The rights and obligations not specified in this Agreement will be governed by Czech law, in particular by Civil Code (relevant edition).

9.2 Any possible disputes shall be settled in compliance with Czech law.

9.3 If any provision of the Agreement becomes invalid, the remaining provisions will not be affected.

9.4 This Lease Agreement can be replaced or amended only by a written agreement of the Contracting Parties.

9.5 This Agreement has been drawn up in Czech and English counterparts with Czech version being relevant for governing the Agreement. Each party will receive one copy of both versions.

9.6 Intending to be legally bound, the Contracting Parties attach their signatures and declare to have read and considered this Agreement, confirming that the Agreement is expressing their true and free will and is not concluded under discriminating conditions.

V / Dne

Pronajímatel

Nájemce

Příloha 2A

KUPNÍ SMLOUVA

uzavřená podle § 2079 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku v platném znění

I. Smluvní strany

Prodávající: .....
Se sídlem: .....
IČ: .....
DIČ: .....
Jednající: .....
údaj o registraci: .....
(dále jen prodávající)

a

Kupující: .....
Se sídlem: .....
IČ: .....
DIČ: .....
Jednající: .....
(dále jen kupující)

II. Předmět plnění

2.1 Prodávající se zavazuje, že kupujícímu odevzdá 17 ks plně nízkopodlažních autobusů v sólo provedení, 8 ks plně nízkopodlažních autobusů v kloubovém provedení a 1 ks midibusu pro městskou hromadnou dopravu osob schváleného typu pro provoz v ČR (dále jen autobusy), a umožní mu nabytí vlastnické právo k nim.

2.2 Prodávající se zavazuje provést zprovoznění a komplexní vyzkoušení autobusů na svůj náklad a své nebezpečí ve sjednané době.

2.3 Prodávající se zavazuje provést zaškolení zaměstnanců kupujícího pro údržbu, opravy a servis v nezbytně nutném rozsahu.

2.4 Prodávající se zavazuje zajistit servis dodaných autobusů nejméně po dobu jejich deklarované životnosti.

2.5 Kupující se zavazuje řádně a včas odevzdané a provozuschopné autobusy převzít a zaplatit za ně dohodnutou kupní cenu.

2.6 Provedení autobusů bude shodné se zadávací dokumentací uveřejněnou na profilu zadavatele (kupujícího).

III. Množství, termín a místo plnění

3.1 Prodávající je povinen předat autobusy provedené podle příloh č. 1 a č. 2 včetně příslušných dokladů podle následujícího harmonogramu:

3.2 Místem plnění a přejímky autobusů je sídlo kupujícího uvedené v záhlaví této smlouvy.

3.3 V případě, že budou v rámci přejímacího řízení zjištěny vady předmětu smlouvy, není kupující povinen předmět smlouvy převzít, prodávající je povinen tyto zjištěné vady odstranit nejpozději do jednoho kalendářního týdne od jejich zjištění a v případě, že předmět smlouvy nebyl převzat, je prodávající po odstranění těchto vad povinen znovu kupujícího vyzvat k předání a převzetí předmětu smlouvy.

3.4 O přejímce zboží v místě plnění a jejím výsledku musí být mezi oprávněnými zástupci smluvních stran sepsán předávací protokol, který bude podkladem k fakturaci. Kupující je oprávněn odmítnout převzít zboží vykazující při přejímce zjevné vady a nedodělky oproti obchodně-technické specifikaci a ujednáním uvedeným v této smlouvě.

IV. Cena

4.1 Sjednaná cena je stanovena podle technické specifikace předané kupujícím prodávajícímu a je nejvýše přípustná a obsahuje veškeré náklady nutné k úplné a řádné realizaci předmětu plnění (včetně všech předpokládaných rizik). Cena je platná po celou dobu realizace předmětu plnění (v době realizace je změna ceny v důsledku vývoje cen nepřipustná). Cena také obsahuje předpokládaný vývoj cen v oboru, včetně předpokládaného vývoje kurzu české koruny k zahraničním měnám až do doby dokončení plnění. Cena obsahuje mimo vlastní dodávku zejména náklady i na:

- a) zaškolení technického personálu kupujícího (minimálně deset osob)
- b) dodání veškerého software i hardware potřebného pro diagnostiku autobusů v českém jazyce a dodání servisního zařízení a speciálních nářadí potřebného pro opravy a údržbu.

4.2 Sjednaná cena je cenou nejvýše přípustnou a může být změněna pouze za níže uvedených podmínek.

Změna sjednané ceny je možná pouze:

- a) pokud kupující bude požadovat i dodání jiných částí autobusu, než těch, které jsou definovány technickou specifikací, nebo pokud kupující nebude požadovat dodání některých částí autobusu, které jsou definovány technickou specifikací,
- b) pokud kupující bude požadovat jinou kvalitu nebo druh některých částí autobusu, než tu, která je určena technickou specifikací.

4.3 Nastane-li některá z podmínek, za kterých je možná změna sjednané ceny, je prodávající povinen provést výpočet změny ceny a předložit jej kupujícímu k odsouhlasení. Proávajícímu vzniká právo na zvýšení sjednané ceny teprve v případě, že změna bude odsouhlasena kupujícím. Kupujícímu vzniká právo na snížení sjednané ceny teprve v případě, že změna bude odsouhlasena prodávajícím. Proávajícímu zaniká jakýkoliv nárok na zvýšení sjednané ceny, jestliže písemně neoznámí nutnost jejího překročení a výši požadovaného zvýšení ceny bez zbytečného odkladu kupujícímu. Toto písemné oznámení však nezakládá právo prodávajícího na zvýšení sjednané ceny. Zvýšení sjednané ceny je možné pouze za podmínek daných touto kupní smlouvou. Kupující i prodávající jsou povinni vyjádřit se k návrhu druhé strany na změnu sjednané ceny nejpozději do deseti pracovních dnů ode dne předložení příslušného návrhu. Obě strany v případě oboustranného souhlasu následně změnu sjednané ceny písemně dohodnou formou dodatku ke smlouvě.

V. Platební podmínky

- 5.1 Platba se uskuteční mezibankovním převodem mezi bankou kupujícího a bankou prodávajícího, z účtu kupujícího na účet prodávajícího uvedeného v záhlaví smlouvy. Obě strany se budou neprodleně informovat o změnách údajů, uvedených v záhlaví smlouvy.
- 5.2 Kupující nebude prodávajícímu poskytovat zálohy.
- 5.3 Cena bude uhrazena na základě daňového dokladu (faktury). Podkladem pro fakturaci bude záznam o předání a převzetí autobusů.
- 5.4 Splatnost faktur je do 30-ti kalendářních dnů po jejich doručení objednateli. Pro účely této smlouvy se má za to, že faktura byla objednateli doručena třetí pracovní den po odeslání dokladu. Platby budou provedeny bankovním převodem na účet zhotovitele.
- 5.5 Peněžitý závazek (dluh) kupujícího se považuje za splněný v den, kdy je dlužná částka odepsána z účtu kupujícího, ve prospěch účtu prodávajícího.

VI. Majetkové sankce

- 6.1 Pokud kupující neodebere autobusy ve sjednaném termínu plnění nebo v novém oboustranně dohodnutém termínu, může prodávající požadovat na kupujícím úhradu škody tímto jednáním vzniklé, minimálně však náklady na odstavení autobusů, které činí 5.000,- Kč za každý kus a den. Pokud kupující neodebere autobusy ani v následující třiceti denní lhůtě, může to být považováno za podstatné porušení smlouvy.
- 6.2 Pokud bude prodávající v prodlení proti termínu dodání autobusů sjednanému podle smlouvy, může kupující po prodávajícím požadovat zaplacení smluvní pokuty ve výši 5.000,- Kč za každý započatý den prodlení.
- 6.3 Pokud bude prodávající v prodlení s předáním autobusů v termínech sjednaných touto smlouvou z důvodů ležících na straně prodávajícího (např. z důvodů technických závad při odzkoušení autobusů), může kupující požadovat pro prodávajícím zaplacení smluvní pokuty ve výši 5.000,- Kč za každý i započatý den prodlení. Prodlení

prodávajícího s termínem předání autobusů stanoveným touto smlouvou může být považováno za podstatné porušení smlouvy.

6.4 Strana povinná se musí k vyúčtování sankce vyjádřit nejpozději do deseti dnů ode dne jeho obdržení, jinak se má za to, že s vyúčtováním souhlasí. Vyjádřením se v tomto případě rozumí písemné stanovisko strany povinné.

VII. Záruky a záruční podmínky

7.1 Prodávající poskytuje na dodané autobusy záruku čtyřicet osm měsíců bez omezení a bez omezení počtu ujetých kilometrů, celkovou záruku 600 000 kilometrů na uložení převodů a převody hnací nápravy. Kromě toho prodávající poskytne kupujícímu záruku na konstrukční a výrobní vady (tj. vady vzniklé během používání autobusu v důsledku chybné konstrukce nebo nedodržení konstrukční nebo technologické dokumentace během výroby autobusu), a to po dobu šesti let od dodávky autobusu. V případě sporu, zda se jedná o výrobní vadu, platí názor kupujícího, že se jedná o výrobní vadu, pokud prodávající neprokáže opak.

7.2 Ze záruky jsou vyloučeny součásti podléhající běžnému opotřebení (brzdová obložení, žárovky, pneumatiky, apod.), pokud jejich životnost neklesne pod obvyklé hodnoty. Za obvyklou životnost brzdového obložení, brzdových kotoučů a pneumatik se považuje ujetí 80 000 km.

7.3 Prodávající poskytuje záruku životnosti autobusů dodaných dle této smlouvy minimálně po dobu deklarované životnosti autobusů ode dne jejich převzetí.

VIII. Bezpečnost práce při dodávce autobusů

8.1 Při dodávce autobusu postupuje prodávající samostatně. Prodávající se však zavazuje respektovat veškeré pokyny kupujícího, týkající se předmětu smlouvy.

8.2 Věci, které jsou potřebné k dodávce a zkušebnímu provozu autobusů je povinen opatřit prodávající.

8.3 Prodávající souhlasí, že na vyzvání kupujícího doloží, nejpozději však v den termínu předání autobusů, soubor certifikátů a nezbytných povolení.

8.4 Prodávající je povinen zajistit při dodávce autobusu dodržení veškerých bezpečnostních opatření, hygienických opatření a opatření vedoucích k požární ochraně, a to v rozsahu a způsobem stanoveným příslušnými předpisy.

8.5 Prodávající v plné míře zodpovídá za bezpečnost a ochranu zdraví všech osob, které se zdržují na místě dodávky a je povinen zabezpečit jejich vybavení ochrannými pracovními pomůckami.

8.6 Dojde-li k jakémukoliv úrazu při dodávce autobusu nebo při činnostech s tím souvisejících je prodávající povinen zabezpečit vyšetření úrazu a sepsání příslušného záznamu.

8.7 Prodávající je povinen vést evidenci o všech druzích odpadů vzniklých z jeho činnosti a vést evidenci o způsobu jejich zneškodňování.

8.8 Veškeré odborné práce musí vykonávat pracovníci prodávajícího nebo jeho subdodavatelů mající příslušnou kvalifikaci. Doklad o kvalifikaci pracovníků je prodávající povinen předložit na požádání kupujícímu. Pokud činností prodávajícího dojde ke způsobení škody kupujícímu nebo třetím osobám z titulu opomenutí, nedbalosti nebo neplněním podmínek vyplývajících ze zákona, technických nebo jiných norem nebo vyplývajících ze smlouvy, je prodávající povinen bez zbytečného odkladu tuto škodu odstranit a není-li to možné, tak finančně uhradit. Veškeré náklady s tím spojené nese prodávající.

8.9 Prodávající odpovídá i za škodu způsobenou činností těch, kteří se pro něj na dodávce podílejí.

8.10 Prodávající odpovídá za škodu způsobenou okolnostmi, které mají původ v povaze strojů, přístrojů nebo jiných věcí, které prodávající použil nebo hodlal použít při plnění předmětu smlouvy.

IX. Zrušení či změna podmínek smlouvy

9.1 Jakákoliv změna této kupní smlouvy může být učiněna pouze po vzájemné dohodě obou smluvních stran, musí mít písemnou formu a musí být podepsána osobami oprávněnými za kupujícího a prodávajícího jednat a podepisovat.

9.2 Změny smlouvy se sjednávají jako dodatek ke smlouvě s číselným označením podle pořadového čísla příslušné změny smlouvy.

9.3 Předloží-li některá ze smluvních stran návrh na změnu formou písemného dodatku ke smlouvě, je druhá smluvní strana povinna se k návrhu vyjádřit nejpozději do patnácti dnů ode dne následujícího po doručení návrhu dodatku.

9.4 Od této kupní smlouvy může kterákoli z obou smluvních stran odstoupit, pokud tato není schopna dostát svých závazků vyplývajících z této kupní smlouvy. Odstoupení od smlouvy je nutno učinit písemnou formou včetně podpisu oprávněné osoby a prokazatelně doručit druhé straně. Kupní smlouva nebo její část dotčená jednostranným odstoupením pozbývá platnosti v den následující po dni doručení oznámení o odstoupení od smlouvy druhé straně. Strana, která odstoupila od smlouvy, je povinna uhradit druhé straně škody, které jí v důsledku odstoupení od smlouvy prokazatelně nastaly a smluvní pokutu ve výši 3% z dohodnuté ceny autobusů, na kterou byla smlouva uzavřena. Toto platí i v případě částečného plnění smluvního závazku, kdy se smluvní pokuta ve výši 3% určí z ceny neodebraných nebo nedodaných autobusů. Tato smluvní pokuta je splatná do třiceti dnů ode dne takového odstoupení od smlouvy. Tímto odstoupením od kupní smlouvy nejsou dotčeny nároky smluvních stran na ostatní smluvní pokuty a sankce uvedené v článku VI. této smlouvy.

9.5 Ustanovení o smluvní pokutě dle bodu 4. tohoto článku smlouvy se nevztahuje na případ, kdy jedna smluvní strana odstoupí od smlouvy nebo její části z důvodu podstatného porušení závazků z této kupní smlouvy druhou smluvní stranou.

X. Doplnující a závěrečná ustanovení

10.1 Kupující se zavazuje dodržet podmínku o zákazu vývozu zboží, jež je předmětem této kupní smlouvy, mimo území České republiky. Kupující je odpovědný za to, že toto zboží nevyveze ani kdokoli jiný. Kupující se zavazuje na vyzvání prodávajícího prokázat, kde se to zboží nachází. Toto ustanovení platí čtyři roky ode dne přejímky autobusů.

10.2 Kupující odpovídá za to, že na autobusech nebudou prováděny úpravy nebo nebude podrobena přestavbě, ke které je potřeba povolení příslušných úřadů, bez svolení prodávajícího.

10.3 V případě nedodržení ustanovení bodů 1. a 2. tohoto článku je kupující povinen nahradit prodávajícímu škody, které mu tímto jednáním vznikly, navíc je kupující povinen zajistit, aby na neoprávněně upraveném nebo přestavěném autobuse nebyla používána značka prodávajícího a výrobce.

10.4. Smluvní strany touto smlouvou dohodly, že vlastnické právo k prodané věci přechází na kupujícího okamžikem předání předmětu smlouvy. Dále se kupující zavazuje od okamžiku nabytí vlastnického práva k autobusům uhradit veškeré poplatky spojené s vlastnictvím autobusů dle příslušných právních předpisů a přebírá rovněž odpovědnost za veškeré škody vzniklé v souvislosti s provozováním autobusů.

10.5. Za účelem řešení případných reklamačních sporů bude vytvořena komise ze zástupců prodávajícího, kupujícího a soudního znalce. Závěry této komise budou respektovány oběma stranami jako závazně doporučující. Tímto se obě strany nevzdávají práva obrátit se na soud.

10.6 Smluvní strany se budou neprodleně informovat o všech skutečnostech, které by mohly mít vliv na plnění této smlouvy, jakož i o změnách údajů, uvedených v záhlaví smlouvy.

10.7 Smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu obou smluvních stran a smluvní strany ujednávají, že jejich vzájemná práva a povinnosti vzniklé z této smlouvy se budou řídit zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění.

10.8 Smluvní strany se dále dohodly, že § 577 zák. č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, se nepoužije. Určení množstevního, časového, územního nebo jiného rozsahu v této smlouvě je pevně určeno autonomní dohodou smluvních stran a soud není oprávněn do smlouvy jakkoli zasahovat.

10.9 Dle § 1765 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník na sebe obě smluvní strany převzaly nebezpečí změny okolností. Před uzavřením smlouvy strany zvážily plně hospodářskou, ekonomickou i faktickou situaci a jsou si plně vědomy okolností smlouvy. Tuto smlouvu tedy nelze měnit rozhodnutím soudu.

10.10 Tato smlouva je vypracována ve dvou vyhotoveních, z nichž každá smluvní strana obdrží po jednom vyhotovení.

10.11 V souladu s § 4 odst. zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, kdy se má za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat, strany posoudily obsah této smlouvy a neshledávají jej rozporným, což stvrzují svým podpisem.

Nedílnou součástí této smlouvy jsou přílohy:

V   / Dne

Prodávající

Kupující

Příloha 2B

PURCHASE CONTRACT

concluded under section 2079 et seq. Act No. 89/2012 Sb., Civil Code as subsequently amended

I. Contracting Parties

Seller: .....
Address: .....
Company Reg. No.: .....
TIN: .....
Acting Person: .....
Registration data: .....
(hereinafter referred to as „the Seller“)

and

Purchaser: .....
Address: .....
Company Reg. No.: .....
TIN: .....
Acting Person: .....
(hereinafter referred to as „the Purchaser“)

II. Contract Subject-Matter

2.1 The Seller agrees to deliver to the Purchaser 17 fully low-entry buses in solo version, 8 fully low-entry articulated buses and 1 MidiBus for the approved passenger public transport operating in the Czech Republic (hereinafter referred to as „the buses“), and to enable the Purchaser to obtain the ownership rights of the buses.

2.2 The Seller agrees to make the buses roadworthy and carry out complete tests at the Seller's own expenses and risk within the agreed deadlines.

2.3 The Seller agrees to provide the Purchaser's personnel instructions and training on maintenance, repairs and servicing within the needed scope.

2.4 The Seller agrees to provide service on the delivered buses at least within their official life-span.

2.5 The Purchaser agrees to take over the delivered and roadworthy buses in a duly and timely manner, and pay the agreed purchase price.

2.6 The final layout of the buses will be identical with the tendering documents as published on the submitter's (Purchaser's) profile.

III. Quantities, Deadlines and Places

3.1 The Seller shall deliver the buses made under Annex 1 and 2, including the pertinent documents, within the following deadlines:

3.2 The place of contract execution and taking over the buses is the Purchaser's address as specified in the header of this contract.

3.3 Should the Purchaser find any defects pertaining to the contract subject-matter during the takeover of the buses, the Purchaser is not obliged to take over the subject-matter. The Seller shall correct the defects within one calendar week following the date of their detection. If the contract subject-matter was not taken over, the Seller shall again call on the Purchaser to take over the contract subject-matter.

3.4 The process of taking over the goods in the specified place and its results must be certified by the authorized representatives of both contracting parties in the form of hand-over report that shall be used as a ground document for invoicing. The purchaser may refuse to take over the goods that apparently show defects which are in conflict to commercial-technical specifications and the provisions as stipulated in this Agreement.

IV. Price

4.1 The agreed price is the highest acceptable limit and is calculated on the grounds of the technical documents that the Purchaser handed over to the Seller. The price contains all the costs needed for a proper implementation of the contract within its full scope (including all envisioned risks). The price is valid during the contract execution (any changes of the price as a consequence of the trends in prices are not permissible). The price also reflects the envisioned trends in prices in the field, including the envisioned developments of the Czech crown to foreign currencies till the end of this contract. Apart from the delivered buses, the price also includes the costs of:

- a) Training of the Purchaser's technical personnel (at least ten people)
- b) All software and hardware delivered in Czech language for diagnostics of the buses and special tools needed for maintenance and repairs.

4.2 The agreed price is the highest acceptable limit and may be changed solely under the following conditions:

- a) should the Purchaser require deliveries of other parts of the bus than the parts defined by the technical specification, or if the Purchaser does not require deliveries of some parts of the bus defined by the technical specification,
- b) should the Purchaser require a different quality or type of some parts of the bus than the parts defined by the technical specification.

4.3 Should a condition from provision 4.2 arise, the Seller shall recalculate the price and submit the price to the Purchaser for approval.

The Seller is entitled to increase the agreed price only if the change is approved by the Purchaser. The Purchaser is entitled to decrease the agreed price only if the change is approved by the Seller. The Seller will lose the right of increasing the agreed price if the Purchaser is not notified in writing of the necessity of its exceeding and the amount of the increased price without undue delay. However, this written notification fails to establish the Seller's right to increase the agreed price. The agreed price may be increased only under the conditions as stipulated in this contract. Both the Purchaser and Seller shall react to the suggestion brought up by the other contracting party regarding the change of the agreed price within ten working days following the date when such a suggestion is submitted. If approved by both contracting parties, the change of the agreed price will be endorsed in writing in the form of a contract addendum.

V. Payment Terms

5.1 The payment will be settled by an wire transfer between the Purchaser's and Seller's banks from the Purchaser's to the Seller's account as specified in the header of this contract.

5.2 The Purchaser does not provide any advance payments to the Seller.

5.3 The price will be paid against a tax document (invoice). The Buses Hand/Take-over Report will be used as the ground document for invoicing.

5.4 The invoices are payable within 30 calendar days following the day when delivered to the ordering party. For the purpose of this contract, the invoice is deemed to be delivered to the ordering party the third working day after the document was sent. The payments will be settled through banking transfers to the maker's account.

5.5 The Purchaser's pecuniary obligation (debt) is deemed settled when the due amount is deducted from the Purchaser's account for the Seller's benefit.

VI. Contractual Sanctions

6.1 Should the Purchaser fail to take over the buses within the deadline as agreed or within a new agreed deadline, the Seller has the right to lodge a compensation claim against the Purchaser to cover the damage caused by this act, at least the costs arisen from putting the buses out of service amounting 5 000,- CZK per each vehicle and day. Failure to take over the buses even within the following 30-day deadline may be considered serious contract violation.

6.2 Should, within the deadlines as agreed in the contract, the Seller be in default of delivering the buses, the Purchaser may request from the Seller to pay the contractual penalty. The contractual penalty amounts to 5 000,- CZK per each day of default, including an incomplete day.

6.3 Should the Seller be in default of delivering the buses within the deadlines as agreed in the contract for the reasons falling under the Seller's responsibility (e.g. technical defects found in testing the buses), the Purchaser may request from the Seller

to pay the contractual penalty amounting 5 000,- CZK per each day of default, including an incomplete day. The Seller's default in delivering the buses within the deadlines as agreed in this contract may be considered serious contract violation.

6.4 The liable party shall react to the billing within ten days following the date of its receipt, otherwise the liable party is deemed to agree with the billing. A reaction to the billing is understood as a response by the liable party in writing.

VII. Warranties and Warranty Terms and Conditions

7.1 The Seller agrees to provide an unlimited forty-eight-month warranty to the Purchaser without any mileage limit, and a complete 600 000 kilometer warranty on transmission placement and rear axle gearing. In addition, the Seller agrees to provide the Purchaser a warranty on construction and production defects (i.e. defects emerging while using the bus as a result of a defective construction or failure to comply with the construction and technological documents during the process of bus making) for six years from the date of delivery. Should a dispute arise about determining whether the defect is a manufacturing defect, the Purchaser's statement that the fault is a manufacturing defect is deemed valid unless proven otherwise by the Seller.

7.2 The warranty excludes the components being subject to normal wear and tear (brake lining, lamps, tires, etc.) unless their life-span drops below the usual values. The usual life-span of a brake lining, brake discs and tires is 80 000 travelled kilometers.

7.3 The Seller agrees to provide a warranty on the life-span of the buses delivered in compliance with this contract at least for their declared life-span following the date when the buses are taken over.

VIII. Work Safety in Delivery of Vehicles

8.1 Even though acting independently in delivering the buses, the Seller agrees to respect all instructions given by the Purchaser pertaining to the contract subject-matter.

8.2 The Seller shall ensure all items that are needed for the delivery and testing operation of the buses.

8.3 Upon the Purchaser's request, but no later than the date of delivery, the Seller agrees to submit the file of certificates and needed approvals.

8.4 In the process of delivery the Seller shall ensure compliance with all safety, sanitary and fire prevention measures in the scope and manner as stipulated by pertinent regulations.

8.5 The Seller is in full extent responsible for occupational work & safety of all personnel who are working in the place of delivery. The Seller shall provide the personnel with personal protective equipment.

8.6 Should an injury occur in the delivery of buses or in related activities, the Seller shall take the needed measures to investigate the injury and draw up a report.

8.7 The Seller shall keep records on all types of waste resulting from the Seller's activities and file the documents of the waste disposal.

8.8 All specialized working activities must be done by the Seller's or Seller's subcontractors' competent and qualified specialists. Upon request, the Seller shall submit the qualification certificates to the Purchaser.

Should the Seller's activities result in damage inflicted to the Purchaser or other persons caused by omission, negligence or failure to meet legal conditions, technical or other standards or provisions stipulated in the contract, the Seller shall correct the damage. Should the damage correction be impossible, the Seller shall indemnify the aggrieved party at the Seller's own expense.

8.9 The Seller is also responsible for damage caused by those who work for the Seller and thus participate in the delivery.

8.10 The Seller is responsible for damage caused by the circumstances whose origin is found in machines, instruments or other items that the Seller used or intended to use for execution of the contract subject-matter.

IX. Cancellation or Change of the Contract Provisions

9.1 This contract may be changed solely upon an agreement of both contracting parties in writing. The agreement must be signed by the persons authorized to act and endorse on behalf of the Seller and Purchaser.

9.2 Contract changes are agreed as a contract addendum identified by a serial number of the pertinent contract change.

9.3 Should one contracting party bring forward a proposal to amend the contract in the form of an addendum in writing, the other party shall react within fifteen days following the first day after the amendment proposal was delivered.

9.4 Either contracting party may withdraw from this contract if a contracting party finds to be unable to meet the obligations as stipulated in this Contract. The withdrawal must be done in writing, include the signature of an authorized person, and be provably delivered to the other contracting party. The purchase contract or its part affected by a unilateral withdrawal becomes null and void the first day following the date when the withdrawal notification was delivered to the other contracting party. The withdrawing party shall indemnify the other contracting party for damage provably arising as a consequence of the withdrawal and pay the contractual penalty amounting 3% of the agreed price for the buses as specified in the contract. The same measure is applied even if the contract obligations were satisfied only partly, and the 3% contractual penalty is calculated on the grounds of untaken or undelivered buses. This contractual penalty is payable within thirty days following the date of such withdrawal. This form of withdrawal from the purchase contract has no effect on the rights of the contracting parties to apply other contractual sanctions and penalties, as stipulated in Article VI of this contract, which remain untouched.

9.5 The provision on the contractual penalty as specified in par. 4 above does not apply to the case when one contracting party withdraws from the contract or its part for the reason that the other contracting party breached substantially the obligations resulting from this purchase contract.

X. Miscellaneous Provisions

10.1 The Purchaser agrees to abide with the provision banning the export of goods beyond the territory of the Czech Republic that form the subject-matter of this contract, and also takes full responsibility for the measures preventing the goods from being exported by any other person. Upon the Seller's request, the Purchaser agrees to present provable evidence on the exact location of these goods. This provision shall remain in effect for four years following the date when the buses were taken over.

10.2 The Purchaser also assumes full responsibility for taking such measures to prevent any adjustments or rebuilds without the Seller's consent which require permission given by the pertinent authorities.

10.3 Failure to comply with Article X par. 1 and 2 results in the Purchaser's duty to indemnify the Seller for damage arising as a consequence of this negligence and, moreover, the Purchaser shall take such steps preventing the Seller's and manufacturer's logo to be placed on such unlawfully adjusted or rebuilt bus.

10.4 By signing this contract both parties agree that the ownership rights pertaining to the sold goods are transferred to the Purchaser at the moment when the contract-subject matter is taken over. Furthermore, under the pertinent legislation, the Purchaser agrees to settle all charges related to ownership of vehicles and takes responsibility for damage arising in connection with operating the vehicles.

10.5 An eventuality of a complaint dispute will be solved by an ad-hoc commission consisting of representatives of both contracting parties and an authorized expert. Both contracting parties agree to regard the conclusions made by the commission as obligatory/recommendatory, yet neither contracting party gives up the parties' right to turn to the court.

10.6 Both contracting parties agree to immediately notify each other of any facts that might have an effect on execution of this contract, and any changes of data as stated in the header of this contract.

10.7 This contract comes into force and effect when signed by both contracting parties. The contracting parties agree that their mutual rights and duties arising from this contract will be governed by Act No. 89/2012 Sb., Civil Code, as subsequently amended.

10.8 Furthermore, the contracting parties agree to refrain from making reference to section 577 Act No. 89/2012 Sb., Civil Code. Specifications of any scope, i.e. quantity, time, territory, etc., are firmly established on the grounds of an autonomous agreement concluded between the contracting parties and thus the court has no authority to intervene.

10.9 Under section 1765 Act No. 89/2012 Sb., Civil Code, both contracting parties are taking the risk that the circumstances may change. Before concluding this contract, both parties considered carefully the economic, commercial and factual situation and are fully aware of the circumstances around this contract. Therefore, this contract may not be changed by a decision of a court.

10.10 This contract is drawn up in two counterparts and each contracting party receives one counterpart.

10.11 Under section 4 Act No. 89/2012 Sb., Civil Code deeming that each sui juris person has at least average human intelligence and the capacity to use human intelligence with usual care and caution which can be expected from a person in any legal communication, the contracting parties have considered this contract in its content, found no disputes and add the parties' signatures.

Indivisible part of this contract is the following list of annexes:

V / Dne

Seller

Purchaser

Příloha 3A

SMLOUVA O DÍLO

Smluvní strany: .....

(dále jen „zhotovitel“)

a .....

(dále jen „objednatel“)

uzavřeli níže uvedeného dne tuto

SMLOUVU

Článek 1

Předmět smlouvy

1.1 Předmětem smlouvy je měsíční výpočet Cash-flow a měsíční výpočet ukazatelů Finanční analýzy klientů objednatele. Rozsah Cash-flow a Finanční analýzy je určen přílohou číslo 1, která je nedílnou součástí této smlouvy.

1.2 Zhotovitel prohlašuje, že je oprávněn poskytovat služby, které jsou předmětem této smlouvy.

Článek 2

Práva a povinnosti smluvních stran

2.1 Zhotovitel je povinen postupovat při zpracování podkladů od objednatele s odbornou péčí.

2.2 Zhotovitel se zavazuje, že bude zachovávat přísnou mlčenlivost o veškerých skutečnostech finanční, obchodní nebo účetní povahy, které se dověděl v době trvání této smlouvy a jež se týkají informací poskytnutých objednatelem.

2.3 Zhotovitel se na základě obdržených ekonomických výsledků klientů objednatele zavazuje k vypracování Finanční analýzy a Cash-flow a k zaslání výsledných výpočtů na email: ....., a to do 10 dnů od obdržení ekonomických výsledků. Ekonomickými výsledky se rozumí rozvaha a výkaz zisku a ztráty, jejichž forma byla předem odsouhlasena.

2.4 Objednatel se zavazuje zaslat zhotoviteli ekonomické výsledky svých klientů za dané měsíce nejpozději do 30. dne měsíce následujícího a to emailem na adresu ... V případě, že objednatel zašle ekonomické výsledky později, prodlužuje se lhůta zhotovitele pro zpracování Finanční analýzy a Cash-flow o tento počet dnů.

Článek 3

Odměna

3.1 Objednatel se zavazuje platit zhotoviteli za poskytovanou činnost měsíční odměnu v souladu s přílohou číslo 2, která je nedílnou součástí této smlouvy. Tato odměna bude uhrazena na základě zhotovitelem vystavené faktury s datem splatnosti do 30 dnů od jejího vystavení. Faktura musí být prokazatelně doručena na email objednatele ... v den vystavení. Zhotovitel každý měsíc vystaví a zašle fakturu zahrnující všechny služby pro objednatele. Ve faktuře budou jednotlivě uvedeni klienti, pro které se ekonomické výpočty zpracovali.

Článek 4

Společná a závěrečná ustanovení

4.1 Tato smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami.

4.2 Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou a to od 1. 1. 2016 s tří měsíční výpovědní lhůtou. Prvním měsícem, za který budou Finanční analýza a Cash-flow zpracovány, se rozumí měsíce leden 2016.

4.3 Tato smlouva může být měněna nebo doplňována pouze písemnými dodatky. Změny v přílohách č. 1 a č. 2 nebudou řešeny písemnými dodatky, aktuální znění bude zasláno a odsouhlaseno emailem.

4.4 Tato smlouva se uzavírá ve dvou vyhotoveních s platností originálu. Každá ze smluvních stran obdrží jedno vyhotovení.

V Praze, dne

V ....., dne

Objednatel:

Zhotovitel:

.....

.....

Příloha 3B

CONTRACT FOR WORK

Contracting Parties: .....

(hereinafter referred to as “the Contractor”)

And .....

(hereinafter referred to as “the Client”)

have concluded on the date as stated below this

CONTRACT

Article 1

Subject Matter

1.1 This Contract stipulates the obligation to carry out monthly Cash-Flow calculations and monthly Financial Analysis of the Clients’s customers. The scope of the Cash-Flow and Financial Analysis is specified in Annex 1 which forms inseparable part of this Contract.

1.2 The Contractor declares to be entitled to provide services that are defined as the subject-matter of this Contract.

Article 2

Rights and Obligations of the Contracting Parties

2.1 The Contractor shall adopt a highly professional attitude while working on the ground documents received from the Client.

2.2 When this Contract is in force, the Contractor agrees to preserve strict confidentiality on all financial, commercial or accounting data revealed to the Contractor and on all information provided by the Client.

2.3 Based on the economic results as received by the Clients’s customers, the Contractor agrees to draw up the Financial Analysis and Cash-Flow and send the final results to (e-mail): .... within 10 days following the receipt of the economic results. The term “economic results” denotes a balance sheet and profit/loss statement the form of which was approved in advance.

2.4 The Client agrees to send the customers’ economic results for each pertinent month to the Contractor no later than the 30th day of the following month by e-mail to (address)... Should the Client send the economic results after this deadline, the period

for drawing up the Financial Analysis and Cash-Flow is extended by the number of defaulted days.

Article 3

Remuneration

3.1 The Client agrees to pay monthly remunerations to the Contractor for the services provided by the Contractor in compliance with Annex 2 of this Contract. This remuneration will be paid against an invoice issued by the Contractor that is due and payable within 30 days following the date of its issue. The invoice must be provably delivered to the Clients's e-mail address ... on the date of its issue. Each month, the Contractor agrees to issue and send the invoice that includes all services rendered to the Client and list of customers for whom the economic calculations were made.

Article 4

Common and Final Provisions

4.1 This Contract becomes valid and comes into effect on the date when signed by both Contracting Parties.

4.2 This Contract is concluded for an indefinite period beginning from January 1, 2016 with 3-month notice period. The first month per which the Financial Analysis and Cash-Flow will be made is January 2016.

4.3 This Contract may be amended only in writing in the form of addenda. Any changes in Annex 1 and 2 will not be done by written addenda; the updated version will be sent and approved by e-mail.

4.4 This Contract is drawn up in two counterparts. Each counterpart will be deemed an original. Each Contracting Party receives one counterpart.

In Prague, date

In ....., date

Client:

Contractor:

.....

.....

Příloha 4

LEASE AGREEMENT

THIS LEASE AGREEMENT (hereinafter referred to as the “Agreement”) is made and entered into this _____ day of _____, 20____, by and between 2915 MAIN STREET, LLC, a New York limited liability company with an address at 350 Essjay Road, Williamsville, New York 14221 (hereinafter referred to as “Landlord”) and _____ (hereinafter referred to as “the Tenant”) (Tenant and Landlord are each referred to herein as a “party” and, collectively, as the “parties”).

WITNESSETH:

A. **WHEREAS**, Landlord is the fee owner of certain real property being, lying and situated in Erie County, New York, such real property commonly referred to as the Bethune Lofts having a street address of 2915-2917 Main Street, Buffalo, New York (the “Building”), and included in the Building is the desired rental unit number: _____ (hereinafter referred to as the “Premises”).

B. **WHEREAS**, Landlord desires to lease the Premises to Tenant upon the terms and conditions as contained herein; and

C. **WHEREAS**, Tenant desires to lease the Premises from Landlord on the terms and conditions as contained herein.

NOW, THEREFORE, for and in consideration of the covenants and obligations contained herein and other good and valuable consideration, the receipt and sufficiency of which is hereby acknowledged, the parties hereto hereby agree as follows:

1. TERM.

This Agreement shall commence on _____ (“Commencement Date”).

A. _____ **Month-to-Month**: This Agreement shall continue as a month-to-month tenancy. If at any time Tenant desires to terminate the tenancy, Tenant may do so by providing to Landlord written notice of intention to terminate. Such notice to terminate must be provided to Landlord at least 30 days prior to the desired date of termination of the tenancy. If at any time Landlord desires to terminate the tenancy, Landlord may do so by providing to Tenant such written notice of intention to terminate at least thirty (30) days prior to the desired date of termination of the tenancy. Notices to terminate may be given on any calendar day, irrespective of Commencement Date.

B. _____ **Lease Term**: This Agreement shall continue as a lease for term. The termination date shall be on (date) _____ at 11:59 PM. Upon the termination date, Tenant shall be required to vacate the Premises unless one of the following circumstances occur: (i) Landlord and Tenant formally extend this Agreement in writing or create and execute a new, written, and signed agreement; (ii) local rent

control law mandates extension of the tenancy; or (iii) Landlord willingly accepts new Rent from Tenant, which does not constitute past due Rent. In the event that Landlord accepts new Rent from Tenant, a month-to-month tenancy shall be created. Either party may terminate this month- to-month tenancy by following the procedures specified in Section 1(A). Except as provided by Section 21 of this Agreement, Rent shall continue at the rate specified in this Agreement, or as allowed by law. All other terms and conditions as outlined in this Agreement shall remain in full force and effect.

2. RENT.

Under the terms of this Agreement, "Rent" shall consist of all monetary obligations owed to Landlord by Tenant in accordance with this Agreement. However, the Security Deposit shall not be considered Rent. Tenant shall pay to Landlord _____ DOLLARS (\$ _____) per month as Rent for the term of the Agreement. The due date for Rent payment shall be the first (1st) day of each calendar month, without notice, offset or deduction and shall be considered advance payment for that month of the term. If not remitted on the 1st, Rent shall be considered overdue and delinquent on the second (2nd) day of each calendar month. In the event that the Commencement Date is not the first (1st) of the calendar month, Rent payment remitted on the Commencement Date shall be prorated based on a thirty (30) day period.

Acceptable forms of payment of Rent to Landlord shall be:

_____ personal check, _____ money order, _____ cashier's check, or _____ other: _____ . Payment shall be made to Landlord at Landlord's address as shown above, or other such place as Landlord shall designate.

In the event that any payment by Tenant is returned for insufficient funds ("NSF") or if Tenant stops payment, Landlord may require in writing that Tenant pay Rent in cash for three (3) months, and that all future Rent payments shall be remitted by Tenant to Landlord by money order or cashier's check.

3. CHANGES IN RENT OR OTHER CHARGES.

Landlord reserves the right to alter the rate of the Rent or other charges annually, with at least a two (2) month notice prior to the renewal of this Agreement. Increases shall become effective the date of Tenant's lease term renewal. Any increase or decrease in the Rent, Security Deposit, or other charges shall not void this Agreement. If Tenant decides to give a written two (2) month notice to vacate as a result of a Rent increase, there will be no re-rental charge and Agreement will terminate on the date specified on Tenants current Agreement. If Tenant does not elect to terminate this Agreement during this period, Tenant will have consented to the change in charges, Rent or other changes and this Agreement shall continue except as modified by Landlord's notice.

4. SECURITY DEPOSIT.

As a security deposit, Tenant shall deposit with Landlord the sum of _____ (\$ _____) (the "Security Deposit").

As required under Section 7-103 of the General Obligations Law, the Security Deposit will be held in an interest bearing account located in New York State at _____, with an address of _____ receipt

of which is hereby acknowledged as security for the performance of covenants, terms and conditions of this Agreement, and the Rules and Regulations (as hereinafter defined) as established by Landlord. The Security Deposit may be used by Landlord to pay the penalties as provided for in this

THE SECURITY DEPOSIT CANNOT BE APPLIED TO THE LAST MONTH'S RENT OR ANY UNPAID RENT. It is understood that the Premises will be left in the same condition as when occupied by Tenant, reasonable wear and tear excepted. Accumulations of dirt, rubbish, dirty refrigerators, dirty stoves, dirty cupboards or dirty carpeting shall not constitute reasonable wear and tear. In the event of wear and tear beyond that which is reasonable, or lack of cleanliness upon vacating by Tenant, the Landlord shall be entitled to deduct the cost of correction of the same from Security Deposit and refund the balance to Tenant upon said termination of Agreement. In the event the repair of extraordinary wear and tear or cleaning exceed the cost of the amount of the Security Deposit with Landlord, Tenant shall be responsible for additional sums required to be spent to correct the conditions, by Landlord. In the event Tenant complies with all such covenants, terms and conditions of this Agreement, the Security Deposit will be returned to Tenant within thirty (30) days after Tenant vacates the Premises and Landlord completes an inspection of the Premises. Landlord shall pay Tenant the interest earned on such amount, less the one percent (1%) administrative fee referred to in Section 7-103 of the General Obligations Law.

5. LATE CHARGE.

In the event that any payment required to be paid by Tenant hereunder is not made within three (3) days of when due, Tenant shall pay to Landlord, in addition to such payment or other charges due hereunder, a "late fee" in the amount of \$10.00 per day for each calendar day Rent is unpaid and delinquent.

6. SERVICE CHARGE.

There will be a service charge of \$25.00 for any check returned from the bank for NSF. Should these charges occur, Tenant agrees to pay the same promptly.

7. USE OF PREMISES.

The Premises shall be used and occupied by Tenant as a private dwelling, and no part of the Premises shall be used at any time during the term of this Agreement by Tenant for the purpose of carrying on any business, profession, or trade of any kind, or for any purpose other than as a private dwelling. Unless Tenant first obtains Landlord's written consent to change the identity of the occupants of the Premises, Landlord shall at its option, consider Tenant's violation of this provision as a default under this Agreement. Tenant may not allow additional individuals, other than transient relatives and friends who are guests of Tenant, to use or occupy the Premises without first obtaining Landlord's written consent to such use. Tenant shall comply with any and all laws, ordinances, rules and orders of any and all governmental or quasi-governmental authorities affecting the cleanliness, use, occupancy and preservation of the Premises. Tenant may not use the Premises to conduct illegal activity. Tenant agrees not to damage the Premises, the Building, the grounds or the common area of the Building or to interfere with the rights of other tenants to live in their premises in peace and quiet.

Landlord agrees to do nothing which would prevent or interfere with Tenant's legal use of Premises.

8. CONDITION OF PREMISES.

Tenant stipulates, represents and warrants that Tenant has examined the Premises, and that they are at the time of this Agreement in good order, repair, and in a safe, clean and tenantable condition.

9. ASSIGNMENT AND SUB-LETTING.

Tenant shall not assign this Agreement, or sub-let or grant any license to use the Premises or any part thereof without the prior written consent of Landlord. Consent by Landlord to one such assignment, sub-letting or license shall not be deemed to be a consent to any subsequent assignment, sub-letting or license. An assignment, sub-letting or license without the prior written consent of Landlord or an assignment or sub-letting by operation of law shall be absolutely null and void and shall, at Landlord's option, terminate this Agreement.

10. ALTERATIONS AND IMPROVEMENTS.

Tenant shall make no alterations or any structural changes to the Building or improvements on the Premises, including but not limited to remodeling, drilling into, disfiguring, or defacing any part of the Premises, or installing fixtures of any type, or construct any building or make any other improvements on the Premises without the prior written consent of Landlord. Any and all alterations, changes, fixtures and/or improvements built, constructed or placed on the Premises by Tenant shall, unless otherwise provided by written agreement between Landlord and Tenant, be and become the property of Landlord and remain on the Premises at the expiration or earlier termination of this Agreement.

11. NON-DELIVERY OF POSSESSION.

Landlord shall make a reasonable effort to have the Premises ready by the Commencement Date. In the event Landlord cannot deliver possession of the Premises to Tenant upon the commencement of the term of this Agreement, through no fault of Landlord or its agents, then Landlord or its agents shall have no liability, but the rental herein provided shall abate until possession is given. Landlord or its agents shall have thirty (30) days in which to give possession, and if possession is tendered within such time, Tenant agrees to accept the demised Premises and pay the rental herein provided from that date. In the event possession cannot be delivered within such time, through no fault of Landlord or its agents, then this Agreement and all rights hereunder shall terminate.

12. HAZARDOUS MATERIALS.

Tenant shall not keep on the Premises any item of a dangerous, flammable or explosive character that might unreasonably increase the danger of fire or explosion on the

Premises or that might be considered hazardous or extra hazardous by any responsible insurance company.

13. UTILITIES.

Landlord will provide the following utilities or services to Tenant at no extra charge (indicate “yes” or “no” for utilities/services to be provided). All utilities and services marked “no” are the responsibility of Tenant.

Heat ( ) gas ( ) electric ( ) other _____
 Electricity
 Water
 Trash Collection
 Snow Removal
 Other (please specify) _____

14. RULES AND REGULATIONS.

Tenant agrees to obey all rules, regulations and/or policies that Tenant has been informed of by Landlord. Tenant has received a copy of the Rules and Regulations governing the Premises attached here to as Exhibit “A” and agrees that the Rules and Regulations are a part of this Agreement (the “Rules and Regulations”). Landlord reserves the right to alter, adjust and/or add new Rules and Regulations applicable to the Premises at any time during the term of this Agreement.

15. HABITABILITY.

Landlord covenants and warrants that the Premises and all common areas appurtenant thereto are fit for human habitation and for the uses reasonably intended and specified in this Agreement and that the occupants will not be subjected to conditions which would be dangerous, hazardous, or detrimental to their life, health, or safety. Tenant shall notify Landlord immediately whenever there is a need for repair to maintain the habitability of the Premises and will give sufficient notice to allow Landlord to obtain the materials and labor necessary to correct such a problem.

16. MAINTENANCE AND REPAIR; RULES.

Notwithstanding the foregoing Section 15, Tenant will, at its sole expense, keep and maintain the Premises and appurtenances in good and sanitary condition and repair during the term of this Agreement and any renewal thereof. Without limiting the generality of the foregoing, Tenant shall:

- a) Be responsible for repairs to the Premises when (i) damage is caused by the misuse or neglect of Tenant, rather than as the sole consequence of normal and reasonable wear and tear; (ii) when damage results from activities or actions which violate this Agreement or any applicable Premises’ Rules and Regulations; (iii) when damage is caused by wind, rain or other elements due to leaving windows open or by the overflow of water on the Premises, and (iv) when and if the Premises are burglarized or broken into;

- b) Phone the fire department if a fire is suspected and the police department if Tenant believes a crime is being committed or has occurred;
- c) Not obstruct the driveways, sidewalks, courts, entry ways, stairs and/or halls, which shall be used for the purposes of ingress and egress only;
- d) Keep all windows, glass, window coverings, doors, locks and hardware in good, clean order and repair;
- e) Shall replace all broken glass in the Premises regardless of who caused the damage unless such damage was caused by Landlord or its employees;
- f) Not obstruct or cover the windows or doors;
- g) Not leave windows or doors in an open position during any inclement weather;
- h) Not hang any laundry, clothing, sheets, etc. from any window, rail, porch or balcony nor air or dry any of same within any yard area or space;
- i) Not cause or permit any locks or hooks to be placed upon any door or window without the prior written consent of Landlord;
- j) Keep all air conditioning filters clean and free from dirt;
- k) Keep all lavatories, sinks, toilets, and all other water and plumbing apparatus in good order and repair and shall use same only for the purposes for which they were constructed. Tenant shall not allow any sweepings, rubbish, sand, rags, ashes, feminine products or other substances to be thrown or deposited therein. Any damage to any such apparatus and the cost of clearing stopped plumbing resulting from misuse shall be borne by Tenant;
- l) Tenant's family and guests shall at all times maintain order in the Premises and at all places on the Premises, and shall not make or permit any loud or improper noises, or otherwise disturb other residents;
- m) Keep all radios, television sets, stereos, phonographs, etc., turned down to a level of sound that does not annoy or interfere with other tenants;
- n) Deposit all trash, garbage, rubbish or refuse in the locations provided therefor and shall not allow any trash, garbage, rubbish or refuse to be deposited or permitted to stand on the exterior of the Building or within the common areas of the Building;
- o) Abide by and be bound by any and all Rules and Regulations affecting the Premises or the common area appurtenant thereto which may be adopted or promulgated by Landlord.

17. DAMAGE TO PREMISES.

In the event the Premises are destroyed or rendered wholly uninhabitable by fire, storm, earthquake, or other casualty not caused by the negligence of Tenant, this Agreement shall terminate from such time except for the purpose of enforcing rights that may have then accrued hereunder. The Rent provided for herein shall then be accounted for by and between Landlord and Tenant up to the time of such injury or destruction of the Premises, Tenant paying Rent up to such date and Landlord refunding Rent collected beyond such date. Should a portion of the Premises thereby be rendered uninhabitable, Landlord shall have the option of either repairing such injured or damaged portion or terminating this Lease. In the event that Landlord exercises its right to repair such uninhabitable portion, the Rent shall abate in the proportion that the injured parts bears to the whole Premises, and such part so injured shall be restored by Landlord as speedily as practicable, after which the full Rent shall recommence and the Agreement continue according to its terms.

18. LOCKS.

Landlord will provide a lock for Tenant's door into the Premises. Tenant agrees that no additional locks will be placed upon any doors or mailboxes and no locks will be changed without our prior written permission of Landlord.

19. ACCESS.

Except in cases of emergency, Landlord and Landlord's employees, agents, representative and servicemen shall have the right at all reasonable times during the term of this Agreement and any renewal thereof to enter the Premises upon reasonable notice to the Tenant for the purpose of inspecting the Premises and all buildings and improvements thereon and for the purposes of making any repairs, additions or alterations as may be deemed appropriate by Landlord for the preservation of the Premises or the Building. Landlord and its agents shall further have the right to exhibit the Premises and to display the usual "for sale", "for rent" or "vacancy" signs on the Premises at any time within forty-five (45) days before the expiration of this Lease. The right of entry shall likewise exist for the purpose of removing placards, signs, fixtures, alterations or additions that do not conform to this Agreement or to any restrictions, rules or regulations affecting the Premises.

20. SUBORDINATION OF AGREEMENT.

This Agreement and Tenant's interest hereunder are and shall be subordinate, junior and inferior to any and all mortgages, liens or encumbrances now or hereafter placed on the Premises by Landlord, all advances made under any such mortgages, liens or encumbrances (including, but not limited to, future advances), the interest payable on such mortgages, liens or encumbrances and any and all renewals, extensions or modifications of such mortgages, liens or encumbrances.

21. TENANT'S HOLD OVER.

If Tenant remains in possession of the Premises with the consent of Landlord after the natural expiration of this Agreement, a new tenancy from month-to-month shall be created between Landlord and Tenant which shall be subject to all of the terms and conditions hereof except that Rent shall then be due and owing at an amount which is One Hundred Ten Percent (110%) of the monthly Rent last paid by the Tenant prior to the expiration of the Agreement and except that such tenancy shall be terminable upon thirty (30) days written notice served by either party.

22. SURRENDER OF PREMISES.

Upon the expiration of the term hereof, Tenant shall surrender the Premises in as good a state and condition as they were at the commencement of this Agreement, reasonable use and wear and tear thereof and damages by the elements excepted. If Premises and appurtenances thereto are not so surrendered at the end of said term, Tenant will make good to Landlord all of the damage which Landlord shall suffer by reason thereof and will indemnify Landlord against all claims made by any succeeding Tenant against Landlord, founded upon delay by Landlord in delivering possession of Premises and appurtenances thereto so far as such delay is occasioned by failure of Tenant to surrender the Premises.

23. ANIMALS.

Tenant agrees that it shall not keep any animals or pets (including but not limited to mammals, reptiles, birds, fish, rodents, and insects) at the Premises, even if only temporarily, without first obtaining the prior written consent of Landlord.

24. QUIET ENJOYMENT.

Tenant, upon payment of all of the sums referred to herein as being payable by Tenant and Tenant's performance of all Tenant's agreements contained herein and Tenant's observance of all Rules and Regulations, shall and may peacefully and quietly have, hold and enjoy said Premises for the term hereof.

25. INDEMNIFICATION.

Landlord shall not be liable for any damage or injury of or to Tenant, Tenant's family, guests, invitees, agents or employees or to any person entering the Premises or the Building of which the Premises are a part or to goods or equipment, or in the structure or equipment of the structure of which the Premises are a part, and Tenant hereby agrees to indemnify, defend and hold Landlord harmless from any and all claims or assertions of every kind and nature.

26. DEFAULT. If Tenant fails to comply with any of the material provisions of this Agreement (other than the covenant to pay rent) or of any present Rules and Regulations or any that may be hereafter prescribed by Landlord, or materially fails to comply with any duties imposed on Tenant by statute, within seven (7) days after delivery of written notice by Landlord specifying the non-compliance and indicating the

intention of Landlord to terminate the Agreement by reason thereof, Landlord may terminate this Agreement. If Tenant fails to pay Rent when due and the default continues for seven (7) days thereafter, Landlord may, at Landlord's option, declare the entire balance of rent payable hereunder to be immediately due and payable and may exercise any and all rights and remedies available to Landlord at law or in equity or may immediately terminate this Agreement.

27. ABANDONMENT.

If at any time during the term of this Agreement Tenant abandons the Premises or any part thereof, Landlord may, at Landlord's option, obtain possession of the Premises in the manner provided by law, and without becoming liable to Tenant for damages or for any payment of any kind whatever. Landlord may, at Landlord's discretion, as agent for Tenant, relet the Premises, or any part thereof, for the whole or any part thereof, for the whole or any part of the then unexpired term, and may receive and collect all Rent payable by virtue of such reletting, and, at Landlord's option, hold Tenant liable for any difference between the Rent that would have been payable under this Agreement during the balance of the unexpired term, if this Agreement had continued in force, and the net rent for such period realized by Landlord by means of such reletting. If Landlord's right of reentry is exercised following abandonment of the Premises by Tenant, then Landlord shall consider any personal property belonging to Tenant and left on the Premises to also have been abandoned, in which case Landlord may dispose of all such personal property in any manner Landlord shall deem proper and Landlord is hereby relieved of all liability for doing so.

28. CONDEMNATION.

If the Premises or the appurtenances thereto, or any substantial portion thereof be condemned for public use so as to render same untenable, this Agreement shall be thereupon terminated, and the Rent shall be apportioned as of the date that such condemnation shall deprive Tenant of the right to use and occupy the Premises and the right to use the appurtenances thereto. If however, such condemnation does not render the Premises or the appurtenances thereto untenable, this Agreement shall remain unaffected thereby. Tenant hereby waives any right or claim to any condemnation award or part thereof awarded to Landlord for a partial or complete taking of the Premises.

29. ADDITIONAL RENT.

If Tenant shall violate any provision of this Agreement or default in the performance of any covenant or condition herein contained, Landlord may immediately, or at any time thereafter, without notice, remedy such violation or perform such covenant or condition for the account of Tenant and any amount paid or expense incurred by Landlord, thereby, shall be deemed "additional rent" and shall be due and payable by Tenant to Landlord on the first day of the month following the incurring of such expenses, or on the first day of any succeeding month.

30. RENT PAYMENTS.

No payment by Tenant or receipt by Landlord of any amount less than the monthly Rent herein stipulated, shall be deemed to be other than on account of the stipulated Rent, nor shall any endorsement on any check nor any letter accompanying such payment of Rent be deemed an accord and satisfaction, but the Landlord may accept such payment without prejudice to Landlord's rights to collect the balance of such Rent. The Tenant shall not be relieved from performance of this Agreement by any assignment, transfer or other disposition hereof, whether with or without the consent of the Landlord but, the Tenant and each and every assignee or transferee of this Agreement shall be and remain jointly and severally liable for payment of Rent and performance of all of the terms, covenants and conditions of this Agreement until the above stated end of the term.

31. REMEDIES NOT EXCLUSIVE.

In addition to, or in lieu of, any and all of the remedies hereinabove provided, Landlord shall also, in the event of a breach or threatened breach by Tenant of any of the covenants or conditions hereof, have the right of injunction and the right to invoke any other remedy allowed at law or in equity.

32. NO WAIVERS IMPLIED.

The failure of Landlord to insist, in any one or more instances, upon a strict performance of any of the covenants of this Agreement or of such Rules and Regulations as may be applicable, or to exercise any option, herein contained, shall not be construed as a waiver or a relinquishment for the future or such covenant, rule, regulation or option by the same shall continue and remain in full force and effect. The receipt by Landlord of Rent, with knowledge of the breach of any covenant hereof, shall not be deemed a waiver of such breach, and no waiver by Landlord of any provision hereof shall be deemed to have been made unless expressed in writing and signed by Landlord.

33. COMPLIANCE WITH LAWS, RULES AND REGULATIONS.

Tenant agrees to obey and carry out all Federal, State, County and Municipal laws, regulations, rules and ordinances in regard to the Premises (hereby leased) and their use, and all walks adjacent thereto and their use, and to take such care of said Premises as may be required by any and all Federal, State, County and Municipal authorities and departments. Tenant also shall save Landlord and hold Landlord harmless from any expenses, loss or damage by reason of the violation of such laws, regulations, rules, ordinances and requirements, sustained by reason of Tenants negligence.

34. ATTORNEYS' FEES.

Should it become necessary for Landlord to employ an attorney to enforce any of the conditions or covenants hereof, including the collection of Rent or gaining possession of the Premises, Tenant agrees to pay all expenses so incurred, including a reasonable attorneys' fee.

35. RENTER'S INSURANCE.

If Tenant acquires a renter's insurance policy for personal property at the Premises, a copy of said renter's insurance policy must be sent to Landlord's address, and renewals of such policy must be mailed annually to Landlord. Landlord advises all tenants to acquire renter's insurance as Landlord's insurance does not cover Tenant's personal belongings.

36. PARKING.

Tenant agrees to abide by all parking regulations as contained in the Rules and Regulations or as posted by Landlord and applicable to the Premises, or may in the future be added to the Rules and Regulations or posted by Landlord.

37. RECORDING OF AGREEMENT.

Tenant shall not record this Agreement on the Public Records of any public office. In the event that Tenant shall record this Agreement, this Agreement shall, at Landlord's option, terminate immediately and Landlord shall be entitled to all rights and remedies that it has at law or in equity.

38. GOVERNING LAW.

This Agreement shall be governed, construed and interpreted by, through and under the Laws of the State of New York.

39. SEVERABILITY.

If any provision of this Agreement or the application thereof shall, for any reason and to any extent, be invalid or unenforceable, neither the remainder of this Agreement nor the application of the provision to other persons, entities or circumstances shall be affected thereby, but instead shall be enforced to the maximum extent permitted by law.

40. NOTICE.

Any notice required or permitted under this Agreement or under state law shall be deemed sufficiently given or served if sent by United States certified mail, return receipt requested, addressed as follows:

41. BINDING EFFECT.

The covenants, obligations and conditions herein contained shall be binding on and inure to the benefit of the heirs, legal representatives, and assigns of the parties hereto.

42. DESCRIPTIVE HEADINGS.

The descriptive headings used herein are for convenience of reference only and they are not intended to have any effect whatsoever in determining the rights or obligations of Landlord or Tenant.

43. CONSTRUCTION.

The pronouns used herein shall include, where appropriate, either gender or both, singular and plural.

44. MODIFICATION.

The parties hereby agree that this document contains the entire agreement between the parties and this Agreement shall not be modified, changed, altered or amended in any way except through a written amendment signed by all of the parties hereto unless otherwise specified herein.

45. DISCLOSURE.

Before renting pre-1978 housing, Landlord must disclose to Tenant the presence of known lead-based paint and/or lead-based paint hazards in the Premises. If applicable, Landlord and Tenant must complete the Disclosure of Information on Lead-Based Paint and/or Lead-Based Paint Hazards attached here to as Exhibit "B" and incorporated here in (the "Disclosure Form").

IN WITNESS WHEREOF, the parties hereto have caused this Agreement to be duly executed as of the day and year first above written.

LANDLORD:

By: _____

Sign _____

Date: _____

TENANT:

By: _____

Sign _____

Date: _____

Příloha 5

HOME RENTAL LEASE AGREEMENT

1. PARTIES.

This lease agreement (“Agreement”) is made by and between _____ (“TENANT”) and The Alternative Realty Group, Inc. (“LANDLORD”), whose address and phone number is shown at the end of this lease. The term “Tenant” refers to all of the above Tenants unless otherwise indicated.

2. LEASED PREMISES.

Landlord hereby leases to Tenant, and Tenant hereby leased from Landlord, that certain property with improvement thereon, hereafter called the “leased premises” located at _____ for uses as a private residence only.

3. LEASE TERM.

The term of this lease shall commence on the _____ day of _____ and end the _____ day of _____. This lease will be automatically renewed on a month to month basis after the expiration of the initial lease term set forth in the preceding sentence unless written notice of termination is given by either party at least 30 days before the end of the above lease term or any renewal or extension period, or unless another lease is signed by both parties. When renewed on a month to month basis, and until another lease agreement for a specific period is signed by both parties, either party may terminate the lease with a thirty (30) day written notice.

If occupancy of the leased premises is delayed because of construction or prior tenant’s holding over, Landlord shall not be liable to Tenant for such delay, and the lease shall remain in force subject to the following conditions: (i) rentals shall be abated on a daily basis during delay, and (ii) Tenant may terminate by giving notice in writing to Landlord no later than the third day of delay, whereupon Tenant shall be entitled only to refund of Deposit(s) and any rentals paid. Such conditions shall not apply to cleaning and repair delays.

4. MOVE-OUT NOTICE.

At least thirty (30) days written notice of intent to vacate must be given to Landlord or Landlord’s Representative prior to move-out at the end of the above lease term or renewal or extension period. **VERBAL NOTICE IS INSUFFICIENT UNDER ANY CIRCUMSTANCES.** In the event of automatic renewal or extension, the lease term shall extend to and the rent shall be paid through the last day of the month following the expiration of the 30-day notice period; in other words, the last month’s rent must be for a full month without any prorations. Failure to give the thirty (30) day written move-out notice will subject Tenant to liability for further rentals, cost of reletting charge in the amount of \$600.00 and other damages and charges to which Landlord is entitled.

5. RENT.

Tenant hereby agrees to pay the rental payments stipulated below for the entire term of the lease. Payments should be made to **Alternative Realty Group, Inc.** at the office of Oak Forest Estates or at such other place Landlord shall designate. Rent for the leased premises shall be paid in advance and without demand in equal monthly payments of \$ _____ on or before the 1st day each month (**Note: rent payment includes the lot rent**) commencing on _____ and continuing thereafter until the total sum shall be paid. The prorated rent from the date of move-in to the first day of the following month is \$ _____. The proration is payable on the first day of the second month of occupancy. One full month's rent is due on move-in. If any rental payment is not paid in full on or before the 1st day of the month, a late penalty of **\$50.00** shall be assessed and a late payment of **\$10.00 per day** shall apply until the rental payment and all late payment penalties and fees are paid in full. Tenant agrees to pay **\$50.00** charge for each returned check, plus initial and daily late charges from the late charge date until acceptable payment is received by Landlord. Violating the pet restrictions of this agreement, specifically cited in Paragraph 22, shall result in Tenant being evicted from premises. Tenant's right to possession and Landlord's obligations are expressly contingent upon the prompt payment of rent and the use of the leased premises by Tenant is obtained only on the condition that rent is paid in full. Landlord may require that all monthly payments be paid in one monthly check, rather than multiple checks. **All moneys received by Landlord shall be applied first to non-rent obligations of the Tenant, including late charges, charges for returned checks, if any, then to rent, regardless of notations on the check.** At Landlord's option, Landlord may at any time require that all rent and other sums be paid by cashier's check, certified check or money order.

6. SECURITY DEPOSIT.

Tenant agrees to pay to Landlord on or before the execution of this lease the sum of \$ _____ as a security deposit ("Deposit"), for the faithful performance of the terms and conditions of this lease agreement by Tenant. This Deposit shall not be construed as rent, and any attempt by Tenant to withhold payment of the last month's rent, on the grounds the Deposit serves as security for unpaid rent, is a violation. **A thirty (30) days written notice of intent to vacate must be given to Landlord for refund of security deposit.** Refunds shall be made in accordance with this lease.

7. DEPOSIT DEDUCTIONS.

There shall be deducted from the Deposit appropriate charges for (a) unpaid rent including late charges (b) unpaid utilities, (c) cleaning, damages and required repair to the leased premises or its contents, (d) replacing unreturned keys and/or change of locks, (e) cost of removing unauthorized locks, (f) removing and/or storing abandoned property, (g) removing abandoned or illegally parked vehicles, (h) cost of pest control if required by Landlord, (i) trips to admit telephone or cable TV representatives for removal of Tenant's service, (j) insufficient light bulbs, (k) stickers, scratches, burns, stains, or holes, etc., in walls, doors, floors, draperies, carpets, and/or furniture, (l) agreed costs of reletting, (m) attorney's fees and court costs incurred in any eviction proceeding against Tenant (n) other charges provided for herein or agreed to by the

parties hereto. **Deposit will be first applied to non-rent items, including late charges, charges for returned checks, deductions outlined above, if any, then to unpaid rent.** Any balance of Deposit shall be refunded to Tenant's forwarding address to Landlord in writing accordance with state law. Landlord shall provide Tenant a written report of any deductions. **If deductions exceed the Deposit, Tenant agrees to pay Landlord the amount due within (10) days of written notice to Tenant by Landlord.**

8. UTILITIES.

Tenant shall pay for electricity, water, wastewater, garbage, and cable TV for the leased premises unless otherwise indicated.

9. USE OF LEASED PREMISES.

The lease premises shall be used as a single family private dwelling only, with the total number of adults and children residing therein not to exceed 4 family members. Tenant shall not permit the leased premises or any part thereof to be used for (a) the conduct of any offensive, noisy, or dangerous activity, (b) repair of any vehicle, (c) the conduct of any business of any type, including child care, (d) the conduct of any activity which violates any applicable deed, homeowners or community restrictions (e) any purpose or in any other manner which will obstruct, interfere with or infringe on the rights of other persons near the leased premises. Tenant shall not permit more than two (2) vehicles on the leased premises unless authorized by Landlord in writing. Non-operative vehicles shall not be stored on the leased premises or on the street in front of or adjacent to the leased premises. Any of Tenant's vehicles which are deemed inoperable may be towed by Landlord or Landlord's Representative at Tenant's expense. The leased premises which are reserved for Tenant's private use shall be kept clean and sanitary by Tenant. Garbage shall be disposed of only in appropriate receptacles. Tenant shall be liable to Landlord for damages caused by Tenant, Tenant's guests, or occupants. Guests may not stay in the leased premises longer than ten (10) consecutive days without Landlord's written permission. Landlord's written Rules and Regulations are hereby made a part of this agreement, and violation of the Rules and regulations by Tenant, Tenant's guests or other occupants of the leased premises shall be deemed a violation of this agreement.

10. RESPONSIBILITY FOR CONDITION OF LEASED PREMISES.

Tenant has thoroughly inspected and accepts the leased premises as is except for conditions materially affecting the health or safety of ordinary persons, and Landlord has made no implied warranties as to the condition of the leased premises and no agreements have been made regarding future repairs unless specified in this lease agreement. Within forty eight (48) hours after move-in, Tenant shall note any defects or damages to the leased premises and deliver same to Landlord; otherwise the leased premises shall be deemed to be in clean and good condition. Landlord has provided locks and smoke detectors as equipped by law, Tenant has inspected the existing locks and latches and agrees that they are safe and acceptable, subject to Landlord's duty to make needed repairs of same upon written request by Tenant. Any additional locks or smoke detectors desired by Tenant may be installed at Tenant's expense only after written approval from Landlord. When installed, any additional items shall become the

property of the Landlord. Tenant shall use reasonable diligence in the care of the leased premises and shall be responsible for keeping the home clean and neat (inside and outside) and for (a) any cost of plumbing stoppages, (b) damages from plumbing stoppages (c) supplying and changing heating and air conditioning filters at monthly intervals (d) supplying and replacing light bulbs and smoke detector batteries, (e) maintaining the yard including the shrubbery, (f) prompt removal of trash from the leased premises, (g) eliminating any condition that may be dangerous to health and safety, (h) damages to doors, windows, screens or other items, (i) cost of pest control except for wood destroying insects, (j) taking precautions to preclude broken water pipes due to freezing, (k) lost or misplaced keys, (l) damages resulting from Tenant's failure to promptly notify Landlord of needed repairs, (m) maintenance of the following in good working order at Tenant's expense: Refrigerator, dishwasher, range/oven, air conditioning unit, water heater, fireplace (if applicable).

Tenant shall NOT (a) make any repairs or alterations to the leased premises without written permission of Landlord, (b) remove an part of the leased premises or Landlord's property for any purpose, (c) remove, change, or re-key any lock with permission of Landlord, (d) make holes in the woodwork, floors, or walls, (e) permit any water furniture in the leased premises, (f) install new or additional telephone or cable outlets without permission of Landlord. Tenant agrees to surrender the leased premises at the end of the term of this lease and any extension or removal thereof in the same condition as when received.

11. LIABILITY.

Landlord or Landlord's Representative shall not be liable to Tenant, Tenant's guest(s) or other occupants, for any damages, injuries, or losses to person or property caused by fire, flood, water leaks, ice, snow, hail, winds, explosion, smoke, interruption of utilities, theft, burglary, robbery, assault, vandalism, other persons, conditions of the leased premises, or other occurrences unless such damage or injury is caused by gross negligence of Landlord or Landlord's Representatives. Tenant agrees to notify Landlord immediately of any dangerous or potentially dangerous conditions on or about the leased premises. **Landlord strongly recommends that Tenant secure his own insurance coverage for protection against such liabilities and losses.** If Landlord, Landlord's Representatives, agents or employees are required to render services not contemplated in this agreement, Tenant agrees to hold harmless Landlord and the others named from all liability in connection with such services.

12. LANDLORD'S RESPONSIBILITY FOR REPAIRS.

All requests by Tenant for repairs to be made by Landlord must be directed to Landlord or Landlord's Representative s in writing except those caused by fire, interruption of utilities or such other emergency. **LANDLORD'S DEFINITION OF EMERGENCIES:** Problems that Landlord is liable for and materially affects the health or safety of ordinary persons. **An emergency's not a condition that merely caused inconvenience or discomfort to Tenant.** Landlord shall have the right to temporarily discontinue utilities and the use of any fixtures or appliances by Tenant in order to perform repairs or maintenance or to avoid damage to the leased premises. Landlord shall act with due diligence but shall not be obligated to make repairs on other than normal business day

hours except in the event of an emergency. No deductions shall be allowed in the rent during reasonable periods or repairs to the leased premises and this agreement shall remain in full force. If, in the opinion of Landlord, the leased premises are substantially damaged by fire or other disaster, Landlord may terminate this lease upon reasonable notice to Tenant. In this event, the rent shall be prorated to the date of termination and Deposit refunded less lawful deductions.

13. REIMBURSEMENT.

Tenant shall promptly reimburse Landlord for any loss, property damage, or cost of repairs or service to the dwelling caused by negligence or by improper use by the Tenant, Tenant's guests, or other occupants unless repairs have been properly made by Tenant pursuant to requirements or permission set forth in this agreement. **Such reimbursement is due when Landlord makes demand.** Landlord's failure or delay in demanding damage reimbursement, late payment charges, returned check charges, or other sums due by Tenant shall not be deemed a waiver and Landlord may require payment of same at any time, including deductions from Deposit. Landlord may require advance payment for repairs for which Tenant is liable.

14. LANDLORD ACCESS.

Landlord or Landlord's Representatives or other persons specifically authorized by either of them, may enter the leased premises by reasonable means at reasonable times without notice, to (a) inspect the leased premises, (b) make repairs, (c) show the leased premises to prospective tenants or purchasers, governmental inspectors, fire marshals, lenders, appraisers, insurance agents, (d) exercise a contractual lien.

15. DEFAULT BY TENANT.

If Tenant fails to pay rent or other lawful charges when due or if Tenant fails to reimburse Landlord for damages, repairs, or other costs when due as provided in this lease agreement, or if Tenant abandons the leased premises, or if Tenant, Tenant's guest or other occupants violate this Agreement and/or Landlord's Rules and Regulations, Landlord or Landlord's Representative may terminate Tenant's right of occupancy by giving Tenant three (3) day's notice to vacate in writing; except however, notice may be by mail or personal delivery to Tenant or left in a conspicuous place on the front door or inside the leased premises. **SUCH TERMINATION DOES NOT RELEASE TENANT FROM LIABILITY FOR FUTURE RENTALS. LANDLORD'S ACCEPTANCE OF RENT OR OTHER SUMS DUE AFTER LANDLORD GIVES TENANT NOTICE TO VACATE OR AFTER LANDLORD FILES EVICTION SUIT SHALL NOT DIMISH LANDLORD'S RIGHT OF EVICTION AND SHALL NOT WAIVE LANDLORD'S RIGHT OF PROPERTY DAMAGE, PAST OR FUTURE RENT, OR OTHER SUMS DUE.** If Landlord prevails in any suit for eviction, unpaid rentals, charges or damages, Tenant shall be liable for Landlord's administrative costs, court costs and reasonable attorney's fees and all amounts shall bear 10% interest from due date. If tenant's rent is delinquent, Landlord shall not be obligated to continue utilities which are furnished and paid for by Landlord. **Landlord may report rentals or unpaid damages to the local credit bureau for permanent recordation in Tenant's credit record.**

16. DEFAULT BY LANDLORD.

Landlord agrees to act with diligence to make all reasonable repairs required of Landlord under this agreement, subject to Tenant's obligation to pay for damages caused by Tenant or Tenant's guests or occupants. **If Landlord violates the foregoing, Tenant may terminate this lease only when the following procedures are followed.**

(a) Tenant shall make written request for repair or remedy of the condition and all rents must be current at such time; (b) after receipt of such request, Landlord shall have reasonable time for repair considering the nature of the problem and the reasonable availability of materials, labor, and utilities; (c) if such reasonable time has lapsed and if Landlord has not made a diligent effort to repair, Tenant shall then give Landlord written notice of intent to terminate the agreement unless the repair is made within seven (7) days; and (d) if repair has not been made with such seven (7) day period Tenant may terminate this lease. Then the Deposit and pro-rated rent will be refunded as provided in the Agreement.

17. ACCELERATION.

If Tenant or Tenant's agent gives notice of intent to move out more than 30 days prior to the end of the lease term or renewal for extension period, or if Tenant moves out or removes property from the leased premises in contemplation of moving out prior to the end of lease term or renewal of extension period, or if Tenant is evicted by court order, **THEN ALL MONTHLY RENTALS WHICH ARE PAYABLE DURING THE REMAINDER OF THE LEASE TERM OR RENEWAL OR EXTENSION PERIOD SHALL BE ACCELERATED WITHOUT NOTICE OR DEMAND AND SHALL BE IMMEDIATELY DUE AND PAYABLE.** Such right of acceleration is in lieu of having rentals for the entire lease term payable at the beginning of the lease.

18. RELETTING BY LANDLORD.

Should Tenant vacate the leased premises without rent being paid in full for the entire lease term or renewal or extension period, Landlord shall use diligence to relet and Tenant shall be charged for costs of reletting regardless of whether or not reletting attempts are successful. It is in the mutual benefit of both Tenant and Landlord to stipulate in advance the costs of reletting because it is difficult to evaluate such costs as inconvenience, paper work, advertising, showing leased premises, air conditioning and utilities for showing, checking prospects, administrative and office overhead, and locator service fees (all of which may vary greatly). Therefore, it is agreed that costs of reletting shall be a liquidate sum as stipulated in Paragraph 4, regardless of whether the actual costs are greater or lesser. This amount shall be in addition to past due rentals, future rentals and any and all charges for cleaning, repairing, repainting or other sums due under this agreement and the foregoing shall not waive or diminish the Landlord's right to recover such additional amounts. All subsequent rentals received shall be credited against Tenant's liability or future rentals.

19. HOLDOVER.

If Tenant fails to vacate on or before the required move-out date (i.e., the end of the leased term or renewal or extension periods after property move-out or vacate notice has

been given under Paragraph 4, or a different move-out date agreed to by the parties in writing), Tenant shall be liable to pay rent for the holdover period and to indemnify Landlord and/or prospective Tenant for damages (including loss of rentals, lodging expenses, and attorney fees); and at Landlord's option, Landlord may extend the lease term for up to one month from the date of notice of lease extension date by delivering written notice to Tenant or Tenant's dwelling while Tenant is still holding-over. Rent for any holdover period shall be immediately due and payable on a daily basis and delinquent without notice or demand.

20. CONTRACTUAL LIEN.

To secure payment of delinquent rent and all other sums due and unpaid under this agreement, all personal property on the leased premises (except property exempt by statute) is hereby subjected to contractual landlord lien. In order to exercise contractual lien rights, Landlord or Landlord's Representative may peacefully enter the leased premises (and any storage facility) and remove and store all property therein, except property exempted by statute; provided, however, Tenant must be present or written notice of entry must be left afterward. If Tenant has abandoned the leased premises, or has been evicted by judicial process, Landlord, Landlord's Representatives or law officers may peaceably enter, remove, and store all property still remaining in or on the leased premises. Tenant's absence from the leased premises for five (5) consecutive days while all or any portion of the rent is delinquent shall be deemed an abandonment of the leased premises. There shall be no sale or disposition of any of the foregoing property except pursuant to the agreement. Landlord shall impose reasonable charges for packing and storing of such abandoned or seized property, Landlord may sell such property at public or private sale (subject to any recorded chattel mortgage) after thirty (30) days written notice of time and place of sale is sent by certified mail to the Tenant at the above leased premise address. Sale shall be to the highest cash bidder; proceeds shall be first credited to cost of sale and then indebtedness owed by Tenant to Landlord; and surplus, if any, shall be mailed to Tenant at the above leased premises address. It is agreed that none of the above procedures shall necessitate prior court hearing or subject Landlord to any liability.

21. CLEANING.

The leased premises, including bathrooms, furniture, and appliances, must be cleaned thoroughly. If Tenant fails to clean in accordance with the above, reasonable charges to complete such cleaning shall be deducted from the Deposit, including but not limited to charges for cleaning carpets, draperies, furniture, walls, etc.

22. PETS.

TENANT SHALL NOT PERMIT ANY PET ON THE LEASED PREMISES AT ANY TIME. Failure to comply will result in the acceleration of the remaining rental amounts due under this agreement and the immediate filing of eviction proceedings to remove Tenant from property.

23. FAILURE TO PAY FIRST MONTH'S RENT.

All future rents shall be accelerated and immediately due and payable if Tenant fails to pay the first month's rent by the first day of the first rental period under this agreement. In such event, Landlord may terminate Tenant's right of occupancy and sue for damages, future rentals, attorney's fees, court costs and other lawful charges.

24. RENT INCREASES.

No rent increase on the home shall be allowed during the lease term. At least thirty (30) days prior written notice is required for any rent increase. If such notice of rent increase is given to Tenant, this lease agreement shall automatically continue on a month-to-month basis at the increased rental rate beginning on the effective date of rental increase.

PLEASE NOTE: Landlord may increase the lot rent from time to time; however Landlord must provide Tenant a minimum thirty day notice prior to any lot rental increase.

25. ASSIGNMENT AND SUBLETTING.

Tenant shall not assign this agreement nor sublet the leased premises or any interest therein without first obtaining the written consent of Landlord. An assignment or subletting, without the written consent of Landlord shall be void and may, at the option of Landlord, accelerate the remaining lease term under the agreement.

26. SUBORDINATION OF LEASE.

This lease and Tenant's leasehold interest under this agreement are and shall be subject, subordinate, and inferior to any lien or encumbrance now or hereafter placed on the leased premises by Landlord, to all advances made under any such lien or encumbrance, to the interest payable on any such lien or encumbrance, and to any and all renewals and extension of any such lien or encumbrances.

27. MILITARY.

If Tenant is or becomes a member of the Armed Forces on extended active duty and receives permanent change of station (PCS) orders to leave the Country, then Tenant may terminate the lease by giving thirty (30) days written notice and attaching a certified copy of the military orders, provided Tenant is not otherwise in default (Military orders authorizing base housing do not constitute grounds for termination unless specially waived.)

28. SIGNS.

During the last thirty (30) days of this agreement, a "For Sale" sign and/or a "For Lease" sign may be displayed on the leased premises and Landlord or Landlord's Representative may show the property to prospective tenant/buyers during that period.

29. GENERAL.

No oral agreements have been entered into and this agreement shall not be modified unless by written addendum. This is the entire agreement. IN THE EVENT OF MORE THAN ONE TENANT, EACH TENANT IS JOINTLY AND SEVERALLY LIABLE FOR EACH PROVISION OF THIS LEASE. Each of the undersigned states that he or she is of legal age to enter into a binding contract for lodging. All obligations hereunder are to be performed in the parish or county in which the leased premises are located. In any lawsuit involving contractual or statutory obligations of Landlord or Tenant and originating in justice court, county or district court, the prevailing party shall be entitled to recover attorney's fees and all other costs of litigation from the nonprevailing party. All amounts in any lawsuit judgment shall bear 10% interest from due date. **Tenant may not withhold rent or offset against rent.** Notice by Landlord or Landlord's Representative to one Tenant constitutes notice to all Tenants. Unless otherwise stated in this lease, all sums owed by Tenant are due on demand. Landlord's delay or nonenforcement of acceleration, contractual lien, rental due date or any other right shall not be a waiver thereof under any circumstances. This lease is binding on subsequent owners of the leased premises. Should any clause in this lease or addendum, if any, be declared invalid by law, it shall not terminate or invalidate the remainder of this Agreement.

THIS LEASE AGREEMENT and any addendum thereto have been executed in multiple copies; one for Tenant and one or more for Landlord.

TENANT or TENANTS

LANDLORD

_____

_____

_____

Date: _____

In: _____

SUMMARY

Even though we are not always fully aware of their presence, contracts constitute an inseparable part of our daily life. Most of our official relations are governed by specific provisions of various contracts and agreements. We can, beyond any doubt, claim that contracts are legal documents that laymen are most likely to come across during their ordinary actions. Therefore, their importance and clear understanding cannot be under any circumstances underestimated.

Surely, it is not only the language what hinders an immediate understanding of a contract as the legal system plays a significant role during the contract drafting as well. This diploma thesis, however, focuses mainly on the linguistic aspects of contracts (although the element of a legal system is mentioned as well). Thus, the main aim of this diploma thesis is to analyze characteristic features of the language employed by contract drafters to communicate any relevant rights and obligations. Based on the theoretical findings, the thesis seeks to identify difficulties which may occur during the translation of contracts from Czech to English and, subsequently, propose translation strategies which could not only solve these issues, but also simplify the translation and overall understanding of contracts.

In order to make it possible for the thesis to use the expression *legal language*, the first chapter had to define its general meaning. The definition presented informs a reader that legal language, or *language for legal purposes* as Deborah Cao (2007) calls it, is, according to Czech legal philosophers and linguists, considered to be a platform which drafters use to encode and subsequently put across legal information. More importantly, legal language is seen by many linguists as a *sublanguage* – a technical language which is a part of a country's formal language. Apart from the most obvious lexical and syntactical features, it is also the set of characteristic stylistic features – namely *clarity*, *unambiguity*, *precision*, *consistency* and *comprehensibility* – what makes legal language so distinctive.

Legal language is realized by means of legal utterances. As far as contracts are concerned, legal utterances tend to prohibit certain actions, grant rights, assign benefits or impose obligations upon contracting parties. Furthermore, legal utterances in contracts denote a promise of a contracting party. In order to provide a reader with an in-depth analysis of these utterances the thesis had to employ the speech act theory in English language. The opening part of the second chapter submits a concise

introduction into the theory of speech acts including a list of all known types of speech acts. Following their description, the chapter excludes the presence of *expressives* in the language of contracts and, on the other hand, decides to further elaborate on *directives* and *commissives* marking them as the most common as well as significant types of speech acts in contracts. The former is then divided into the subcategories of *direct* and *indirect directives* where the direct acts impose an obligation or prohibition while the indirect ones grant permission (including assigning a right or benefit). The latter, *commissives*, is used when a party promises to carry out a particular action. To cover the topic as fully as possible, the chapter discusses all possible linguistic means a drafter may opt for to express the given illocutionary act.

Taking into consideration its overall complexity, the third chapter studies closely the legal language of contracts by looking at the respective levels of language. All the characteristic features in question are supported by actual examples from contracts enclosed in appendixes. As regards the lexical level, purely technical terms, semi-technical or mixed terms, everyday terms, archaic terms, terms of Latin or French origin and legal doublets/triplets are among those which linguists consider to be the most noticeable. The main syntactical features of the legal language found in contracts involve the use of nominalisation, passive voice, conditional clauses, negation (including double negation), a big number of prepositional phrases and *wh*-deletion. In an effort to reach a high level of linguistic precision, the language of contracts applies two specific textual level features – lexical repetitiveness and omission of personal pronouns. Special attention is devoted to the pragmatic level of language which is represented in the language of contracts by frequent occurrence of the modal verb *shall*. As the chapter succeeds to explain, the modal verb *shall* is criticized by *Plain English* linguists due to its capability to adopt up to eight different meanings (modalities). Attempting to find a feasible explanation, the chapter brings forward approaches of several writers on legal drafting. Garner (2001) offers the most radical step of them all since he maintains the opinion that *shall* should be eradicated completely. Other, less radical authors, recommend restricting the modal verb *shall* to only one meaning – usually the one of *has a duty to* (Adams 2004). Two possible alternatives to replace *shall* – modal verbs *must* and *will* – are also evaluated in the final part of this subchapter.

As we can learn in the fourth chapter, contracts are legal agreements which establish a contractual relationship between two or more parties to exchange intended performances in a given situation for a specific purpose. Despite the freedom given to contracting parties while deciding on the contractual content, all kinds of contracts commonly share the following segments: commencement or premises, recital or preamble, operative provisions, definitions, (consideration), representations and warranties, applicable law, severability, signatures and schedules. Every successful conclusion of a contract requires a valid offer made by an offeror which must be explicitly accepted by an offeree. At this point, the chapter emphasizes the biggest difference arising from the comparison of contracts concluded in the continental system of law and common law. For a contract to be valid in common law system there must be valuable consideration which is not always compulsory for contracts concluded in the continental system of law (e.g. contract for donation).

By the aid of the theoretical background analyzed in the previous chapters, the last, practical, part of the thesis conducts the translation of the selected contracts from Czech to English. Within these translations, the chapter firstly highlights terms and phrases typical for contracts and explains their translation (*výhrada – security deposit, prodlení – default*). Secondly, besides the focus on terminology and phraseology, the chapter proposes translation solutions to many pragmatic difficulties mentioned in the second and third chapter. In compliance with Adams's (2004) recommendation, the last chapter limits *shall* solely to the meaning of *has a duty to*. Next, commissive speech acts in contracts are expressed by way of a performative verb alone (*agree*). The modal verb *must* is used only if the subject of a sentence is inanimate and the obligation is imposed on somebody other than the subject. Providing that the sentence has an inanimate subject and denotes an agreement of both parties in future tense, the chapter allows the application of the modal *will*. Thirdly, the last chapter puts in contrast traditional linguistic trends of legal language identified in the third chapter with present-day progressive principles for contract drafting promoted by writers supporting *Plain English Movement* campaign. Such comparison enables a reader to easily spot pieces of text in contracts the translation of which could be significantly simplified. To demonstrate just a few, *Plain English Movement* principles clearly argue that the usage of archaisms should be dropped, prepositional phrases should be replaced by simple prepositions and doublets/triplets ought to be reduced to just one word. Moreover,

characteristic nominal phrases consisting of a weak verb and a noun should be superseded by one performative verb. Adherence to these principles provides for lower redundancy in the language of contracts. Quoting the principles, the last chapter also narrows the usage of certain words – *deem* only if it creates a legal fiction, *party* only if a person actually entered into a contract. Each abovementioned translation issue resulting from the difference between the two approaches is practically demonstrated and rigorously explained. As stated in the introduction of this summary, the last chapter also supplies possible solutions to these difficulties.

SEZNAM SCHÉMAT

Schéma 1: Pozice <i>the language of law</i> a <i>legal language</i> podle Kurzona (1997).....	20
---	----

BIBLIOGRAFIE

ADAMS, Kenneth A. *A manual of style for contract drafting*. Chicago: ABA, Section of Business Law, 2004. ISBN 1590313801.

ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *Legal translation explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2002, 204. ISBN 1900650460.

ANDREWS, Neil. *Contract law*. New York: Cambridge University Press, 2011. ISBN 05-211-2467-0.

AUSTIN, John Langshaw. *How to do things with words*. Oxford: Clarendon Press, 1962.

AUSTIN, J. L. *Jak udělat něco slovy*. Praha: Filosofia, 2000. Základní filosofické texty. ISBN 80-700-7133-8.

BÁZLIK, Miroslav. Art for Art's Sake? or Peculiarities of Coordination in Legal English. *Linguistica Pragensia*. 2007, 90-101. Dostupné také z: <http://dlib.lib.cas.cz/3141/1/3.Bazlik_s.91-101.pdf>.

BÁZLIK, Miroslav. Common Errors Committed in Translating (not only) Legal Documents. *Studies in English*. Brno, 2009, 13-21. Dostupné z: <www.phil.muni.cz/plonedata/wkaa/BSE/BSE_2009-35_Offprints/BSE%202009-35-1-%28013-021%29%20Bazlik.pdf>.

BÁZLIK, Miroslav a Patrik AMBRUS. *Legal English and its grammatical structure*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. ISBN 978-80-7357-455-0.

BHATIA, V. K. *Analysing genre: language use in professional settings*. New York: Longman, 1993. ISBN 05-820-8524-1.

BLACK, Henry Campbell a Joseph R. NOLAN. *Black's law dictionary: definitions of the terms and phrases of American and English jurisprudence, ancient and modern*. 6th ed. / . St. Paul, Minn.: West Pub. Co., 1990. ISBN 03-147-7165-4.

BLOM, Bjarne a Anna TROSBORG. An Analysis of Regulative Speech Acts in English Contracts. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business* [online]. 2015. DOI: 10.7146/hjlc.v5i9.21507. ISSN 0904-1699. Dostupné z: <<http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/her/article/view/21507>>.

BUFFINGTON, Joseph Patrick. *The Logical Form of Contract Formation*. Los Angeles, 2015. Disertační práce. University of California. Dostupné z: <<http://escholarship.org/uc/item/72k468x2#page-1>>.

BUTT, Peter. a Richard CASTLE. *Modern legal drafting: a guide to using clearer language*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2006. ISBN 978-052-1674-522.

BUTT, Peter. *Modern legal drafting: a guide to using clearer language*. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. ISBN 9781107607675.

CAO, Deborah. Legal Translation. *The Encyclopedia of Applied Linguistics* [online]. Oxford, UK: Blackwell Publishing, 2012. DOI: 10.1002/9781405198431.wbeal0679. Dostupné z: <<http://doi.wiley.com/10.1002/9781405198431.wbeal0679>>.

CAO, Deborah. *Translating law*. Clevedon: Multilingual Matters, 2007. ISBN 9781853599545.

CARTWRIGHT, John. *Contract law: an introduction to the English law of contract for the civil lawyer*. Portland, Or.: Hart Publishing, 2007. ISBN 1841135771.

CRYSTAL, David a Derek DAVY. *Investigating English style*. London: Longman, 1969. English language series. ISBN 05-825-2212-9.

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1946-0.

DANET, Brenda. Legal Discourse. *Handbook of Discourse Analysis*. London: Academia Press, 1985, 1, 273-291.

DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 4. vyd. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2211-0.

ESPENSCHIED, Lenné Eidson. *Contract drafting: powerful prose in transactional practice*. Chicago: American Bar Association, c2010. ABA fundamentals. ISBN 978-160-4427-950.

FAIRCLOUGH, Norman. *Language and power*. New York: Longman, 1989. ISBN 05-820-3133-8.

GARNER, Bryan A. *Garner's dictionary of legal usage*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-538420-8.

GARNER, Bryan A. *Garner on language and writing: selected essays and speeches of Bryan A. Garner*. 3rd ed. Chicago: American Bar Association, 2009. ISBN 978-160-4424-454.

GARNER, Bryan A. *Modern legal drafting: a text with exercises*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2001. ISBN 02-262-8419-0.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-233-2.

GUBBY, Helen. *English legal terminology: legal concepts in language*. 2nd ed. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, 2007. ISBN 9789054549314.

HAIGH, Rupert. *Legal English*. Portland, Or.: Cavendish, 2004. ISBN 978-185-9419-502.

HAVERKATE, Henk. *Speech acts, speakers, and hearers: reference and referential strategies in Spanish*. Philadelphia: Benjamins, 1984. ISBN 978-091-5027-422.

HILTUNEN, Risto. *Chapters on legal English: aspects past and present of the language of the law*. Helsinki: Distributor, Academic Bookstore, 1990. Suomalaisen Tiedeakatemia toimituksia. ISBN 95-141-0615-6.

HILL, Gerald N. a Kathleen HILL. *Nolo's plain-English law dictionary*. Berkeley, CA: Nolo, 2009. ISBN 978-141-3310-375.

HLADIŠ, František. K charakteristice profesní a slangové mluvy v právnické komunikaci. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000.

HLADIŠ, František. „Právní jazyk“ z hlediska současných diskusí o spisovné češtině. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999.

HLOUCH, Lukáš. *Teorie a realita právní interpretace*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-303-2.

HLOUCH, Lukáš. *Teorie a realita právní interpretace*. Brno, 2008. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra právní teorie.

HOLLÄNDER, Pavel. *Filosofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-868-9896-2.

HULMÁK, Milan. *Uzavírání smluv v civilním právu*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788074000621.

CHROMÁ, Marta. *Česko-anglický právní slovník s vysvětlivkami: Czech-English law dictionary with explanations*. 3. vyd. Voznice: Leda, 2010. ISBN 978-807-3352-493.

CHROMÁ, Marta, Jana DVOŘÁKOVÁ a Sean W. DAVIDSON. *New introduction to legal English: revised edition*. V Praze: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619507.

CHROMÁ, Marta. *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2851-6.

CHROMÁ, Marta. Synonyms and Polysemy in Legal Terminology and Their Applications to Bilingual and Bijural Translation. *Research in Language*. 2011, 31-50. DOI: 10.2478/v10015-011-0004-2. ISSN 2083-4616. Dostupné také z: <www.degruyter.com/view/j/rela.2011.9.issue-1/v10015-011-0004-2/v10015-011-0004-2.xml>.

CHROMÁ, Marta. Traps of English as a Target Language in Legal Translation. *Comparative Legilinguistics. International Journal for Legal Communication*. 2016, 71-98. Dostupné z: <<http://pressto.amu.edu.pl/index.php/cl/article/view/6264/6291>>.

JELÍNEK, Milan. Styl administrativně-právní. *Jazyk a jeho užívání: sborník k životnímu jubileu profesora Oldřicha Uličného*. Praha: UK, 1996, 240 - 250.

KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1., 3. dot. Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právní učebnice. ISBN 80-717-9028-1.

KOŘENSKÝ, Jan. Jazyk právní komunikace. *Jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997, 84 – 91.

KURZON, Dennis. Legal language: varieties, genres, registers, discourses. *International Journal of Applied Linguistics*. 1997, 119-139. Dostupné z: <<http://doi.wiley.com/10.1111/j.1473-4192.1997.tb00111.x>>.

MALEY, Yon. The language of the law. *Language and the Law*. New York: Longman, 1994, 3-50. ISBN 058210145X.

MELLINKOFF, David. *The language of the law*. Or.: Resource Publications, 1963. ISBN 15-924-4690-6.

POOLE, Jill. *Textbook on contract law*. 11th ed. Oxford: Oxford University Press, 2012. ISBN 9780199699469.

SEARLE, John R. *Speech acts: an essay in the philosophy of language*. Cambridge, 1969. ISBN 05-210-9626-X.

SCHANE, Sanford. Contract Formation as a Speech Act. In: *The Oxford handbook of language and law*. New York: Oxford University Press, 2012, 100-113. ISBN 0199572127.

STANOJEVIĆ, Maja. Legal English – Changing Perspective. *Facta Universitatis: Linguistics and Literature*. 2011, 65–75. Dostupné z: <<http://facta.junis.ni.ac.rs/lal/lal201101/lal201101-07.pdf>>.

SWALES, John. *New approach to legal translation: English in academic and research settings*. 4th print. Boston: Cambridge University Press, 1997. ISBN 05-213-3813-1.

ŠARČEVIĆ, Susan. *New approach to legal translation*. Chicago: Kluwer Law International, 1997. ISBN 90-411-0401-1.

TIERSMA, Peter Meijes. *Legal language*. Chicago: University of Chicago Press, 1999. ISBN 02-268-0302-3.

TIERSMA, Peter Meijes. The Language of Offer and Acceptance: Speech Acts and the Question of Intent. *California Law Review*. 1986, 189-232. Dostupné z: <<http://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2027&context=californialawreview>>.

TOMÁŠEK, Michal. Právo – interpretace a překlad. *Translatologica Pragensia V: Acta Universitatis Carolinae Philologica*. Praha: Karolinum, 1991, (4-5), 273-291.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-720-1427-7.

TRIEBEL, Volker. Pitfalls of English as a Contract Language. *Translation Issues in Language and Law*. London: Palgrave Macmillan UK, 2009, 147. DOI: 10.1057/9780230233744_10. ISBN 978-1-349-30134-8.

TROSBORG, Anna. An analysis of legal speech acts in English Contract Law. “It is hereby performed”. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business*. 2015. DOI: 10.7146/hjlc.v4i6.21456. ISSN 0904-1699. Dostupné z: <<http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/her/article/view/21456>>.

TROSBORG, Anna. *Acts in contracts* [online]. 1994, 309. DOI: 10.1075/btl.2.37tro. Dostupné z: <<https://benjamins.com/catalog/btl.2.37tro>>.

TROSBORG, Anna. Statutes and contracts: An analysis of legal speech acts in the English language of the law. *Journal of Pragmatics* [online]. 1995, 31-53. DOI: 10.1016/0378-2166(94)00034-C. ISSN 03782166. Dostupné z: <<http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/037821669400034C>>.

TROSBORG, Anna. The Performance of Legal Discourse. *HERMES - Journal of Language and Communication in Business*. 2015. DOI: 10.7146/hjlc.v5i9.21503. Dostupné z: <<http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/her/article/view/21503>>.

VYSTRČILOVÁ, Renata. Jazyk práva. Stručný exkurz do problematiky překladu anglických a českých právních textů. *Časopis pro moderní filologii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001.

WIDDOWSON, H. G. *Text, context, pretext: critical issues in discourse analysis*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2004. Language in society (Oxford, England), 35. ISBN 06-312-3451-9.

WIGGERS, Willem J. H. *Drafting contracts: techniques, best practice rules and recommendations related to contract drafting*. Deventer: Kluwer, 2011. ISBN 978-901-3092-561.

WYDICK, Richard C. *Plain English for lawyers: powerful prose in transactional practice*. 5th ed. Durham, N.C.: Carolina Academic Press, 2005. ABA fundamentals. ISBN 15-946-0151-8.

Zákony

Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012 občanský zákoník.

Internetové zdroje

ADAMS, Kenneth. *Using "Parties" as a Defined Term* [online]. 2007 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: <<http://www.adamsdrafting.com/parties-as-a-defined-term/>>.

BANFUL, Ebenezer. *A Case For Plain English Drafting* [online]. 2003 [cit. 2017-012-27]. Dostupné z: <www.modernghana.com/news/493869/1/supreme-court-decision-on-election-petitiona-case-.html>.

BETHUNE LOFT APARTMENTS ASSOCIATION. *Sample lease agreement*. [online]. [cit. 2017-10-09]. <www.oakforeststates.com/pdf/home-rental-lease-agreement.pdf>.

BUSINESS DICTIONARY. *What is lease agreement?* [online]. [cit. 2017-02-26]. <<http://www.businessdictionary.com/definition/lease-agreement.html>>.

BUSINESS DICTIONARY. *What are payment terms?* [online]. [cit. 2017-03-14]. <<http://www.businessdictionary.com/definition/payment-terms.html>>.

ČABANOVÁ, Lucie. *Právní úprava tzv. jistoty (dříve kauce) v nájemních vztazích a práv a povinností s ní souvisejících dle nového občanského zákoníku* [online]. 2015 [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-uprava-tzv-jistoty-drive-kauce-v-najemnich-vztazich-a-prav-a-povinnosti-s-ni-souvisejicich-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-97175.html>>.

DOZOR INVESTORA. *Nájemní smlouva* [online]. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://www.dozorinvestora.com/najemni_smlouva.html>.

FLATIO. *Smlouva o nájmu bytu* [online]. [cit. 2017-04-08]. <<https://www.flatio.cz/document/show-contract/1030?type=sublease>>.

HAWKINS, Sara. *Contract Law Basics In Plain English* [online]. 2011 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <<http://sarafhawkins.com/contract-law-basics/>>.

CHROMÁ, Marta. *O právním překladu převážně vážně* [online]. 2014 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/o-pravnim-prekladu-prevazne-vazne>>.

IURIDICTUM. A násl. *Encyklopedie o právu* [online]. [cit. 2017-03-12]. <https://iuridictum.pecina.cz/w/A_n%C3%A1sl.>.

OAK FOREST ESTATES. *Home rental lease agreement sample*. [online]. [cit. 2017-10-07]. <<http://www.oakforestestates.com/pdf/home-rental-lease-agreement.pdf>>.

ONLINE ETYMOLOGY DICTIONARY. [online]. [cit. 2017-12-20]. <<http://www.etymonline.com>>.

RUIZ FROST, Elizabeth. *The Problem with Shall* [online]. 2012 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <<https://www.osbar.org/publications/bulletin/12febmar/legalwriter.html>>.

SCHIESS, Wayne. “*shall*” vs. “*will*” [online]. 2005 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z: <<https://law.utexas.edu/faculty/wschiess/legalwriting/2005/05/shall-vs-will.html>>.

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. Pojem. *Internetová jazyková příručka* [online]. [cit. 2017-10-23]. <Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=pojem>>.